

ΚΟΝΙΤΙΣ

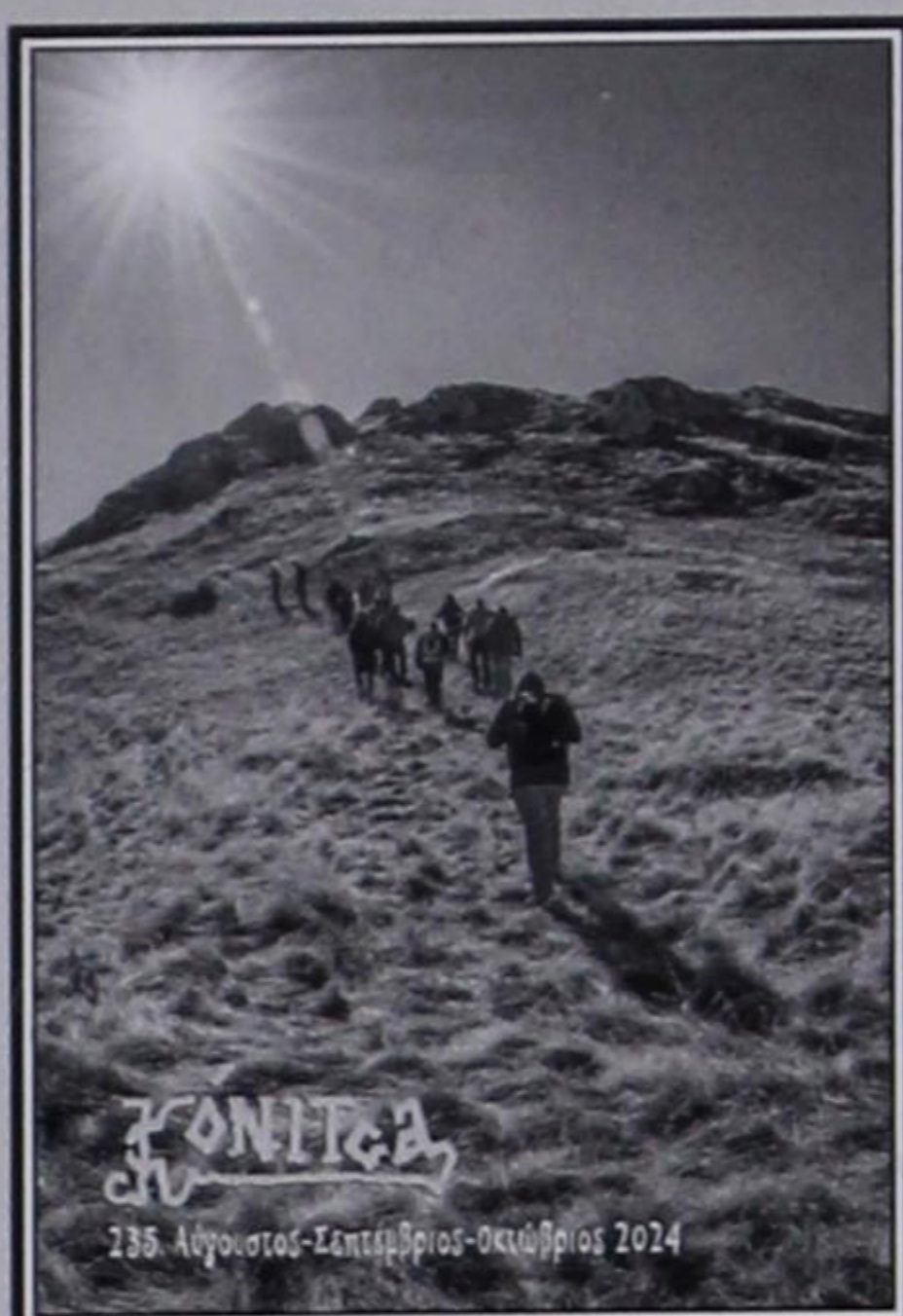
235. Αύγουστος-Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2024

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 235 Αύγουστος - Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2024 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

235. Αύγουστος - Σεπτέμβριος -
Οκτώβριος 2024
(Φωτ.: Π.Σ.Τ.
“Ανηφορίζοντας στον Γράμμο”

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979 138 737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάνγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 20 Ευρώ,

Εξωτερικού 40 Ευρώ ή 50 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

Σελ.

233	“ΚΟΝΙΤΣΑ” παρελθόν-παρόν-μέλλον, Σ. Τ.
234	28η Οκτωβρίου 1940
237	Επίκαιρο, Χ. Ι. Παπαϊωάννου
238	Πύρρος Στάρας, Ι. Μητσιάδης
243	Γυναίκες Πίνδου, Κ. Δημητρίου
247	Ρουμανική προπαγάνδα, Χ. Γ. Γκούτου
251	Αώς, Η. Ανδρέου
255	Επιστημονική εβδομάδα στον Σαραντάπορο
259	Η κατασκήνωση στο Πεκλάρι, Κ. Καραγιάννη
263	Το Κράτος και οι Πολίτες, Χρ. Ζάνη
264	Τι θέλω, Σωκ. Οικονόμου
266	Ήρωες που δεν γνωρίσαμε, Ν. Κουλαξίδη
267	Για τα Μαύρα Βουνά, Α. Παπαχρήστου
270	Συναυλία Φιλαρμονικών
271	Μαθητικά χρόνια στην Κόνιτσα, Δ. Παπαλάμπρου
277	Εύθυμα και σοβαρά, Μ. Σπηλιόπουλου
281	Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών
283	Ένα διαφορετικό καλοκαίρι, Απ. Αθανασόπουλου
286	Εκδήλωση στην Ηλιόρραχη
287	Η Δοξασμένη Κοιλάδα, Η. Ε. Παπαζήση
289	Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας
291	Γράμμος, Σ.Τ.
292	Από τη δράση του Ε.Ο.Σ. Κόνιτσας
294	Εριφίλειο Έπαθλο, 27ος χρόνος
295	Ποίηση, Ι. Τ. - Β. Κούση
296	Απονομή Αριστείων Ε.Ε.Λ.
297	Παρουσίαση βιβλίου
298	Γνωριμία με Ολλανδούς Δημοσιογράφους
301	Απόδειξη στάση ζωής, Φωτ. Τσάνη
303	Από τον Δήμο
305	Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,

45221 Ιωάννινα

τηλ. 26510 77358

e_theodo@otenet.gr

«ΚΟΝΙΤΣΑ» παρελθόν-παρόν-μέλλον

Στο παρόν άρθρο, με τη συμπλήρωση σαράντα χρόνων από την έκδοση του περιοδικού μας στην Κόνιτσα, θεωρούμε χρήσιμη μια ενημέρωση παλιών και νεότερων φίλων για την πορεία του στο παρελθόν, παρόν και μέλλον...

Πρωτοεκδόθηκε στην Αθήνα το Μάη του 1962 από τον Σύνδεσμο Κονιτσιωτών «Ο ΑΩΟΣ» με Διευθυντή επί της ύλης τον Ν. Τσάκα. Από το Γενάρη του 1964 συνεχίζεται η έκδοση με Συντ. Επιτροπή τους: Τάκη Παπαδημούλη, Ορέστη Μανθούλη, Ι. Λυμπερόπουλο. Από Μάρτη-Απρίλη 1965 προστίθενται τακτικοί συνεργάτες: Ν. Τσάκας, Αρ. Πύρρος, Στ. Γκατσόπουλος, Χ. Γκούτος, Αναστ. Ευθυμίου ως τευχ. 57 (1966). Από τευχ. 59 (Μάρτ. 1967) Υπεύθ. Ι. Λυμπερόπουλος. Από Μάη 1967 (τευχ. 60-61) Δ/ντής ο Αλεξ. Λαμπρίδης. Ως το 1973 Συντ. Επ. Λυμπερόπουλος, Παπαδημούλης, Λαμπρίδης. Εδώ τελειώνει η πρώτη περίοδος έκδοσης του περιοδικού.

Από Γενάρη 1981 (Β' περίοδος) εκδίδεται με Δ/ντή τον Λάμπρο Βλάχο και Συντ. Επ. Ι. Λυμπερόπουλο, Χ. Γκούτο, Ν. Γιάκκα, Παντ. Κυπαρίσση, ως το τέλος του 1984 που σταματάει η έκδοση στην Αθήνα.

Το 1985 ο Λ. Βλάχος, με τη σύμφωνη γνώμη και των υπολοίπων, επικοινωνεί με εμάς προτείνοντας να κάνουμε μια Συντ. Επ. για να αναλάβει την έκδοση του περιοδικού στην Κόνιτσα.

Στη Συνέλευση, μετά από πολύωρη συζήτηση, παρά τις επιφυλάξεις για το οικονομικό πρόβλημα, απόσταση από

Κέντρο για τυπογραφείο κ.λ. τελικά πάρθηκε η απόφαση για την έκδοση και εκλέχτηκε η Συντ. Επιτροπή: Ηλίας Ανδρέου, Θεόδ. Γκιοξάρης, Θεοφ. Ζώτος, Ίκαρος Τσιάγκης, Κατερίνα Τσούβαλη και Υπεύθυνος εκδότης (σύμφωνα με το Νόμο) Σωτ. Τουφίδης...

Από το 1985 μέχρι σήμερα πέρασαν σαράντα χρόνια! Μεγάλο διάστημα για επαρχιακό περιοδικό, αλλά άντεξε. Ξεκίνησε με 24 σελίδες και έφτασε να κυκλοφορεί με ογδόντα χωρίς καμιά οικονομική βοήθεια από Κράτος, Αυτοδιοίκηση ή άλλον φορέα, παρά μόνο με τις πολύτιμες συνδρομές των φίλων του που το αγάπησαν και των συνεργατών – αρθρογράφων που τίμησαν τις σελίδες του με τη γραφίδα τους.

Νομίζουμε ότι όλα αυτά τα χρόνια η προσφορά του στον τόπο μας ήταν θετική· σ' αυτό συμφωνούν και οι απόψεις ειδημόνων και ανώτερα Ιδρύματα της χώρας που μας ενθάρρυναν ηθικά με τις κρίσεις τους...

Τώρα πια νομίζουμε ότι ήρθε το πλήρωμα του χρόνου να ανανεώσουμε τη Σ.Ε. και τη δ/ση συνεχίζοντας την πορεία του στο μέλλον γιατί είναι χρήσιμο στον τόπο.

Όσο κι αν οι σημερινοί νέοι ασχολούνται με τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας, τα γραπτά είναι αναντικατάστατα (κατά τους Ρωμαίους: *scripta manent, verba volant* – τα γραπτά μένουν, τα λόγια πετούν).

Σ.Τ.

28η Οκτωβρίου 1940

Με λαμπρότητα όπως κάθε χρόνο και καλόν καιρό, γιορτάστηκε στην Κόνιτσα η μεγάλη επέτειος της 28ης Οκτωβρίου 1940.

Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων

Παρασκευή 25η Οκτωβρίου

Γενικός σημαιοστολισμός Δημοσίων, Δημοτικών, Ιδιωτικών Καταστημάτων και οικιών από την 8η πρωινή ώρα της ημέρας έως και τη δύση του ηλίου της 28ης Οκτωβρίου.

Ώρα 9:00: Στο Γυμνάσιο, στο Γενικό, Λύκειο, στο ΕΠΑΛ, στα Δημοτικά Σχολεία και στα Νηπιαγωγεία της πόλης μας έγιναν εορταστικές εκδηλώσεις με θέμα σχετικό με την Εθνική Εορτή.

Ώρα 11:30: Επιμνημόσυνη δέηση με τη συμμετοχή μαθητών, καθηγητών, δασκάλων όλων των Σχολείων και Ιδρυμάτων στο Μουσολείο Πεσσόντων 1940, που βρίσκεται στο παρεκκλήσιο «Άγιος Αθανάσιος». Κατάθεση στεφάνων από το Δήμαρχο και από τους μαθητές, παρουσία των Αρχών. Διευθέτηση χώρου μουσολείου για την επιμνημόσυνη δέηση με μέριμνα 583Μ/ΤΠ.

Ώρα 12:30: Επιμνημόσυνη Δέηση στο λόφο του Εφ. Ανθ/λγού Παύλου Παυλίδη στο Ελεύθερο Κόνιτσας. Κατάθεση στεφάνων από τον Δήμαρχο, Πρόεδρο της Κ. Ελευθέρου, συγγενείς του ήρωα. Τήρηση ενός λεπτού σιγής, Εθνικός Ύμνος.

Μικρή δεξίωση στην πλατεία του χωριού. Φωταγώγηση όλων των Δημοσίων, Δημοτικών Καταστημάτων, Λεσχών, Μουσολείων, καθώς και των Καταστημά-

των των Ν.Π.Δ.Δ. και Τραπεζών και 28η Οκτωβρίου από τη δύση του ηλίου ως τις 7:00 π.μ.

Ανήμερα της γιορτής Θεία Λειτουργία χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως,, Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέα στον Ιερό Ναό του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού.

Ώρα 10:00: Επίσημη Δοξολογία στον Ιερό Ναό Αγ. Κοσμά του Αιτωλού και στις 10:30 τελέστηκε Επιμνημόσυνη Δέηση στο Μνημείο Ηρώων μπροστά από το Δημαρχείο, κατάθεση στεφάνων από Αρχές, Συλλόγους κ.ά.

Κλείνοντας με τον Εθνικό Ύμνο από το Στρατιωτικό Τμήμα και τη Φιλαρμονική του Δήμου.

Κατόπιν, στην αίθουσα του Δημαρχείου η Διευθύντρια του Β' Δημοτικού Σχολείου Μαρία Στεργιώτη εκφώνησε τον πανηγυρικό της ημέρας με θέμα: «28η Οκτωβρίου 1940-28η Οκτωβρίου 2024-86 χρόνια ΔΟΞΑ-ΤΙΜΗ-ΧΡΕΟΣ».

Ακολούθησε δεξίωση για όλους και τις 11:15 παρέλαση μαθητών και τμήματος Στρατού στην Κεντρική Πλατεία. Την παρέλαση ξεκίνησε η Φιλαρμονική του Δήμου με τις καινούριες στολές, η οποία έλαβε θέση απέναντι από την εξέδρα, παιανίζοντας εορταστικά εμβατήρια και κρατώντας τον ρυθμό του βηματισμού σε όλη τη διάρκεια της παρέλασης.

Μετά την παρέλαση, οι μαθητές Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης του Δήμου χόρεψαν υπό τους ήχους της παραδοσιακής μουσικής που παρακολούθησε πολύς κόσμος και χειροκρότησε τους χορευτές.

(Φωτ.: Π. & Α. Τσιγκούλη)

ΕΠΙΚΑΙΡΟ

ματικά έργα ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ ως σύμβουλος του Διοικητού Πυροβολικού Συνταγματάρχη Μαυραγάνη και του Στρατηγού ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΥ Διοικητή 8ης Μεραρχίας Ηπείρου. Με την κήρυξη του πολέμου βρέθηκε στο Μέτωπο ως Αξιωματικός Τεχνικού στο Πυροβολικό Τάγμα ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ/8η Μεραρχία και μετείχε στις Πολεμικές επιχειρήσεις 1940, κατά τη διάρκεια των οποίων έφτασε μέχρι την ΚΟΡΥΤΣΑ όπου τραυματίστηκε στο αριστερό πόδι από βλήμα. Στη συνέχεια συμμετείχε στον εμφύλιο ως Υπολοχαγός στον Εθνικό στρατό. Διετέλεσε Διοικητής σε πολλές Τεχνικές μονάδες, στην Σχολή ΣΕΤΗΛ και στο ΓΕΣ στην επιθεώρηση Τεχνικού Αντισυνταγματάρχης και Συνταγματάρχης στο Γενικό επιτελείο ως Αξιωματικός σύμβουλος επικοινωνιών κλπ. Μετέβη στις ΗΠΑ για εξειδίκευση στη Ραδιοφωνία /Τηλεοπτική (ΝΑΣΑ) και Πυρηνικό σχεδιασμό ΝΑΤΟ. Τέλος διετέλεσε Διοικητής ΥΕΝΕΔ /Ραδιοφωνίας 1965-1972 αναπτύσσοντας το Ραδιοφωνικό και Τηλεοπτικό δίκτυο πανελλαδικά Αποστρατεύθηκε το 1972 ως ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ επί τιμή.

Πρωταγωνιστής στην ακόλουθη ιστορία, η οποία διαδραματίστηκε στα βουνά του Παπίγκου, της Κόνιτσας και του Βρυσχωρίου και περιγράφεται στο άρθρο του Ιωάννη Μητσιάδη, είναι ο Πύρρος Στάρας, έμπειρος ορειβάτης και έφεδρος ανθυπολοχαγός το 1940, που επίσης καταγόταν από το Πάπιγκο.

Για την εισαγωγή και την αντιγραφή του άρθρου:
Χαρτιάκης Ι. Παπαϊωάννου

Σε αυτό το τεύχος του περιοδικού μας «Κόνιτσα» -λόγω των ημερών, 28η Οκτωβρίου- θεώρησα ότι αξίζει να δημοσιευθεί ένα κείμενο που βρήκα στο αρχείο του πατέρα μου, Ιωάννη Παπαϊωάννου, το οποίο -μαζί με αρκετά ακόμα- του είχε στείλει ο συγχωριανός του, εκ Παπίγκου, Ιωάννης Μητσιάδης. Το συγκεκριμένο άρθρο αφορά μια ειδική αποστολή που έλαβε χώρα κατά τις πρώτες ημέρες του πολέμου του 1940-41 με αντικειμενικό στόχο την κατάληψη της γέφυρας της Κόνιτσας στον ποταμό Αώο, την οποία κατείχε ο ιταλικός στρατός.

Ο συγγραφέας του άρθρου, Ιωάννης Μητσιάδης (1913-2010), Υποστράτηγος (Τ.Σ) ε.α., φοίτησε στην αντίστοιχη Σχολή ΣΣΑΣ, της εποχής εκείνης με ειδικότητα Ηλεκτρομηχανικού. Πρωτεύσας εισήχθη στη Σχολή Ευελπίδων. Αποφοίτησε ως Ανθυπολοχαγός Τεχνικού Σώματος το 1935. Το 1937 εστάλη στη Γερμανία ως επιτελής παραλαβής Πολεμικού Υλικού (Πυροβολικό) μέχρι το 1939. Ακολούθως το 1940 συμμετείχε στα οχυρω-

Ο ΠΥΡΡΟΣ ΣΤΑΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΙΓΚΟΥ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 1940-41

1. Στην παρούσα μου περιγραφή θα αναφερθεί μόνον στην πολεμική δράση του ΠΥΡ. ΣΤΑΡΑ στο χρονικό διάστημα από την έναρξη του πολέμου μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1940.

2. Κατά την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου την 28-10-40, ο Π. ΣΤΑΡΑΣ. Υπηρετούσε ως Έφεδρος Ανθ/γός Πεζ., εις το τάγμα προκαλύψεως ΚΟΝΙΤΣΗΣ. Ήταν Διμοιρίτης σε μια Διμοιρία Πολυβόλων. Το πρωί της 28-10-40 προτού φέξει, οι Ιταλοί επειτέθηκαν εναντίον των μεθοριακών φυλακίων τα οποία συνεπύχθησαν μαζί με τα Τμήματα υποστηρίξεως αυτών.

3. Η σύμπυξη των τμημάτων του Δαβάκη εις την Πίνδον έγινε σε μεγάλο βάθος και εδημιούργησε ρήγμα. Η προέλαση των Αλπινιστών της Μεραρχίας Τζούλια ανησύχησε το Γενικό Στρατηγείο το οποίο διέταξε:

α) τη Μεραρχία Ιππικού να πάει στο Μέτσοβο,

β) την Ταξιαρχία Ιππικού να πάει στα Γρεβενά,

γ) την I Μεραρχία να πάει στο Επαχώρι,

δ) την VIII Μεραρχία να καλύψει το δεξιό της με την οργάνωση του Αποσπάσματος Αώου στο Βρυσοχώρι.

4. Το Αποσπασμα Αώου οργανώθηκε την 2-11-40 με Διοικητή τον Αντ/χη πεζ. ΦΡΙΖΗ ΜΑΡΔΟΧΑΙΟ και είχε τις εξής

Μονάδες.

α) το τάγμα προκαλύψεως Κονίτσης πλήρες (Με επάνοδο του 1ου Λόχου που είχε δοθεί στο Δαβάκη),

β) το II/5 τάγμα με Διοικητή του ταγ/χη Παπαβασιλείου που ήταν στην περιοχή Μετσόβου, να μεταβή στην περιοχή ΛΑΪΣΤΑ – ΚΟΥΚΟΥΡΟΥΝΤΖΟΣ μαζί με την πυροβολαρχία που το συνόδευε και την ομάδα όλων,

γ) ο ουλαμός ΑΣΤΡΑΚΑΣ που είχε εγκατασταθεί στη στενωπό ΡΟΜΠΟΖΙ από το 15 Συντ/γμα Πεζ.

5. Ο ΦΡΙΖΗΣ με αυτές τις Μονάδες οργάνωσε την άμυνα για να αποκρούσει κάθε ενέργεια των Ιταλών να περάσουν τον Αώο ποταμό προς Νότον και να θέσει σε κίνδυνο το δεξιό πλευρό της VIII Μεραρχίας. Για το σκοπό αυτόν ανατίναξε τη γέφυρα που υπήρχε στο ύψος του χωριού ΑΡΜΑΤΑ.

6. Αποκατέστησε την τηλεφωνική Επικοινωνία με την VIII Μεραρχία διά μέσου του τηλεφωνικού Κέντρου Τσεπελόβου. Με το Κέντρο Τσεπελόβου είχε συνδεθεί και ο ουλαμός Ασράκας.

7. Ο Εφοδιασμός σε τρόφιμα και πυρομαχικά γίνονταν από τον εφοδιασμό Ασπραγγέλων-Βίτσας.

8. Η διείσδυσις των Αλπινιστών της Τζούλια εις τον τομέα της ΠΙΝΔΟΥ είχε αντικειμενικό σκοπό να καταλάβει το ΜΕΤΣΟΒΟ για να αποκόψει το δρόμο

μεταξύ Θεσσαλίας και Ηπείρου και να επιτεθεί εις το δεξιό πλευρό της VIII Μεραρχίας, υπερφαλαγγίζοντας την αμυντική τοποθεσία ΓΚΡΑΜΠΑΛΑΣ-ΚΑΛΑΜΑ. Για να επιτύχει αυτά, προχώρησε με δύο φάλαγγες, εκατέρωθεν του όρους ΣΜΟΛΙΚΑ. Η Βόρεια Φάλαγγα θα ακολουθούσε το δρομολόγιο ΦΟΥΡΚΑ – ΣΑΜΑΡΙΝΑ – ΔΙΣΤΡΑΤΟ - ΒΩΒΟΥΣΑ και η ΝΟΤΙΑ το ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ ΠΕΓΚΛΑΡΙ – ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ – ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙ-ΠΑΔΕΣ-ΑΡΜΑΤΑ-ΔΙΣΤΡΑΤΟ-ΒΩΒΟΥΣΑ. Επί πλέον η Φάλαγγα αυτή θα δημιουργούσε προγεφυρώματα Νοτίως του Αώου για να προελάσει στο δεξιό πλευρό της VIII Μεραρχίας υπερφαλαγγίζοντας την αμυντική τοποθεσίαν ΓΚΡΑΜΠΑΛΑΣ-ΚΑΛΑΜΑ. Τα τμήματα της φάλαγγος αυτής όταν πέρασαν το χωριό Παλαιοσέλι προσεπάθησαν να διαβούν προς Νότον τον ποταμόν ΑΩΟΝ και να σχηματίσουν προγεφύρωμα. Σε κάθε περίπτωση εδέχονταν αυτεπιθέσεις από τα τμήματα του Αποσπάσματος ΑΩΟΥ και γύριζαν στη Βόρεια όχθη του ποταμού.

9. Την 5-11-40 οργάνωσαν μίαν αποβατικήν επιχείρησιν με ισχυράς δυνάμεις και κατόρθωσαν να σχηματίσουν προγεφύρωμα και να ζεύξουν με γέφυραν τον ΑΩΟΝ ποταμόν εις την θέσιν μικρή Βωβούσης Βρυσοχωρίου. Εδέχθησαν αντεπιθέσεις από τα τμήματα του Φριζή αλλά εκράτησαν τας θέσεις των. Έτσι δημιουργήθηκε απειλή της δεξιάς πτέρυγος της VIII Μεραρχίας. Ο ΦΡΙΖΗΣ διά να αντιμετωπίσει την κατάστασιν συνεκρότησε ένα ειδικό τμήμα με καλούς μαχητάς.

Το εξόπλισε με πολυβόλα, όλμους και χειροβομβίδες με διοικητή τον Π. ΣΤΑΡΑ στον οποίο έδωσε οδηγίες, του καθόρισε το δρομολόγιο και τον τρόπο ενεργείας. Το τμήμα ξεκίνησε το βράδυ της 5-11-40 χρησιμοποιώντας δύσβατα μονοπάτια έφθασε επάνω από το προγεφύρωμα και το πρωί της 6-11-40 με το πρώτο φως όπως λέμε στη στρατιωτική ορολογία επετέθη αιφνιδιαζοντας τους Ιταλούς με χειροβομβίδες και με όλα τα διαθέσιμα πυρά, κατώρθωσε με σκληρό αγώνα να απωθήσει τους Ιταλούς βορείως του ποταμού, να καταλάβει το προγεφύρωμα και να ανατινάξει την κατασκευασθείσαν γέφυραν. Ο ΦΡΙΖΗΣ παρακολούθησε από το παρατηρητήριο την επιχείρησιν και ενθουσιάστηκε από το αποτέλεσμα της.

10. Την 8-10-40 η Μεραρχία Ιππικού διέταξε επιθετικήν ενέργειαν προς κάλυψη του χωριού ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙ. Τα επιτεθέντα τμήματα καθηλώθηκαν από τα πυρά των Ιταλών και διετάχθη το Αποσπασμα Αώου να ενισχύσει την προσπάθειαν. Ο ΦΡΙΖΗΣ και πάλι ανέθεσε την ενέργεια στον Π. ΣΤΑΡΑ. Έφτιαξε ένα τμήμα που είχε μια Διμοιρία πεζικού μια Διμοιρία πολυβόλων ενισχυμένες με προσωπικό και οπλισμό. Ο Π. ΣΤΑΡΑΣ πέρασε τον πλημμυρισμένο ΑΩΟ με αυτοσχέδια μέθοδο και με κατάλληλο ελιγμό επετέθη κατά των δυο λόφων δυτικά του χωριού τους κατέλαβε και απελευθέρωσε το χωριό. Οι κάτοικοι του χωριού κινδύνευαν να πεθάνουν από την πείνα γιατί κάθε είδος τροφίμου το είχαν αρπά-

ξει οι Ιταλοί. Το ίδιο έκαναν και στο παραπλεύρως χωριό το ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ που κατέλαβαν αργότερα τμήματα της Μεραρχίας ΙΠΠΙΚΟΥ (ΓΕΣ/Δ.ΙΣ/ΕΛΛΗΝΟΙΤΑΛΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ 40-41/ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΕΛΙΣ 197).

11. Την 10-11-40 ο Π. ΣΤΑΡΑΣ επρότεινε εις τον Διοικητήν του αποσπάσματος Αώου ΦΡΙΖΗΝ, επειδή γνωρίζει τον τόπον, να νηγηθεί καταλλήλως εξοπλισμένου ουλαμού (Διμοιρίας Πεζ. και Διμοιρίας πολυβόλων) και διά δρομολογίου μέσω ΓΚΑΜΗΛΑΣ και της οροσειράς ΠΑΠΠΓΚΟΥ, ακολουθώντας δύσβατα μονοπάτια να φθάσει άνωθεν της τοξωτής γέφυρας της ΚΟΝΙΤΣΑΣ και να αιφνιδιάσει τους Ιταλούς, με πυρά Αυτομάτων όπλων, με σκοπόν την ανακατάληψίν της. Χρειάζεται πρόσθετα πυρομαχικά πολυβόλων, τροφών 4ημερών και μεταφορικήν βοήθειαν. Στην αρχή ο ΦΡΙΖΗΣ εδίστασε λόγω του μακρινού δρομολογίου και της αδυναμίας υποστηρίξεως εις περίπτωσιν σοβαράς αντιστάσεως των Ιταλών με μεγαλυτέρας δυνάμεις. Στην επομένην εκάμφθη από την αποφασιστικότητα του Π. ΣΤΑΡΑ και εζήτησε την έγκρισιν της Μεραρχίας ιππικού αλλά και της VIII Μεραρχίας από την οποία εζήτησε επιπλέον πρόσθετα πυρομαχικά πολυβόλων και ξηράν τροφήν 4 ημερών διά δύναμιν 70 ανδρών. Επί πλέον εζήτησε την στήριξιν εις περίπτωσιν δυσμενούς εκβάσεως του αγώνος. Διά το τελευταίον αι προφορικές απαντήσεις της VIII Μερ. εθεωρήθησαν ασαφείς και αναγκάσθηκε να τις ζητήσει με επίσημο

διαταγή. Την απάντησιν εις την αναφοράν του ΦΡΙΖΗ γράφει εις την σελ. 205 του βιβλίου του ο στρατηγός ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΣ η οποία έχει ως εξής:

«Η Μεραρχία εκδίδει την υπ' αριθ. 176/15-11-40 προς το απόσπασμα ΦΡΙΖΗ δι' ης εγνώρισεν αυτώ ότι η Μεραρχία μετά την κατάληψιν του υψωμ. ΒΙΓΛΑ θα κατήυθνε τμήμα προς ΚΛΕΙΔΩΝΙΑΒΙΣΤΑΝ (Ν.Δ. ΚΟΝΙΤΣΗΣ) προς σύνδεσμον μετ' αυτού». Τα πυρομαχικά και τα τρόφιμα παρέλαβε από τον εφοδιασμό ο ουλαμός ΑΣΤΡΑΚΑΣ και τα παρέδωσε εις τον Π. ΣΤΑΡΑΝ όταν πέρασε από εκεί (ΣΤΟ ΡΟΜΠΟΖΙ).

Από της 10-11-40 ο Π. ΣΤΑΡΑΣ είχε συνεχή τηλεφωνική επαφή με τον ουλαμό ΑΣΤΡΑΚΑΣ, διά την μεταφορικήν βοήθειαν από γυναίκες του ΠΑΠΠΓΚΟΥ. Όταν βεβαιώθηκε ότι οι γυναίκες θα ευρίσκονται εις το ΡΟΜΠΟΖΙ το πρωί της 14-11-40, χάρηκε πάρα πολύ και δεν μπορούσε να κρύψει τον ενθουσιασμό του. Ο ουλαμός με διοικητή τον Π. ΣΤΑΡΑ ξεκίνησε από το ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ το απόγευμα της 13-11-40 ακολουθώντας το δρομολόγιο μέσω της διαβάσεως ΚΑΡΤΕΡΟΥ μεταξύ των υψωμάτων της ΓΚΑΜΗΛΑΣ, έφθασε στο οροπέδιο ΡΟΜΠΟΖΙ όπου συναντήθηκε με τον ουλαμό ΑΣΤΡΑΚΑΣ το πρωί της 14-11-40. Η ορατότης ήταν περιορισμένη λόγω πυκνής ομίχλης. Εντός ολίγου έφθασαν και οι γυναίκες από το ΠΑΠΠΓΚΟ, τις συνόδευαν στρατιώτες από το παρατηρητήριο της Κρούνας.

Μετά από ανάπαυση ολίγων ωρών,

τακτοποίησαν τους φόρτους, ζαλώθηκαν και ξεκίνησαν άκρη άκρη σε γκρεμούς κάτω από ψιλόβροχο. Πέρασαν από την Κρούνα και συνέχισαν τη πορεία κατά μήκος του Παπιγκιώτικου βουνου. Κατέβηκαν από την Τσούκα εκεί κάπου στα Βλάχικα Καλύβια, όπου πέρασαν το υπόλοιπο της νύχτας. Την επομένη σε λίγη ώρα έφθασαν στο μονοπάτι έναντι της Κόνιτσας. Οι γυναίκες ξεφορτώθηκαν και γύρισαν πίσω. Οι στρατιώτες συνέχισαν την πορεία προς τις τέντες πάνω από την τοξωτή Γέφυρα. Εκεί οργάνωσαν τα πολυβολεία και το πρωί της 16-11-40 άρχισε η μάχη. Πρώτο κτυπήθηκε το φυλάκιο της γέφυρας. Οι Ιταλοί αιφνιδιάσθηκαν, εγκατέλειψαν δυο τραυματίας και το πολεμικό τους υλικό, μπήκαν στα αυτοκίνητα και έφυγαν πιο πέρα από την Αναγνωστοπούλειο Σχολή. Τα πολυβολεία ένα ένα μεταφέρθηκαν στην Ανατολική πλευρά της Κόνιτσας προς το δασωμένο μέρος. Αλλά δεν χρειάστηκαν γιατί οι Ιταλοί είχαν εγκαταλείψει την πόλιν. Ο Άγγελος Τερζάκης στο βιβλίο του Ελληνική Εποποιία 1940-1941 στη σελίδα 84 γράφει:

«Είναι ο τελευταίος σφαιρασμός της Τζούλια, της άλλοτε ποτέ διαλεχτής και περήφανης Μεραρχίας των Αλπίνων.» και συνεχίζει «στις 16 Νοεμβρίου το βράδι η Κόνιτσα ξαναγινόταν Ελληνική, μόνο που οι Ιταλοί της είχανε βάλει φωτιά. Πήρανε μαζί τους φεύγοντας και τριακοσίους ομήρους. Έχουν όμως αφήσει πίσω τους σωρούς πελώριους πυρομαχικά, σάρι, έξι κανόνια.»

Πράγματι το απόγευμα μπήκε στην Κόνιτσα από τον Άγιο Αθανάσιο ο ΦΡΙΖΗΣ καβάλα στο άλογο μαζί με τμήματα του Αποσπάσματος Αώου, τον υποδέχθηκε ο Π. ΣΤΑΡΑΣ με τα παληκάρια του.

12. Ο Διοικητής του τάγματος Κονίτσης Ταγ/χης ΠΙΓΑΣ ΝΙΚ. Εις την ημερησίαν Διαταγήν της 6-12-40 διαμνημονεύει τον Εφ. Ανθ/γόν ΣΤΑΡΑΝ Π. διότι την 16-11-40 κατά τας επιχειρήσεις προς κατάληψιν της ΚΟΝΙΤΣΗΣ επεδείξατο τόλμην, Αυτοθυσίαν και ηρωισμόν αφάνταστον και προτείνει όπως του απονεμηθεί το ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΑΝΔΡΕΙΑΣ.

13. Ο Διοικητής του μικτού Αποσπάσματος ΑΩΟΥ Αντ/χης Πεζ. ΦΡΙΖΗΣ ΜΑΡΔ. Εις την Ημερησίαν διαταγήν της 18-11-40 διαμνημονεύει τον Εφ. Ανθ/γόν Πεζ. Π. ΣΤΑΡΑΝ αναφέροντας τας νικηφόρους πολεμικές επιχειρήσεις α) την ανακατάληψιν του προγεφυρώματος όπως περιγράφεται εις την παρ. 9 της παρούσης.

β) Την απελευθέρωσιν του χωρίου ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙΟΥ όπως περιγράφεται εις την παρ. 10 της παρούσης.

γ) Την ανακατάληψιν της ΚΟΝΙΤΣΑΣ όπως περιγράφεται εις την παρ. 11 πιο πάνω.

Τονίζει ιδιαίτερος την γενναιότητα, το θάρρος, την τόλμην, τον ηρωισμόν, την αυτοθυσίαν και την ανωτέραν αντίληψιν του καθήκοντος προς την πατρίδα και προτείνει: (1) την επ' ανδραγαθία προαγωγήν του εις τον βαθμόν του υπολοχαγού (2) την μονιμοποίησίν του εις τας τάξεις του Στρατού.

14. Ο ΦΡΙΖΗΣ ΜΑΡ. σκοτώθηκε την 5-12-40 και γιαυτό οι προτάσεις του δεν έφθασαν στα αρμόδια γραφεία του ΓΕΣ, με αποτέλεσμα να μη ληφθεί καμία απόφασις. Στον Π. ΣΤΑΡΑ έχει απονεμηθεί ένας πολεμικός Σταυρός Γ' τάξεως για τη δράση του σε άλλη πολεμική ενέργεια.

15. Ο Στρατηγός ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΣ ΧΑΡ. εις το βιβλίο του Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ στις σελ. 206 και 207 γράφει: «Εις τον τομέα ΑΩΟΥ το απόσπασμα ΦΡΙΖΗ υπό τας διαταγάς ήδη της Μεραρχίας ΙΠΠΙΚΟΥ επιτίθεται προς ΚΟΝΙΤΣΑΝ. Εκ τούτου μικρόν απόσπασμα (Διμοιρία Πεζ. και Διμοιρία Πολυβόλων) υπό τας διαταγάς του Εφ. Ανθ/γού Πεζ. ΣΤΑΡΑ ΠΥΡΡΟΥ εθελουσίως αναλαβόντως την διοίκησιν, ανήλθε διά μακράς και κοπιωδεστάτης πορείας επί του υψηλού αποτόμου και βραχώδους ορεινού όγκου ΓΚΑΜΗΛΑ υψ. 2120 μ. οπόθεν δι' αιφνιδιαστικού πυρός πολυβόλων έβαλε κατά την περίξ ΚΟΝΙΤΣΗΣ εχθρικών τμημάτων, τα οποία αιφνιδιασθέντα υπεχώρησαν εν πανικώ. Οι άνδρες άπαντες επεδείξαντο μεγίστην ψυχικήν και σωματικήν αντοχήν μεταφέροντες τα πολυβόλα και τα πυρομαχικά επί των ώμων των, βοηθούμενοι προς τούτο υπό των κατοίκων ανδρών και γυναικών εθελουσίως μετασχόντων. Ο Εφ. Ανθ/γός ΣΤΑΡΑΣ Π. όστις επετέλεσε το λίαν τιμητικόν δι' αυτόν και το τμήμα του άθλου καταγόμενος εκ του εγγύς εκεί χωρίου ΠΑΠΙΓΚΟΝ εγνώριζε λεπτομερώς το έδαφος, επιπλέον δε διετέλεσε αρχηγός του ορειβατικού συλλόγου ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ,

όστις κατά το παρελθόν είχε ανέλθει πολλάκις επί του ορεινού όγκου ΓΚΑΜΗΛΑ.»

16. Η πολεμική έκθεσις της VIII Μεραρχίας στη σελίδα 140 γράφει: «Αι δε γυναίκες του Ζαγορίου ανερρικώντο τας κλιτύς των ορέων ΓΚΑΜΗΛΑΣ και ΠΑΠΙΓΚΟΥ κομίζουσαι πυρομαχικά ως άλλαι ΣΟΥΛΙΩΤΙΣΣΑΙ. Η πατρίς πρέπει να τας ευγνωμονεί.»

17. Ο Στρατηγός ΠΑΠΑΓΟΣ εις το βιβλίο του γράφει: «Ελλείψει μέσων μεταφοράς και λόγω καιρικών και τοπικών συνθηκών, ηναγκάσθημεν να καταφύγωμεν εις την βοήθειαν των κατοίκων και ιδίως των γυναικών της ΠΙΝΔΟΥ, οι οποίοι προσήρχοντο μετ' αφάτου ενθουσιασμού και προθυμίας. Αι φάλαγγες αυταί των φορτωμένων γυναικών της ΠΙΝΔΟΥ απετέλεσαν το συγκινητικώτερον και επιβλητικώτερον θέαμα του όλου αγώνα.»

18. Οι συνάδελφοι του Π. ΣΤΑΡΑ ασφαλώς έχουν πολλά να πούνε για το υπόλοιπο 5μνηνο του ελληνοϊταλικού πολέμου, αλλά και για την εν γένει δράση του ως εκπαιδευτικού, ως Γενικού Επιθεωρητού και ως συγγραφέα βιβλίων παιδαγωγικού περιεχομένου.

Εγώ περιορίζομαι να τονίσω τη σεμνότητα και το ήθος του αξέχαστου ΠΑΠΙΓΚΙΩΤΗ που αγαπούσε το χωριό και το σπίτι του. Το σπίτι του Ρωμιού είναι η οικογένεια. Τα άγια των αγίων.

Ι. Μητσιάδης
Παπάγου 30-6-96.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ Ε.Α. ΠΡΟΕΔΡΟΥ Σ.Α.Α.Ι.ΤΘ
(Από την τελετή 20 Ιουλίου 2024 στη Φούρκα)

ΓΥΝΑΙΚΕΣ Της ΠΙΝΔΟΥ, το ΠΝΕΥΜΑ της ΕΠΟΧΗΣ

Σεβασμιότατε,
Κύριε Περιφερειάρχα,
Κύριε Δήμαρχε
Κύριε Επίτιμε Αρχηγέ της Ελληνικής Αστυνομίας
Κύριε Ταξίαρχε, Δκτα της VIIIης Μεραρχίας
Κυρίες και Κύριοι

Πρώτη φορά παρευρίσκομαι σ' αυτή τη σεμνή τελετή, στο Προφήτη Ηλία Φούρκας. Αυτά τα χώματα είναι καθαγιασμένα, τα καθαγιάζει ο Ναός του Προφήτη Ηλία, το λιτό μνημείο και κυρίως το αίμα αυτών που έπεσαν για την ελευθερία της Πατρίδας μας.

Τιμούμε πολλαπλά γεγονότα: τιμούμε την αμέριστη ανιδιοτελή προσφορά των κατοίκων των ορεινών περιοχών της Πίνδου και κυρίως των γυναικών που μετέτρεψαν τους εαυτούς τους, σε υποζύγια για την υποστήριξη του αγωνιζόμενου Στρατού. Τιμούμε τον Υπολοχαγό Αλέξανδρο Διάκο, τον Έφεδρο Ανθυπολοχαγό Ελευθέριο Ντάσκα, τους πολλούς ανώνυμους Έλληνες στρατιώτες που έπεσαν σ' αυτά τα βουνά, τιμούμε το Συνταγματάρχη Δαβάκη Κωνσταντίνο, πολύ τραυματίστηκε εδώ στην πρώτη γραμμή και που Συνταγματάρχης αυτός, έφεδρος εκ μονίμων βρέθηκε να διοικεί διλοχία, γιατί δεν γινόταν αλλιώς...

Αλλά, ας πιάσουμε του νήμα της Ιστορίας από την αρχή.

Αρχές Απριλίου του 1939, οι Ιταλοί αποβιβάζονται στην Αλβανία και την μετατρέπουν σε προτεκτοράτο. Είχε προηγηθεί η Λιβύη, η Αιθιοπία και τώρα η Αλβανία. Ο υπερφίαλος μεγαλοϊδεατισμός του Μουσσολινι δεν σταματιέται ... Η Αθήνα αιφνιδιάζεται, ετοιμάζονταν για πόλεμο με τη Βουλγαρία, κατασκεύαζαν τη Γραμμή μεταξύ στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη και τους προέκυψε κίνδυνος από τα Δυτικά. Ο Κασιμήτρος, ο στ/γος διοικητής της VIIIης Μεραρχίας αιφνιδιάζεται και μάλιστα, όλο το καλοκαίρι του 1939 ανησυχεί περισσότερο απ' ό,τι στις αρχές του Φθινοπώρου του 40. Οι κάτοικοι της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας ανησυχούν, κυκλοφορούν φήμες που εντείνονται μήνα με το μήνα.

Καλοκαίρι του 39, ο Κασιμήτρος που έχει την επιχειρησιακή ευθύνη μέχρι τα μισά

του Γράμμου, ζητά από τη Αθήνα πιστώσεις για την οργάνωση της αμυντικής τοποθεσίας. Δεν του δίνουν... Και τότε απευθύνεται στους συμπατριώτες του, τους κατοίκους των παραμεθορίων χωριών, να προσφέρουν αμισθί 4-5 μεροκάματα, το μήνα, για την αμυντική οργάνωση. Και αυτοί προστρέχουν και προσφέρουν αμισθί, δεν γογγύζουν... Συνεπώς ήδη ζουν, στην Ήπειρο, ένα κλίμα πολέμου από το καλοκαίρι του 39.

Η κρίση κορυφώνεται στα τέλη Αυγούστου του 39. Διατάσσεται επιστράτευση της VIIIης και IXης Μεραρχίας στη Καστοριά. Όλοι οι Ηπειρώτες και οι κάτοικοι του νομού Καστοριάς ηλικίας 40 ετών και κάτω επιστρατεύονται, τα χωριά αδειάζουν από άνδρες. Οι γυναίκες που τότε παντρεύονταν πολύ νέες μένουν μόνες, να φέρουν βόλτα τα χωράφια, τα ζώα, το νοικοκυριό, να φροντίσουν τα παιδιά που τότε κάνανε και πολλά. Στήριγμα της παντρεμένης γυναίκας που έμεινε μόνη ο παπούς και η γιαγιά, η αθάνατη ελληνική οικογένεια τα ανύπαντρα αδέρφια, τα νεαρότερα αγόρια μη στρατεύσιμης ηλικίας, οι ανύπαντρες αδελφές...

Οι Ιταλοί παρέχουν στην Αθήνα διπλωματικές διαβεβαιώσεις και οι Μεραρχίες αποστρατεύονται σταδιακά μέχρι τις αρχές Οκτωβρίου του 39.

Όλο το χειμώνα του 39 προς το 40 και την άνοιξη του 40 οι προετοιμασίες συνεχίζονται και φτάνουμε το καλοκαίρι του 40. Οι Ιταλοί εντείνουν τις προκλήσεις και την επιθετική τους ρητορική περί ενσωμάτωσης της Τσαμουριάς στην Αλβανία κλπ. Έτσι αρχίζει η μυστική κλίση κλάσεων οπλιτών σε όλη την Ελλάδα (κλάσεις του 32, του 33, του 35), υποτίθεται για λόγους εκπαίδευσης οι οποίες δεν θα αποστρατευθούν μέχρι την έναρξη του πολέμου, Συνεπώς το πολεμικό κλίμα εντείνεται ....

Και φθάνουμε στη κορύφωσή των προκλήσεων. Στις 15 Αυγούστου οι Ιταλοί τορπιλίζουν την «Έλλη». Το πολεμικό πλοίο απένεμε τιμές στη Παναγιά μας, στη Τήνο, αγκυροβολημένο στο λιμάνι και αυτοί το βυθίζουν, με πολλούς νεκρούς και τραυματίες. Η Ελλάδα εντείνει την πολεμική προετοιμασία. Διατάσσεται, εκ νέου, η μυστική επιστράτευση της VIIIης ΜΠ, της IXης ΜΠ της IVης Ταξιαρχίας αλλά και πολλών άλλων μονάδων του εσωτερικού που τις ενισχύουν. Τότε διατάσσεται και η συγκρότηση του Αποσπάσματος Πίνδου, με πυρήνα το επιστρατευμένο 51 ΣΠ των Τρικάλων και διοικητή τον έφεδρο εκ μονίμων Σχη Δαβάκη που έχει αποστρατευθεί από το 38 για λόγους ανήκεστου βλάβης των πνευμόνων του.

Το 51 Σύνταγμα αναλαμβάνει τομέα από το Γκόλιο, νοτιοανατολικά της Βούρμπιανης μέχρι και το χωριό Γράμμος, Το Σύνταγμα δεν ήταν ενεργό. Συγκροτήθηκε αποκλειστικά από εφέδρους παλαιότερων κλάσεων, οι περισσότεροι των οποίων ήταν οικογενειάρχες και οργανώθηκε με μέριμνα του 5^{ου} Συντάγματος Τρικάλων που ήταν ενεργός Σχηματισμός. Αυτό στέλνουν στη Πίνδο για να συγκροτήσουν το Αποσπασμα Πίνδου. Ο Δαβάκης έφτασε τις 28 Αυγούστου στο Επαχώρι, οι μονάδες του θα έλθουν σταδιακά και με πολλές ελλείψεις μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου του 40. Οι επιστρα-

τευμένοι στρατιώτες (Τσαβαλιάρης) φέρνουν στα χωριά της Πίνδου και τις φήμες και τις ειδήσεις για την πολεμική προετοιμασία. «Τα πράγματα δεν πάνε καλά... Οι Ιταλοί προκαλούν ... Αντικατέστησαν στα φυλάκια της παραμεθορίου τους Αλβανούς στρατιώτες... Απέναντι στην Ερσέκα και στο Λεσκοβίκι έχουν φέρει και μια Μεραρχία εκλεκτή, μεραρχία Αλπινιστών, τη Τζούλια, πρέπει να προετοιμαζόμαστε». Οι στρατεύσιμοι άνδρες των χωριών φεύγουν πάλι... κατατάσσονται κυρίως στη δύναμη των μονάδων προκαλύψεως, Από τούτα εδώ τα χωριά επανδρώνεται κυρίως το Τάγμα προκαλύψεως Κονίτσης που επάνδρωνε τα φυλάκια της μεθορίου από Μολυβδοσκεπαστη μέχρι το Κουκούλι, Νοτίως Γράμμου. Ο ένας Λόχος Προκαλύψεως, ο Λόχος Βούρμπιανης με δκτη το Λοχαγό Καντάρα με τομέα από το Γκόλιο μέχρι το Κουκούλι δίδεται υποδιοίκηση στο Δαβάκη... Μπαίνει ο Οκτώβρης τα λιγοστά χωράφια πρέπει να οργωθούν, οι περισσότεροι άντρες λείπουν, λείπουν και αρκετά από τα ζώα άροσης γιατί έχουν κι' αυτά επιταχθεί. Περί τις 15 Οκτώβρη έρχεται διαταγή να επιστραφούν στους ιδιοκτήτες το 50% των επιταγμένων ζώων για να οργώσουν και να σπείρουν, αλλιώς την επόμενη χρονιά θα πεινάσουν. Ο Δαβάκης διαμαρτύρεται ... «Είναι μετά τα καλά τους στην Αθήνα...» «Εδώ τους περιμένουμε από μέρα σε μέρα... και αυτοί θέλουν να επιστρέψω τα μισά επιταγμένα ζώα ...». Πετυχαίνει αναβολή της απόφασης και θα τον προλάβει η κήρυξη του πολέμου ...

Τι δυνάμεις είχε το Απόσπασμα Πίνδου, 2 Τάγματα του 51 ΣΠ, το Λόχο Προκαλύψεως Καντάρα, 1 Πυροβολαρχία και 1 Ουλαμό Πυροβολικού και 1 Λόχο Ημιονηγών... Μ' αυτούς θα ξεκινήσει να πολεμάει ... Δύο μήνες προετοιμαζότανε και πάλι με τη βοήθεια των κατοίκων: διάνοιξη – συντήρηση δρομολογίων, επισκευή - ενίσχυση γεφυριών, οργάνωση υποτυπώδους αμυντικής τοποθεσίας .., Διαρκώς προσέτρεχε στη βοήθεια των κατοίκων που τη παρείχαν κυρίως οι μεσήλικες και οι ασπράτευτα παιδιά.

28 Οκτ 1940 οι Ιταλοί επιτίθενται και με τα 5 Τάγματα Αλπινιστών στη πρώτη γραμμή. Διασπούν την Τοποθεσία Προκαλύψεως και μας παίρνουν σβάρνα. Λίγες πληροφορίες για τον καιρό: καταρρακτώδεις βροχές από 28 29 30 31 Οκτ και χιόνι πάνω από τα 2000 μ. Γίνεται προσπάθεια αγώνα επιβραδύνσεως σε διαδοχικές τοποθεσίες... Οι Ιταλοί κινούνται εξαιρετικά γρήγορα, άριστα εξοπλισμένοι και ενδεδυμένοι για ορεινό αγώνα , βρίσκονται στο στοιχείο τους, διανύουν μέχρι και 30 χλμ την ημέρα. Καταλαμβάνουν όλες τις νότιες παρυφές του Γράμμου, χωριά Γράμμος, Σταυρός, Αετομηλίτσα, Λυκόρραχη (Κεφαλοχώρι) Στις 29 το βράδυ τα πάντα έχουν καταρρεύσει Το 3^ο Τάγμα του 51 Συντάγματος που φτάνει ασθμαίνοντας κατά τις 10,00 της 28^{ης} διαμοιράζεται κι' αυτό αλλά οι Ιταλοί τους παίρνουν όλους σβάρνα ... Από τις 29/30 στρατιώτες ασύντακτοι αρχίζουν να συρρέουν στο Επαχώρι, η κατάσταση είναι εξαιρετικά κρίσιμη, Ο Δαβάκης μαζεύει τους βοηθητικούς και τους στέλνει μπροστά

να κόψει τους Ιταλούς, αλλά πρόσκαιρα δεν το καταφέρνει. Στις 10.00 της 30^{ης} Οκτ, φτάνει στο Επαχώρι ο Στρατηγός Βραχνός διοικητής της 1ης Μεραρχίας με ελάχιστους επιτελείς. Ο Δαβάκης έχει ξεκινήσει την αναδιοργάνωση των ημιδιαλυμένων τμημάτων.

Υπάρχει ασάφεια και ανησυχία για το προς τα που θα πάνε οι Ιταλοί. Θα πάνε προς Επαχώρι και από εκεί Πεντάλοφο, Κοζάνη ή θα πάνε νότια ή νοτιοανατολικά Μέτσοβο ή Σαμαρίνα - Γρεβενά. Τελικά οι Ιταλοί μετά τη Λυκόρραχη πάνε προς Κάντισκο (σήμερα Δροσοπηγή) και κινούνται προς Σαμαρίνα - Δίστρατο...

Οι 30 και 31 Οκτωβρίου αναλώνονται για αναδιοργάνωση και υποδοχή εφεδρειών. Συγκροτούνται 4 αναδιοργανωμένοι Λόχοι, έρχεται μια διλοχία, η Διλοχία Βασιλόπουλου, και η Ίλη Γεωργιάδη ένα ακόμη τάγμα, το Τάγμα Πανταζή στέλνεται νοτιότερα. Αποφασίζεται αντεπίθεση σε 3 Κατεύθυνσεις: 1^η Κατεύθυνση: Επαχώρι Αυχένas Πρίασπος, πάνω από τη Ζέρμα (σήμερα Πλαγιά) προς Λυκόρραχη: με 2 Λόχους Αποσπάσματος Πίνδου + Ίλη Ιππικού, 2^η Κατεύθυνση: Επαχώρι- Προφήτης Ηλίας Φούρκas - Ταμπούρι (σήμερα Οχυρό) με τους υπόλοιπους 2 Λόχους του Αποσπάσματος, 3^η Κατεύθυνση: Γάβρο - Τσούκα - Φούρκα - Ταμπούρι με τη Διλοχία Βασιλόπουλου. Δεν υπάρχουν αξιωματικοί επικεφαλής Αναλαμβάνει Μισύρης - Δαβάκης - Καραβίας.

Υπολοχαγός Διάκος από τις 0730 από Γαύρο προς ύψ. Τσούκα. Σκοτώνεται. αναλαμβάνει ο 1^{ος} Εφεδρος Ανθυπολοχαγός Ελευθέριος Ντάσκας. Σκοτώνεται κι' αυτός. Επιστρέφουν Γάβρο - Ζούζουλη.

Δαβάκης: Κινείται προς Προφ. Ηλία Φούρκas δέχθηκε πυρά από το χωριό συνέλαβε αιχμαλώτους και το απόγευμα κατέλαβαν το Ύψωμα Προφ. Ηλία. Διανυκτερεύει στο Μοναστηρι Παναγίας Κλαδόρμης

2 Νοεμβρίου Φτάνει μια ακόμη Διλοχία. Αντεπίθεση Ιταλών προς Προφήτη Ηλία Φούρκas. Τραυματισμός Δαβάκη προς το μεσημέρι. Νέα Ελληνική αντεπίθεση υπό τον Τχη Καραβία κατάληψη Προφ. Ηλία Φούρκas.

Το Ταμπούρι θα καταληφθεί στις 4 Νοεμβρίου και θα κλείσει η δίοδος.

Γυναίκες της Πίνδου :Λόχοι μεταφορών ΣΣ μέχρι τη Μόρφη. Όλη η Μόρφη κέντρο ανεφοδιασμού και υποδοχής στρατιωτών και τραυματιών. Γυναίκες ημιονηγοί: Πεντάλοφος από 112 ημιονηγούς οι 52 ήσαν γυναίκες. Όταν δεν υπήρχαν μουλάρια αυτές μετατράπηκαν σε μουλάρια. Έχετε κουβαλήσει πυρομαχικά, κουτιά με μικρό όγκο αλλά τεράστιο βάρος....

Αυτό ήταν το πνεύμα της εποχής ... Το πνεύμα το 40 ...

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ, 1880-1907

Χαρίλαος Γ. Γκοῦτος

Από τό 1870 περίπου μέχρι τό 1943, ή Ρουμανία, επικουρούμενη ἀρχικῶς ἀπό τήν Αὐστρία καί ἔπειτα ἀπό τήν Ἰταλία, προσπάθησε νά μεταβάλει τά ἑλληνικά αἰσθήματα τῶν βλαχόφωνων τῆς Πίνδου καί νά τούς προσηλυτίσει ὡς ὁμοεθνεῖς της. Πρός τοῦτο, χρηματοδοτοῦσε τούς βλαχόφωνους Ἑλληνες πράκτορες της, τήν ἴδρυση καί λειτουργία σχολείων διδασκαλίας τῆς ρουμανικῆς γλώσσας (μισθοί δασκάλων, σχολικά εἶδη γιά τούς μαθητές, ἐνοίκια), τίς σπουδές ἀποφοίτων στό Βουκουρέστι ἢ ἀλλοῦ κλπ. Ἡ ρουμανική προπαγάνδα προξένησε διενέξεις καί διαιρέσεις ἐνίοτε βίαιες ἢ ἀνέντιμες, μεταξύ τῶν προσυλήτων καί τῶν ἀνθισταμένων, βλαχοφώνων, ἀλλά οἱ ἐπιτυχίες της ἦσαν πολύ λιγότερες ἀπό ἐκεῖνες πού ἐπιδίωκε, ἰδίως ἐπειδή ἡ πλειονότητα τῶν βλάχων ἀντέδρασε, οἱ δέ προσήλυτοι ἀπέβλεπαν κυρίως στό χρῆμα καί ὄχι στήν ἰδέα.¹

Παραθέτω ἀκολουθῶς τίς πληροφορίες πού μπόρεσα νά βρῶ γιά περιστατικά σχετικὰ μέ τήν ρουμανική προπαγάνδα, τά ὁποῖα συνέβησαν στήν Κόνιτσα καί στά ἔξι βλαχοχώρια της κατά τά ἔτη 1880-1907. Οἱ πληροφορίες αὐτές, προερχόμενες κατά τό πλεῖστον ἀπό τήν ἀθηναϊκή ἐφημερίδα «Φωνή τῆς Ἡπείρου» (ἐφεξῆς Φ.Η.), μεταφέρονται ἐδῶ ἀπό τίς πηγές τους περιληπτικῶς, μέ χρήση καί φράσεων τῶν πηγῶν τους, προκειμένου νά σχηματισθεῖ γιά πρώτη φορά, ἔστω καί ἀτελῶς, μιά συνθετική εἰκόνα τῶν ἐπιδράσεων τῆς ἐν λόγω προπαγάνδας στήν ἐπαρχία Κόνιτσας.

Ἐχει γραφεῖ, τό 1893: «Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης διακρίνονται διά τά Ἑλληνικά φρονήματά των, οἱ δέ ἐξ αὐτῶν βλαχόφωνοι εἶναι οἱ μεγαλύτεροι διῶκται τῶν Ρωμούνων». Τό 1907 γράφτηκε: Ἡ ἐπαρχία Κονίτσης, ἐσφηνομένη μεταξύ βλαχοφώνων καί ἀλβανοφώνων, ἴσταται παλαίουςα νικηφόρως μέχρι τοῦδε τās ρουμανικάς καί ἀλβανιστικάς προπαγάνδας.²

Κόνιτσα. Πρό τινος χρόνου, ἡ Ρωμουνική σπεῖρα μετῆλθε πάντα τά μέσα ἵνα προσηλυτίσει τόν Ἀπόστολον Παπαχρήστου, πρῶην δημοδιδάσκαλον τῆς Κονίτσης καί ἤδη τοιοῦτον τοῦ χωρίου Μολίστης, ἀλλ' οὔτος ἀπέρριψε τās προτάσεις αὐτῶν,

1. Βλ. Β. Δαλκαβούκης, Ἡ πένα καί ἡ γκλίτσα, 2005 σελ. 39-40, 43, 162-165, Μ. Κοκολάκης, Τό ὕστερο Γιαννιώτικο πασαλίκι, 1003, σελ. 92-93. Γιά τά βλαχοχώρια τῶν Γρεβενῶν, ὅπου κυρίως ἀναπτύχθηκε ἡ ρουμανική προπαγάνδα, μέ πολλά ἐπεισόδια, βλ. Ἀπ. Παπαδημητρίου, Σελίδες ἱστορίας τῶν Γρεβενῶν, τ. Γ' 2016, σελ. 167-188, 213-242. Στίς σελ. 170, 172 ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχαν ρουμανικά σχολεῖα τό μέν 1872 εἰς Ἀβδέλλα, Περιβόλι καί Σμίξη τό δέ 1878 καί στήν Σαμαρίνα.

2. Φ.Η. τῆς 8.1.1893, ἀθην. ἐφημερίς «Ὁ Πύρρος», φ. τῆς 28.6.1907. Ὁ μητροπολίτης Σπυρίδων μέ τούς παπάδες καί τούς δασκάλους ἐπάτησε τήν ρουμανική προπαγάνδα, πού παρέσυρε μόνον ἐλάχιστους κατοίκους τῶν βλαχόφωνων χωριῶν (Τ. Παπαδημούλης, εἰς Κόνιτσα, τχ 65/1967).

καταδείξας τό ἄλογον τῆς αἰτήσεώς των καί την ματαιοπονίαν των. Ἐκτοτε οἱ Ρωμοῦνοι διενουῶντο νά εὕρωσι μέσον ἵνα ἐκδικηθῶσι αὐτόν, ὅστις, ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του, εἶχε τήν δύναμιν νά ἀναζωπυροῖ τά αὐθόρμητα ἑλληνικά φρονήματα τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας. Τῇ συνεργασίᾳ τῶν ἐν Ρωμουνία ὁμογενῶν των, ἀπεστάλησαν ἐκεῖθεν ἐφημερίδες ἐπ' ὀνόματί του, αἱ δέ Τουρκικαί ἀρχαί κατέσχον ταύτας καί ἔφερον αὐτόν δέσμιον εἰς τάς φυλακάς Κονίτσης, μολονότι ἡ ἔρευνα ἐν τῇ οἰκίᾳ του καί ἀνακρίσεις οὐδέν ἐπιλήψιμον ἔφερον εἰς τό φῶς. Ἦδη διανοοῦνται νά τόν ἀποστείλωσιν εἰς Ἰωάννινα (Φ.Η. 8.1.1893).

Ὁ ἱεροκήρυξ Γεώργιος, ἐγγονός τοῦ νεομάρτυρος Γεωργίου, κατηγορήθη εἰς τάς Ἀρχάς ἐν Κονίτση ὅτι δῆθεν εἶναι ἀπεσταλμένος ὑπό τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως νά προσηλυτίσῃ τοὺς Βλάχους. Ἀμέσως ἐγένετο κατ' οἶκον ἔρευνα καί ἐζήτησαν τηλεγραφικῶς ὁδηγίας παρά τοῦ Βαλῆ, ὅστις διέταξε νά ἀποστείλωσιν αὐτόν εἰς Ἰωάννινα ὑπό συνοδείαν δύο σοβαρίδων. Ἐν Ἰωαννίνοις, ἀνακριθεῖς, ἐκηρύχθη ἀθῶος καί ἀπελύθη (Φ.Η. 12.10.1895).

Φούρκα. Ὁ χωριανός Κ. Ζωίδης ἐφοίτησε στήν α' τῆς Ζωσιμαίας σχολῆς (1877-78), καθ' ὑπόδειξιν δέ καί μέ δαπάνες τοῦ Ἀπ. Μαργαρίτη ἔμαθε ρουμανικά στήν ρουμανική μονή τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἀργότερα στήν Φούρκα ἐδίδαξαν τήν ρουμανικήν τρεῖς νέοι καί μία νέα ἐκ τοῦ χωρίου, τρεῖς δέ μαθητές αὐτῶν ἐσπούδασαν στό πανεπιστήμιον Βουκουρεστίου μέ δαπάνες τῆς Ρουμανίας, ὑπό τῆς ὁποίας ἐχορηγήθηκαν στοὺς μαθητές καί σχολικά εἶδη δωρεάν. Ἐπί 40 ἔτη οἱ ρουμανίζοντες τοῦ χωριοῦ συνετέλεσαν σέ διαπληκτισμούς, ταραχές καί διαιρέσεις μεταξύ τῶν κατοίκων, ἀλλά ἦσαν μετριοπαθεῖς καί δέν συκοφάντησαν στίς τουρκικές ἀρχές τοὺς ἀντιδρῶντες χωριανούς, πού ἦσαν ἡ πλειονότητα.³

Ἐν Φούρκα, ἔνεκα διχονοιῶν τῶν κατοίκων, τά σχολεῖα ἐκλείσαν καί ἀμέσως κατελείφθησαν διά τῆς βίας ὑπό τοῦ ρωμουνοδιδασκάλου, ὅστις ἐπί πολλά ἔτη διδάσκει ἔτι τινι οἰκίᾳ εἰς τρεῖς μαθητάς ἐκ τῶν συγγενῶν του. Οὗτος ἐξεβλήθη βία ἐκ τῶν σχολείων, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μένουσι κλειστά ἐνδέχεται νά ἀποσκιρτήσωσι πολλοί τῶν μαθητῶν, εἰς οὓς ὁ ρωμουνοδιδάσκαλος πολλά ὑπόσχεται πρὸς προσηλυτισμόν (Φ.Η. 13.11.1892).

Τό 1905, ἔμμισθοι ρουμανίζοντες προπαγανδιστές, ἔχοντες ἄδεια ἐπιθεωρήσεως ρουμανικῶν σχολείων, ἐπισκέφθησαν, μεταξύ ἄλλων χωριῶν, τήν Φούρκα καί τήν Μπριάζα, «ἀπεπειράθησαν νά προκαλέσουν ταραχάς καί κάτι ἐπέτυχαν» (Φ.Η. 6.5.1905). Λόγω ἐπιθέσεως Ἑλλήνων ἀνταρτῶν σέ ρουμανίζοντες, οἱ δάσκαλοι τῶν ρουμανικῶν σχολείων ἐγκατέλειψαν τά σχολεῖα τους στά χωριά Φούρκα, Σαμαρίνα, Περιβόλι κ.ἄ. (Ἀπ. Παπαδημητρίου, ὅ.π. σελ. 223). Κάτοικοι τῆς Φούρκας ζήτησαν τήν συμπαράστασιν τοῦ Πατριάρχου στόν ἀγῶνα τους κατά τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, ἡ ὁποία ἀποσκοπεῖ ὑπούλως νά εἰσαγάγῃ ἐν τῇ σχολῇ καί ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τήν ὄλως ξένην πρὸς αὐτούς καί ἀκατάληπτον ρουμανικήν γλῶσσαν, διά τῆς ὁποίας

3. Γ. Τσιούμης, Ἱστορία τοῦ χωριοῦ Φούρκα τῆς Ἠπείρου, 1933 σελ. 29. Γιά τό ἔτος φοίτησής του στήν Ζωσιμαία, βλ. Ἀν. Εὐθυμίου, εἰς «Κόνιτσα» τχ 79/1998.

αυτή ένσπείρει ζιζάνια, ταραχάς καί σύγχυσιν έν τῇ φιλησύχῳ κοινότητι αυτών (Εκκλησιαστική Άλήθεια, τχ 5.8.1905).

Παλιοσέλι. Τό 1892 στό χωριό ρουμανοδιδάσκαλος υπό τοῦ διαβοήτου Μαργαρίτου, ἀλλ' ἀπεπέμφθη οἰκτρῶς υπό τῶν κατοίκων. Πολλοί τῶν διδασκάλων τούτων μένουσι ἀργοί καί μισθοδοτοῦνται χάρις εἰς τήν εὐφυΐαν τοῦ Μαργαρίτου (Φ.Η. 13.11.1892). Ὁ ἐκ Σαμαρίνης Ζήσης Τάμπουρας, πρῶην λησταποδόχος, πατήρ τοῦ έν Παλιοσελίῳ ρωμουνοδιδασκάλου, ὅστις δέν ἔχει ἀκροατήριον εἰ μή μόνον ἓνα μαθητήν, περιφέρεται εἰς τά πλησίον χωρία ἵνα προμηθεύσῃ μαθητάς εἰς αὐτόν, ἀλλά, βλέπων τάς ἐνεργείας του ματαιουμένας, συκοφαντεῖ εἰς τήν τουρκικήν ἀρχήν, πρὸς ἐκδίκησιν, τούς ἐγκριτοτέρους κατοίκους τοῦ χωρίου (Φ.Η. 19.11.1893).

Ὁ περίφημος διά τάς συκοφαντίας του Νταμπούρας κατόρθωσε, διά τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, νά ένσειρή τόν τρόμον εἰς πάντας έν Παλιοσελίῳ καί νά παραχωρηθῇ εἰς αὐτόν ἐκκλησιαστικόν οἶκημα, εἰς τό ὁποῖον ἐγκατέστησε τόν υἱόν του ὡς ρωμουνοδιδάσκαλον δύο πενταετῶν κορασίων. Ἡ κοινότης ανηνέχθη εἰς τόν Μητροπολίτην, ὅστις ἔκαμε εἰς τόν καϊμακάμην παραστάσεις, μή ληφθεῖσας ὑπ' ὄψιν. Ἐπειδή ἡ κοινότης κατεδάφισε τό οἶκημα ὡς ἐτοιμόρροπον, ὁ ρωμουνοδιδάσκαλος ὑπέβαλεν ἀναφοράν εἰς τάς ὀθωμανικάς ἀρχάς, κατηγορῶν πολλούς τῶν Παλιοσελιτῶν ὡς ἀντάρτας καί ἐκεῖναι ἐζήτησαν ὁδηγίας ἀπό τήν Μεγάλην Βεζιρείαν. Μετά παρέλευσιν ἔτους, ὁ πρόκριτος Λούπας συνελήφθη καί ἐφυλακίσθη εἰς Ἰωάννινα ὡς ἀρχηγός ἀνταρτικῆς συμμορίας, ἣτις κατέστρεψε τό ρωμουνικόν σχολεῖον διά πολιτικούς σκοπούς δῆθεν (Φ.Η. 15.11.1896). Ὁ ἱερέας τοῦ χωριοῦ τό 1904 ἀνέφερε στόν Μητροπολίτη: ἐπί 12 ἔτη ἀντιπαλεύω μέ ρουμανοδιδάσκαλον καί δέν τοῦ ἄφηνα παραπάνω ἀπό δύο παιδιά.⁴

Ἀνώτεροι κρατικοί ὑπάλληλοι, πού ἦλθαν στά Γιάννενα γιά νά ἐλέγξουν τήν διενεργούμενη ἀπογραφή, κάλεσαν καί ρώτησαν, μεταξύ ἄλλων, τον Παλιοσελίδη Παῦλο Ζησάκη: ποιά γλῶσσα ὁμιλοῦν στό χωριό του; ἐβίασε κανεῖς τούς χωριανούς νά ἀπογραφοῦν ὡς Ρωμιοί ἢ ὡς Βλάχοι; Ἐκεῖνος ἀπάντησε ὅτι ὁμιλοῦν γλωσσάριο ἄσχετο μέ τήν ρουμανική καί ὅτι θέλουν νά ὀνομάζονται Ρωμιοί καί ὄχι Βλάχοι ἢ Ἀρωμοῦνοι, ὅπως καί οἱ Τοῦρκοι τῆς Κόνιτσας, τῶν Ἰωαννίνων, τῶν Γρεβενῶν κλπ. ὁμιλοῦν ἐλληνικά ἀλλά δέν θέλουν νά ὀνομάζονται Ἑλληνες (Φ.Η. 23.12.1905)

Ὁ ἄνευ οὐδενός μαθητοῦ ρωμουνοδιδάσκαλος τοῦ Παλιοσελίου ἐπεχείρησε νά ψάλῃ έν τῷ ναῶ, τροποποιῶν τήν φωνήν καί διάλεκτον ἐπί τῷ ρωμουνικώτερον, ἀλλά οἱ ἐκκλησιαζόμενοι ἐθεώρησαν τοῦτο βέβηλον καί τόν ἀπέβαλον ἐκ τοῦ ναοῦ (Ἀγών, 25.1907). Κατόπιν ἀπειλῶν τῶν κατοίκων κατ' αὐτοῦ, ἐδήλωσε μετάνοια, ἐγγράφως, στόν μητροπολίτη καί ἔπειτα ἔφυγε γιά τήν Ρουμανία (Βαρελά-Κουνάβα, ὁ.π. σελ. 362).

Ἀρμάτοβο. Στό σχολικό κτήριο ὅπου διδάσκει ὁ Ἀναγνώστης Παπαθανασίου ἐκ Παλιοσελίου, κατέχει τμῆμα του ὁ διωρισμένος παρά τῆς Ρουμανικῆς προπαγάν-

4. Ρ. Βαλερά-Κουνάβα, εἰς Ἡ ἐπαρχία Κόνιτσας στό χῶρο καί στό χρόνο, 1996 σελ. 363.

δας βλαχοδιδάσκαλος. Μερικοί μαθητές, πού διαμένουν τον χειμώνα στην Θεσσαλία, έφεραν βιβλία με έλληνικά άσματα. Ο βλαχοδιδάσκαλος απέσπασε τά βιβλία αυτά από τούς μαθητές, τά έθεσε υπό την κλίνη του έλληνοδιδασκάλου και είδοποίησε τās τουρκικās αρχās Κονίτσης, αίτινες συνέλαβον τόν έλληνοδιδάσκαλον και τούς μεγαλυτέρους μαθητās του και τούς ώδήγησαν εις τās είρκτās Κονίτσης, όπου υπεβλήθησαν εις ανακρίσεις μετά ξυλοδαρμών, άλλ' ουδέν αξιόποινον προέκυψε. Τη έπεμβάσει του επισκόπου και τη ενεργεία της κοινότητος, συνοδευομένη έξ 25 χρυσών λιρών, ήδυνήθησαν νά απολυθώσι (Φ.Η. 23.6.1894).

Πάδες. Τό χωρίον Πάδες διατηρεϊ άνέκαθεν έλληνικόν σχολείον, οί δέ κάτοικοι έμφοροϋνται υπό ακραιφνών έλληνικών αισθημάτων. Μάτην πρό πολλου αί προπαγάνδαι εκρυσαν τās θύρας αυτών και υπεσχέθησαν λαγούς με κουδούνια, οί ιερεϊς, οί πρόκριτοι και οί κάτοικοι ενέμειναν ακλόνητοι (Φ.Η. 19.3.1904).

Μπριάζα. Τό 1905 περίπου, ένας χωριανός έσύστησε ρουμανικό σχολείο με 5-6 μαθητές. Οί δημογέροντες πήγαν και είπαν στον καϊμακάμη της Κόνιτσας: έμεις είμαστε ρωμιοί, άν πρέπει νά μάθουν τά παιδιά μας δεύτερη γλώσσα, στείλε μας δάσκαλο νά μάθουν την τουρκική και όχι την άχρηστη ρουμανική. Έκεινος έστειλε έναν χότζα, πού δίδαξε την τουρκική επί 2-3 έτη, κατά τά όποια τό ρουμανικό σχολείο άτόνησε σιγά-σιγά.⁵

Οί κάτοικοι των χωριών Βριάζα, Αρμάτοβο, Πάδες και Παλαιοσέλι τό 1904 ζήτησαν γραπτώς από τόν Πατριάρχη νά επιχορηγήσει τά χωριά με 160 λίρες συνολικώς προς ενίσχυση των σχολείων τους, επειδή ή ρουμανική προπαγάνδα παρενοχλεϊ τούς κατοίκους καθημερινώς και επιχειρεϊ νά διασπάσει τίς σχέσεις τους με τά γειτονικά έλληνόφωνα χωριά, δαπανā δέ άφθονο χρήμα για την δωρεάν εκπαίδευση της βλαχόφωνης νεολαίας.⁶

Ντέντσικο. Κυβερνητικοί υπάλληλοι τό 1905 έπειθανάγκασαν τούς κατοίκους νά έγγραφωσι βλάχοι, άλλ' εκείνοι ήρνήθησαν και διεμαρτυρήθησαν εις την Μητροπολιτικήν Αρχήν (Φ.Η. 29.9.1905), με επιστολή τους δε προς τό Πατριαρχείο «διετράνωσαν άφοσίωσιν» σέ αυτό και διαμαρτυρήθηκαν «κατά πολυμόρφων έπιβουλών» («Εκκλησιαστική Αλήθεια» τ. 7905, σελ. 484).

5. Ανασ. Εύθυμίου, εις «Πρωινός Λόγος» 29.8.1992.

6. Χρ. Ανδρεάδης, εις «Κόνιτσα», τχ 119/2004.

ΤΥΜΦΗ

Τύμφη με τις πολλές κορφές σου
στον ήλιο πρόβλημα μεγάλο έβαλες
ποιά απ' όλες τις κορυφές να πρωτοφωτίσει
και ποιά να ακολουθήσει
και ποιά κορυφή τελευταία να αφήσει
η πρωτόθρονη και ψηλότερη κορυφή
με την δευτερόθρονη Τσούκα Αρόσια
φιλονικούνε ποιά πρώτη και ποιά δεύτερη
με το ήλιο θα ανταμώσει
Ήλιε εμένα την ψηλότερη πρώτη φώτισέ με
ήλιε σε εμένα την ομορφότερη έλα πρώτα
μην μπορώντας ο ήλιος να αποφασίσει
τις ακτίνες του σε βεντάλια άπλωσε
και την Τύμφη απ' άκρου σε άκρο επυρπόλησε.

Ηλίας Ανδρέου

ΑΩΟΣ

του Ηλία Ανδρέου

Αγαπητέ Αναγνώστη του Περιοδικού μας: Κατά καιρούς έχουμε θίξει σοβαρά θέματα που ταλαιπώρησαν και θα ταλαιπωρούν την Φίλιππη Κόνιτσα καθώς και τα πληθυσμιακά καταρρέοντα χωριά της. Δυστυχώς δεν προνοήσαμε να λύσουμε εν τη γενέσει καταστάσεις οι οποίες δημιούργησαν θα έλεγα μια ανίατο οικονομοπληθυσμιακή ασθένεια του τόπου μας.

Το θέμα το οποίο θα θίξω και θα προσεγγίσω με κάθε υπευθυνότητα και σοβαρότητα είναι το καύχημά μας ποτάμι: ο Αώος. Κυρίως με ενδιαφέρει η ροή του

ποταμού από Δίστρατο μέχρι την έξοδό του από την χαράδρα στο πέτρινο ιστορικό γεφύρι.

Η προσέγγιση του θέματος έχει δύο ενότητες Αώος και Μονή Στομίου και Αώος και ταμιευτήρας (φράγμα).

Η πατρίδα μας με τα νησιά της και την μεγάλη ακτογραμμή έχει ομολογουμένως υψηλού επιπέδου θαλάσσιο τουρισμό. Δειλά μεν αλλά εμφανέστατα έχουμε τα πρώτα δείγματα άνδρωσης του ορειβατικού τουρισμού. Αυτό ήταν αναμενόμενο και βιολογική αναγκαιότητα

των ανθρώπων των πόλεων. Έχουμε διανύσει σχεδόν έναν αιώνα από την εποχή έναρξης της αστυφιλίας και μαρτυρίας της υπαίθρου. Οι έγκλειστοι σε μπετό-γυαλιά και τζαμαρίες νιώθουν την ανάγκη επαναπατρισμού εκεί που ο Δημιουργός τοποθέτησε τον Αδάμ. Το ολάνθιστο λιβάδι, το κελάρυσμα του νερού στο ρυάκι, το θρόϊσμα του ανέμου στις πευκοβελόνες, το πήγαινε-έλα των πουλιών ξυπνά στον άνθρωπο αρχέγονες μυστικές νοσταλγίες. Η νοσταλγία του απολεσθέντος παραδείσου πάντα έχει την δική της καμαρούλα στην ψυχή του καθενός μας.

Με φόβο ψυχής θα θίξω το θέμα στην ενότητα Αώς-Ιερά Μονή Στομίου. Η ενότητα αυτή αφορά τον Δημιουργό των Πάντων και το Δημιούργημά του την χαράδρα του Αώου. Διαμάντι αυτής της ιερής ένωσης είναι η Ιερά Μονή Στομίου αφιερωμένη στο Γεννέσιον της Θεοτόκου όπου εμόνασε ο Όσιος Παΐσιος ο Αγιορίτης. Η όντως απείρου κάλλους διαδρομή πέτρινο γεφύρι-Μοναστήρι ταιλαιπωρείται από ένα χρονίζον πρόβλημα που έχει κακοφορμίσει λόγω της μη μέχρι σήμερα θεραπείας του. Και αυτό είναι η πρόσβαση. Το δίλημμα που είναι υπαρκτό αφορά την μηχανική πρόσβαση της Ιεράς Μονής. Ερώτημα:

Επίσκεψη προσκυνηματική της Ιεράς Μονής δια πεζοπορίας ή και δια οχήματος; Πέραν των ορειβατών, πολλοί προσκυνητές λόγω ηλικίας ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο αδυνατούν να φθάσουν

πεζοί πλην όμως ο πόθος τους για προσκύνημα διακαής. Επ' αυτού η θέση μου είναι σαφής για τα άτομα αυτά πρέπει επιτέλους να υπάρξει ελεγχόμενη και ασφαλής μηχανική πρόσβαση.

Ελεγχόμενη: σημαίνει ότι για την πρόσβαση θα είναι διαπιστευμένο άτομο με συγκεκριμένο πρόγραμμα ανόδου-καθόδου. Ασφαλής: όχημα ελεγμένο για τέτοιες διαδρομές και τεχνική επέμβαση όπου τούτο είναι αναγκαίο στην υπόβαση του δρόμου.

Σε όλους σας είναι γνωστό το Σαραντάριο Όρος όπου ο Κύριος Ημών Ιησούς Χριστός αποσύρθηκε, ενήστευσε επί σαράντα ημέρες και επηράσθη υπό του Διαβόλου. Εκεί υπάρχει ορθόδοξο Ελληνικό μοναστήρι. Η πρόσβαση γίνεται οδικώς αλλά προσέξτε και με λίφτ-τελεφερίκ του οποίου ο θάλαμος επιβίβασης βρίσκεται στα αρχαιολογικά κατάλοιπα της πλέον παλαιάς πόλης της Ιερικώ. Μην μας ξενίζει ένα λίφτ τουλάχιστον στην ανηφόρα για την Ιερά Μονή Στομίου εφόσον τούτο είναι οικονομικά εφικτό.

Το έτος 1889 στο Παρίσι έγινε ο πύργος του Άιφελ ξεσηκώνοντας τους Παριζιάνους ως κάτι το εκτρωματικό για την πόλη των πολλών μνημείων. Σήμερα όμως ο πύργος είναι το σήμα κατατεθέν του Παρισιού. Λοιπόν η Κόνιτσα χρειάζεται ΕΚΕΙΝΟ που θα την κάνει γνωστή ανά το Πανελλήνιο καθώς και στο εξωτερικό. Ας ξεπεράσουμε αγκυλώσεις του παρελθόντος αλλά και σημερινές ανεδαφικές αντιλήψεις. Ας μιμηθούμε και λίγο τους

φουτουριστές (Κίνημα που πάντρευε παλαιό και μοντέρνο-φύση και μηχανές).

Ας θίξουμε το επίμαχο θέμα των υδροηλεκτρικών φραγμάτων στον ποταμό Αώο. Για να μην απωλέσουμε κάθε σοβαρότητα και για να κάνουμε οποιαδήποτε συζήτηση πρέπει προηγουμένως να γνωρίζουμε την δεδομένη θέση επί του θέματος αυτού, τόσο του Υπουργείου Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος όσο και της Δ.Ε.Η. Είναι γεγονός ότι αγνοούμε και δεν έχουμε ενημέρωση για την πολιτική και το σχεδιασμό των δύο αυτών φορέων για τον Αώο, επομένως πλέουμε σε ακαρτογράφητα πελάγη.

Το ενδιαφέρον της Πολιτείας για τον συγκεκριμένο ποταμό και γενικότερα για την γεωγραφική περιοχή που είναι η καρδιά της Βόρειας Πίνδου έχει εκδηλωθεί με Νομοθετικές πρωτοβουλίες από τις οποίες προέκυψαν -δώστε προσοχή- οι εξής Διαχειριστικοί Φορείς: Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, Εθνικός Δρυμός Βίκου-Αώου, Νατούρα 2000 Γεωπάρκο Βίκου-Αώου, Απάτητα Βουνά και στο κατόπιν μας προέκυψαν οι μη Κυβερνητικές οργανώσεις των σαλονάτων οικολόγων οι οποίοι εκ του ασφαλούς εκδηλώνουν κατά καιρούς με συνθήματα και αφίσες τις οικολογικές τους ευαισθησίες για να παραμείνει ο Αώος ως ο μοναδικός ποταμός στην Ευρώπη που θα κυλά ελεύθερος, ορμητικός και ανδρειωμένος.

Ναι ο Αώος ήταν ένα στοιχείο της φύσης αλλά προ αμνημονεύτων χρόνων.

Το παράδοξο της όλης υπόθεσης με

τους άνω φορείς είναι ότι οι νομοθετικές πράξεις ίδρυσής τους δεν συνοδεύτηκαν από άλλες που να αφορούν την ανάπτυξη της Βόρειας Πίνδου όπως στο Αμπρόντζο της Ιταλίας όπου παρατηρήθηκε πληθυσμιακή άνοδος.

Αίτημα λοιπόν πως ο Αώος (η ακριβής ετυμολογία είναι: ο εξ ανατολών ερχόμενος) παραμείνει ένας επίγειος παράδεισος μέχρις Συντελείας των Αιώνων! Αλλά κύριοι των Διοικήσεων των Φορέων και εσείς Οικολόγοι και Μ.Κ.Ο. νοείται παράδεισος χωρίς ανθρώπους!

Αυτά και πολλά άλλα είναι ένα μέρος μιας ειδυλλιακής ζωγραφικής απεικόνισης που δεν έχει σχέση με την πραγματικότητα αυτή που ζούμε εν τη γενέσει και οι επόμενες γενιές θα ζήσουν την ολοκλήρωσή της.

Θάλαπα-θάλαπα αναφώνησαν οι εξουθενωμένοι άνδρες «οι Μύριοι του Ξενοφώντος» επιστρέφοντας από τα βάθη της Ασίας. Νερό-νερό θα αναφωνεί στο μέλλον σύμπασα η ανθρωπότητα.

Όσοι από εμάς παραμείναμε οπαδοί του σοβαρού ημερήσιου και περιοδικού τύπου γινόμαστε κοινωνοί της αγωνίας έγκυρων επιστημόνων για την μελλοντική διαχείριση του νερού που όλο και λιγοστεύει. Σεβόμενος τον περιορισμένο σελιδοχώρο του Περιοδικού θα περιοριστώ και εγώ σε τίτλους των όσων σε χιλιάδες σελίδες καταγράφουν οι επιστήμονες αναφορικά με την διαχείριση των υδάτων.

Σε συνέντευξη στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ο Γάλλος καθηγητής Υδρο-

λογίας στον πανεπιστήμιο της Ναντέρ, Νταβίντ Μπλανσόν επιγραμματικά λέει: Όποιος ελέγχει το νερό ελέγχει τον κόσμο. Εξηγεί πώς η λειψυδρία αλλάζει ισορροπίες και τι λύσεις υπάρχουν και μάλιστα προτείνει το Κινεζικό μοντέλο βάσει του οποίου αυτή την στιγμή χρηματοδοτείται η κατασκευή οχτακοσίων (800) φραγμάτων σε όλο τον κόσμο. Επίσης ο ως άνω καθηγητής είναι κατηγορηματικός ότι θα επιβεβαιωθεί ο Ισμαήλ Σεραγκελντίν, πρώην Πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας ο οποίος είπε: οι πόλεμοι του 20ου αιώνα έγιναν για το πετρέλαιο, του επόμενου αιώνα θα γίνουν για τον έλεγχο του νερού. Ο κ. Μπλανσόν στην κα θ' όλα επιστημονικά τεκμηριωμένη συνέντευξη τάσσεται αναφανδόν υπέρ των ταμιευτήρων νερού δεδομένου ότι το 70% του γλυκού νερού καταναλώνεται στις γεωργικές καλλιέργειες. Τα στοιχεία του ανωτέρω επιστήμονα σε βροχοπτώσεις και χιονοπτώσεις είναι αρνητικά και αυτό συνηγορεί στην αποταμίευση του νερού. Στην Κύπρο έχει εφαρμοσθεί το σύνθημα: Ούτε μια σταγόνα βροχής να μην καταλήγει στη θάλασσα. Στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 27ης Ιουλίου ολοσέλιδο αφιέρωμα είχε τους τίτλους: Χαμηλά τα αποθέματα νερού στα υδροηλεκτρικά -Οι αυξημένες ανάγκες για ενέργεια αδειάζουν τους ταμιευτήρες-.

Οι ταμιευτήρες δεν κατάφεραν να γεμίσουν τον Μάιο καθώς δεν υπήρχαν σημαντικές χιονοπτώσεις τον περυσινό

χειμώνα. Ανακεφαλαιώνοντας τα ανωτέρω και όσα συμβαίνουν ανά την υφήλιο, πεποίθησή μου είναι πως στη λεκάνη του Αώου από το χωριό Ελεύθερο και προς Παλαιοσέλλι-Πάδες είναι επείγουσα η δημιουργία ενός ταμιευτήρα-φράγματος όχι μόνον για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, που είναι το πρωτεύον, αλλά και για την άρδευση του κάμπου ο οποίος στο μέλλον θα «στρατολογηθεί» στην καλλιέργεια παντός είδους λαχανικών στα πλαίσια αλλαγής της ανθρώπινης διατροφής με το ελάχιστο απαραίτητο κρέας. Η τροφοδοσία του Αώου με νερό βασίζεται στις χιονοπτώσεις σε Σμόλικα και Τύμφη οι οποίες σήμερα δεν έχουν ουδεμία σχέση με τις χιονοπτώσεις των παιδικών μας χρόνων, επομένως είναι αναγκαία η αποταμίευση του νερού από τις βροχοπτώσεις του όλου χρόνου. Στους οικολόγους έχω να πω: Δεν είναι κακό στα τόσα χιλιόμετρα του Αώου, κάπου και για είκοσι χιλιόμετρα να «φρέναρε» η ροή του.

Στην Ελβετία ο ποταμός Ροδανός σχηματίζει την υπέροχη λίμνη της Γενεύης και ακολούθως συνεχίζει την πορεία του την οποία παρατηρείς στη γέφυρα που ενώνει παλαιά και νέα πόλη.

Μακάρι να είχε γίνει το προγραμματιζόμενο φράγμα το 1968. Θα είχαμε μια υπέροχη λίμνη έστω και τεχνητή. Ευχή όλων μας ας γίνει και τώρα Σμόλικας-Τύμφη-Αώος-Λίμνη Αώου θα είναι όχι μόνον Πανελλαδικός προορισμός αλλά Παγκόσμιος.

Επιστημονική Εβδομάδα στον Σαραντάπορο:
Μια εξερευνητική αποστολή για το πρώτο Διασυνοριακό
Εθνικό Πάρκο Άγριου Ποταμού της Ευρώπης, Αώος/Vjosa

Περισσότεροι από εξήντα εθελοντές επιστήμονες από εννέα χώρες εξερεύνησαν τα μυστικά του ποταμού Σαραντάπορου, «μεγάλου αδελφού» του τελευταίου ποταμού ελεύθερης ροής της Ευρώπης, του διασυνοριακού ποταμού Αώου/Vjosa.

Κοινό δελτίο Τύπου των οργανώσεων
MedINA, EcoAlbania,
EuroNatur και RiverWatch

Αθήνα, 9 Ιουλίου 2024— Από τις 28 Ιουνίου έως τις 5 Ιουλίου 2024, μια διεπιστημονική ομάδα από την Ελλάδα, την Αλβανία, την Αυστρία, τη Γερμανία, την Ιταλία, τη Σλοβενία, τη Ρουμανία, την Ελβετία και τις ΗΠΑ, συνεργάστηκε για να πραγματοποιήσει εκτεταμένη έρευνα πεδίου στον Σαραντάπορο, παραπόταμο του Αώου, ενωμένη γύρω από ένα κοινό όραμα: να θέσει ολόκληρη τη λεκάνη απορροής του ποταμού Αώου/Vjosa υπό ενιαίο καθεστώς προστασίας με τη δημιουργία ενός Διασυνοριακού Εθνικού Πάρκου Άγριου Ποταμού, το οποίο θα είναι μοναδικό στην Ευρώπη.

Περισσότεροι από εξήντα επιστήμονες, συνοδευόμενοι από δημοσιογράφους, φωτογράφους, ακτιβιστές και καλλιτέχνες, φιλοξενήθηκαν στο χωριό της Βούρμπιανης, στα Μαστοροχώρια του Δήμου Κόνιτσας, στην καρδιά της Βόρειας Πίνδου. Οι ερευνητές προσέγγισαν περισσότερα από 50 χλμ. ποταμού και

ρεμάτων, αποκαλύπτοντας το πλούσιο μωσαϊκό της ζωής. Δουλεύοντας σε ομάδες, οι επιστήμονες μελέτησαν ψάρια, πουλιά, φυτά, πεταλούδες, ακρίδες, βενθικά μακροασπόνδυλα, θηλαστικά, νυχτερίδες, φυσικοχημικά και υδρομορφολογικά χαρακτηριστικά του ποταμού, ενώ δύο κοινωνικοί επιστήμονες παρακολούθησαν και κατέγραψαν τον τρόπο εργασίας των υπόλοιπων ομάδων. Τους επόμενους μήνες, οι εμπειρογνώμονες θα αξιολογήσουν τα πολύτιμα ευρήματά τους και θα ετοιμάσουν μια συνθετική έκθεση μέχρι το τέλος του έτους, η οποία θα παραδοθεί στα υπουργεία, στις περιφερειακές αρχές, καθώς και στις τοπικές κοινότητες.

«Συχνά οι άνθρωποι ξεχνούν ότι τα ποτάμια δεν είναι απλώς μεμονωμένα υδάτινα σώματα. Τα ποτάμια σχηματίζουν δίκτυα, στις μέρες μας όμως πολύ σπάνια διασώζονται τέτοια ενιαία δίκτυα. Με το σύστημα Αώου/Vjosa, συμπεριλαμβανομένων των παραποτάμων, έχουμε μια μοναδική ευκαιρία στην Ευρώπη να διαφυλάξουμε ένα ολόκληρο δίκτυο ποταμών που αποστραγγίζει μια λεκάνη απορροής περίπου 7.000 τ.χλμ.» Gabriel Singer, Οικολόγος Ποτάμιων Οικοσυστημάτων, Πανεπιστήμιο του Ίνσμπρουκ.

Τα νέα επιστημονικά δεδομένα θα ενισχύσουν τον πρόσφατο χαρακτηρισμό του μεγαλύτερου τμήματος της υπο-

λεκάνης απορροής του Σαραντάπορου ως Προστατευόμενου Τοπίου και Προστατευόμενου Φυσικού Σχηματισμού από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η Υπουργική Απόφαση που εκδόθηκε λίγες μέρες πριν από την έναρξη της Επιστημονικής Εβδομάδας, έθεσε όρους και περιορισμούς όσον αφορά τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες εντός της προστατευόμενης περιοχής, απαγορεύοντας, μεταξύ άλλων, την κατασκευή φραγμών και τη χωροθέτηση υδροηλεκτρικών σταθμών, συμπεριλαμβανομένων των Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων (ΜΥΗΕ). Η θετική αυτή εξέλιξη δυστυχώς δεν απαλλάσσει τον Αώο και τους παραποτάμους του από την απειλή των μικρών υδροηλεκτρικών, καθώς αρκετά έργα σχεδιάζονται εκτός της νεοσύστατης προστατευόμενης περιοχής, ενώ άλλα βρίσκονται ήδη σε προχωρημένο στάδιο αδειοδότησης.

«Αν και οι νέες διατάξεις αποκλείουν την κατασκευή περίπου 15 ΜΥΗΕ στην υπολεκάνη του Σαραντάπορου, περίπου 20 έργα θα μπορούσαν ακόμη να κατασκευαστούν νόμιμα εντός της περιοχής. Η υπαγωγή ολόκληρης της λεκάνης απορροής του Αώου σε ενιαίο καθεστώς ισχυρής προστασίας θα διασφαλίσει την ελεύθερη ροή των ποταμών και ρεμάτων από την επέκταση των υδροηλεκτρικών. Πρόκειται για ένα απαραίτητο και συνάμα επείγον μέτρο ώστε να επιτευχθεί η προστασία ολόκληρης της λεκάνης απορροής του Αώου/Vjosa με τη δημιουργία του πολυαναμενόμενου Διασυνοριακού Εθνικού Πάρκου Άγριου Ποταμού.»

Δημήτρης Παπαγεωργίου, Τοπικός

Συντονιστής & Υπεύθυνος Έργου, MedINA.

Το επόμενο βήμα περιλαμβάνει την αναβάθμιση του καθεστώτος προστασίας της περιοχής σε Εθνικό Πάρκο, μέσω της επέκτασης των ορίων του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου προς τα ελληνοαλβανικά σύνορα. Κατ' αυτό τον τρόπο, η προστατευόμενη περιοχή θα συνδεθεί με το γειτονικό Εθνικό Πάρκο Άγριου Ποταμού Vjosa για τη δημιουργία του πρώτου Διασυνοριακού Πάρκου Άγριου Ποταμού στην Ευρώπη, Αώος/Vjosa.

Πληροφορίες για τη διοργάνωση:

Η διοργάνωση της Επιστημονικής Εβδομάδας στον Σαραντάπορο έγινε από το Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο (MedINA) σε συνεργασία με τη Euronatur, το RiverWatch και την EcoAlbania, στο πλαίσιο της εκστρατείας Save the BlueHeart of Europe, με την υποστήριξη του Δήμου Κόνιτσας και του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ).

Υλοποιήθηκε με χρηματοδότηση από το Prespa Ohrid Nature Trust (PONT) μέσω του έργου “Ri-Connect - Aoos-riverasatransboundaryecologicalcorridor”, την Patagonia, το Austrian Development Agency μέσω του έργου “ESPID4Vjosa”, το Manfred-Hermsen-Stiftung, το EULIFE και την Wetlands International Europe.

Η πρωτοβουλία για την προστασία του Αώου/Vjosa αποτελεί μέρος της εκστρατείας Save the BlueHeart of Europe, που οργανώνουν το RiverWatch και το EuroNatur. Στόχος της εκστρατείας είναι η

προστασία των ποταμών υψηλής φυσικής αξίας στα Βαλκάνια, οι οποίοι απειλούνται από περισσότερα από 3.300 υδροηλεκτρικά έργα. Ο τοπικός εταίρος στην Αλβανία είναι η EcoAlbania και στην Ελλάδα το MedINA. Στην προσπάθειά μας να προστατεύσουμε τον Αώο/Vjosa ως Εθνικό Πάρκο συνεργαζόμαστε με την εταιρεία υπαίθριων δραστηριοτήτων Patagonia.

Η εκστρατεία Save the Blue Heart of Europe υποστηρίζεται, μεταξύ άλλων,

Φωτογραφίες:

Κατά τη χρήση του φωτογραφικού υλικού, παρακαλούμε θερμά όπως αναφέρετε τα πνευματικά δικαιώματα. Ευχαριστούμε!

Εικόνα 1. Ποταμός Σαραντάπορος. © Α. Γιαννούκος/ MedINA

από το ίδρυμα Manfred -Hermsen-Stiftung.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ επικοινωνήστε με:

Δημήτρης Παπαγεωργίου – MedINA, dimitris@med-ina.org

Besjana Guri –

EcoAlbania, b.guri@ecoalbania.org

Christian Stielow – EuroNatur - christian.stielow@euronatur.org

Ulrich Eichelmann – Riverwatch, ulrich.eichelmann@riverwatch.eu

Εικόνα 2. «Το Ευρωπαϊκό χέλι (*Anguilla anguilla*) είναι ένα κρισίμως κινδυνεύον είδος. Τα ευρήματά μας κατά τη διάρκεια της Επιστημονικής Εβδομάδας έδειξαν πως ο Σαραντάπορος φιλοξενεί πληθυσμούς του είδους. Ένας βασικός παράγοντας που συντελεί στη συρρίκνωση του βιοτόπου τους και τη μείωση των πληθυσμών τους είναι οι φραγμοί των ποταμών, που εμποδίζουν τη μετακίνησή τους. Η προστασία του ιδιαίτερου αυτού ποτάμιου οικοσυστήματος είναι επιτακτική για τη διατήρηση του εμβληματικού αυτού είδους.» Λεωνίδας Βαρδάκας, Ιχθυολόγος, ΕΛΚΕΘΕ. ©Joshua.D.Lim

Εικόνα3. «Για έναν επιστήμονα που ειδικεύεται στους ποταμούς ελεύθερης ροής, αυτό είναι το κατάλληλο μέρος. Ζώντας στην Κεντρική Ευρώπη, μερικές φορές ζηλεύω αυτό το μέρος επειδή δεν έχω ένα ποτάμι σαν αυτό στη χώρα μου και πρέπει να μεταφέρω τους μαθητές μου 2000 χιλιόμετρα για να τους δείξω πώς είναι ένα πραγματικό ποτάμι. Ένα δίκτυο ποταμών όπως το σύστημα του Αώου/Vjosa είναι ένα πολύ σημαντικό σύστημα αναφοράς για την κατανόηση της οικολογίας και την καθοδήγηση δράσεων αποκατάστασης στην υπόλοιπη Ευρώπη.» Gabriel Singer, Οικολόγος Ποτάμιων Οικοσυστημάτων, Πανεπιστήμιο του Ίνσμπρουκ. © Ζ. Τσουγκλίνη MedINA

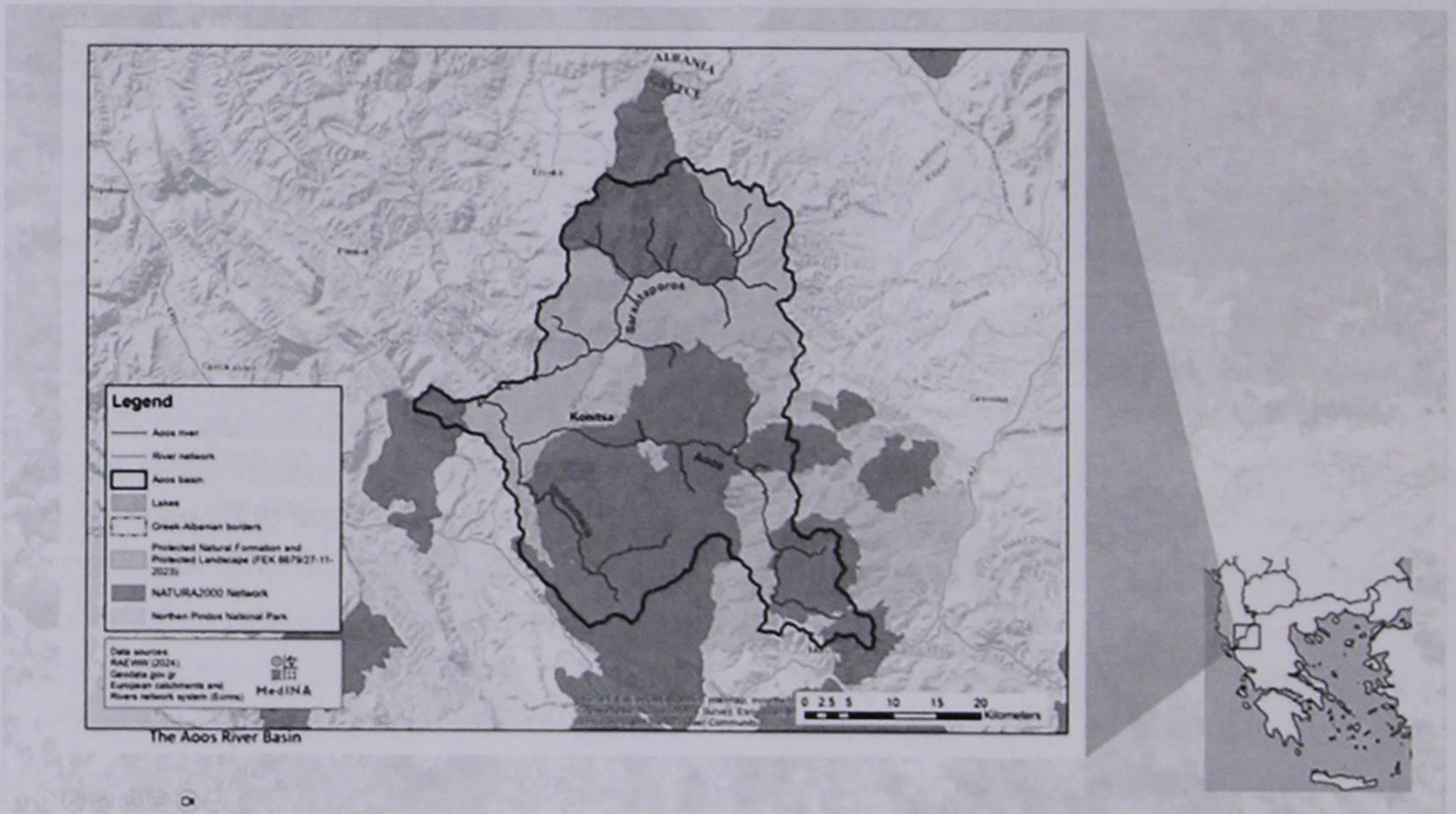

Εικόνα4. Μέλη της πολυεπιστημονικής και της οργανωτικής ομάδας στον καθιερωμένο χώρο συνάντησης και συντονισμού των δράσεων πεδίου, στην πλατεία της Βούρμπιανης.

© Ζ. Τσουγκλίνη / MedINA

Εικόνα 5. Τα υφιστάμενα καθεστώτα προστασίας στη λεκάνη απορροής του ποταμού Αώου.

© MedINA

Αναδρομή στα περασμένα

ΤΟ ΖΗΛΕΥΤΟ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΣΤΟ ΠΕΚΛΑΡΙ-ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Ντίνος Καραγιάννης

Παίρνοντας αφορμή από πολλά τηλ/κά ερωτήματα και απορίες -πληροφορίες- φίλων Κονιτσιωτών, που με συνδέουν αισθήματα συμπαθούς γνωριμίας και φιλίας και πολλών -πάλαι ποτέ- μαθητών μου στο Α΄ Δημοτ. Σχολείο Κόνιτσας (με το Σχολείο αυτό έχω συνδεθεί συναισθηματικά), επανέρχομαι στο θέμα «χωροθέτηση της Κατασκίνωσης στο Πεκλάρι».

Αγαπητοί μου, πρώτα απ' όλα, σας ευχαριστώ, από καρδιάς, για τα καλά σας λό-

για και την αγάπη σας στο πρόσωπό μου.

Η προσαρμογή μου στο κοινωνικό σύνολο -γίγνεσθαι της περιοχής-Επαρχίας Κόνιτσας- ήταν εύκολη και «μακράς διάρκειας». Δεν μου σπάθηκε όμως εμπόδιο η ζύμωση αυτή στο να μη βλέπω τα θέματα αυτά με καθαρό μάτι και αντικειμενικότητα.

Όπως είπα σε πολλούς φίλους και στο τηλέφωνο, δεν γνωρίζω, αν μπορώ, ύστερα από μισό αιώνα και περισσότερο

Ο γιατρός Δημ. Βανδέρας με φιλική του οικογένεια με φόντο το Αρχηγείο. Από δεξιά Ντίνος Καραγιάννης, αρχηγός Δ. Βανδέρας, γιατρός, Δ. Γαλάζιος, Επιθ/τής, φίλος του γιατρού και τελευταίος αριστ. ο Θεοφ. Φασούλης Γραμμ. ΕΜΣ

1958. Από τους πολυπληθείς επισκέπτες. Ο Νομάρχης Ιωαννίνων Καλογερόπουλος. Δίπλα ο επιθεωρητής Δ. Γαλάζιος και ο αρχηγός Ντίνος Καραγιάννης.

και τη συναισθηματική φόρτιση που αισθάνομαι κάθε φορά να ικανοποιήσω πολλά από τα ερωτήματα και τις απορίες.

Εκείνο που με βεβαιότητα μπορώ, όμως να σημειώσω είναι πως η επιλογή της τοποθέτησης της κατασκήνωσης στο Πεκλάρι υπήρξε «άκρως επιτυχής».

Να ληφθεί δε υπόψη και η δυσκολία που υπήρξε για εξεύρεση θέσης στις ορεινές περιοχές σε σύγκριση με τις παραθαλάσσιες. Παράδειγμα η γειτονική ορεινή περιοχή Ζαγορίου, που τελικά έμεινε χωρίς μόνιμες εγκαταστάσεις. Ακόμη να ληφθεί υπόψη και η απρόσκοπτη λειτουργικότητά της πολλά χρόνια.

Στη τέλεια μακρόχρονη επιτυχή λειτουργία της συνετέλεσαν πολλοί παράγοντες: Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, που περνάει σε ομορφιά πολλά ελβετικά όμοιά του.

Το όρος Σουσιτίσα, δασώδες, όπως ολόκληρη η γύρω περιοχή.

Η κλίση του ορεινού εδάφους επέτρεπε την άνετη διακίνηση στους γύρω τόπους. Μερικοί δε απ' αυτούς αποτελούν σπάνιο κομμάτι φυσικής ομορφιάς. Γενικά τοπίο ειδυλλιακό! Με πολλά νερά, υψόμετρο γύρω στα 900 μ. κλίμα ξερό, θέα σπάνια, που κάνει τους κατασκηνωτές να μη πλήττουν. Κατάφυτες τοποθεσίες για περιπάτους και παιχνίδια. Χώροι για βιωματική εποπτική διδασκαλία -χωρίς αίθουσες-. Ένα ιδιότυπο σχολείο, περιορισμένης διάρκειας.

Μέσα σ' όλα αυτά και πολιτιστικά δρώμενα... Τα δύο προσβάσιμα πανηγύρια: Αγίας Παρασκευής (26 Ιουλίου) στο Πεκλάρι και της Παναγίας (15 Αυγ.) στα Πλατανάκια της πόλης Κόνιτσας, για μεγαλύτερα παιδιά.

Όλα τα παραπάνω αφορούν τη χωροθέτηση. Θα ήταν παράλειψη, αν δεν σημειώναμε, πως στη μακρόχρονη πετυχημένη λειτουργία της Κατασκήνωσης συ-

Μέλη από το προσωπικό της κατασκίνωσης με τον επιθεωρητή Γαλάζιο και τον αρχηγό Ντ. Καραγιάννη.

νετέλεσαν: Όλη η διάταξη των μόνιμων εγκαταστάσεων· πέτρινα κτίρια κύρια και βοηθητικά. Αρχηγείο 5 δωματίων, υπνωτήρια άνετα, εστιατόριο, τραπεζαρία, κτήρια διαχείρισης, αποθήκη τροφίμων, πλυντήρια-λουτρά. Το πιο πετυχημένο· μαγειρείο με παραδοσιακό φούρνο. Δεν χρησιμοποιείται ο φούρνος μόνο για αρτοποιία του αλεύρου. Έσπασε τη μονοτονία του μαγειρέματος των φαγητών. Παρέκκλιση από το επίσημο διαιτολόγιο προκλήθηκε από τη λειτουργία του Φούρνου, με φαγητά στις λαμαρίνες. Ελκυστικά και νόστιμα για τους κατασκηνωτές μικρούς και μεγάλους. Με τις αλλαγές δεν σημειώνονται παραλείψεις και υπερβάσεις από το επίσημο διαιτολόγιο του Υπουργείου.

Τέλος οφείλουμε να ομολογήσουμε την αποτελεσματική βοήθεια που είχε η Κ., κάθε χρόνο λειτουργίας της, από την Τοπική Επιτροπή Μαθητικών Συσσιτίων

(ΕΜΣ) Κόνιτσας.

Βοήθεια από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της σε σκηνές.

Παλιά μέλη της Επιτροπής, που πολλά χρόνια πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους, ο Αποστόλης Ζακόπουλος και ο αυτοκινητιστής Ναπολ. Παπακώστας. Η γνώμη του τελευταίου -κατά πληροφορίες- είχε καθοριστικό ρόλο στην επιλογή της χωροθέτησης της Κ. στο Πεκλάρι. Γνώριζε τα κατατόπια ως κυνηγός που ήταν.

Τι να πούμε τώρα για τον Γραμματέα της ΕΜΣ δ/λο Θεοφάνη Φασούλη. Ο συνδετικός κρίκος της Επιτροπής με την Κ., για πολλά χρόνια. Ο άνθρωπος που δεν γνώρισε ποτέ καλοκαίρια. Πότε να επιλέγει για την Κ. βοηθητικό προσωπικό (μάγειρους, αρτοποιούς, τραπεζοκόμους, καθαρίστριες, εργάτες, μεταφορείς υλικών) πότε να λαμβάνει μέρος σε μειοδοτικούς διαγωνισμούς για προμήθεια διαφόρων επίπλων, σκευών, τροφί-

Ομαδάρχισες με τον αρχηγό Ντίνο Καραγιάννη

μων κ.λπ. και πότε αυτά να παραδίνονται απ' τον ίδιο στον Κατασκηνωτικό χώρο. Νέος, εργατικός, με μεγάλη πείρα. Πάντα εκινείτο με δραστηριότητα, για ικανοποίηση των παρουσιαζόμενων προβλημάτων.

Τα σχετικά βιβλία και άλλα παραστατικά στοιχεία κρατούσε με κάθε επιμέλεια και καθημερινή ενημέρωση.

Τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της Κ. ήταν πολύ θετικά, για τους κατασκηνωτές. Στο ηθικό, πνευματικό και κοινωνικό πεδίο. Απέκτησαν πολύ καλές συνήθειες: Θάρρος, κοινωνικότητα, φιλία, αλληλεγγύη. Ο ενθουσιασμός τους από τη ζωή στην Κ. αποδείκνυε πόσο ευχαριστημένοι ήταν. Από μια ζωή άγνωστη στους περισσότερους, για να μη πούμε ότι αποτελούσε, όνειρο για όλους. Τον ενθουσιασμό αυτόν μετέδωσαν στους γονείς τους και αυτοί στην

κοινωνία και έτσι δημιουργήθηκε η άριστη φήμη για τη λειτουργία της Κατασκ. της Κόνιτσας.

Τέλος θα ήταν μεγάλη παράλειψη, αν δεν εκφράζαμε την ευγνωμοσύνη μας για όλους εκείνους που βοήθησαν να δημιουργηθεί το Κατασκηνωτικό αυτό θαύμα.

Η τιμή της αρχηγίας και μόνο η τιμή (όχι και το έργο αυτής) έλαχε στον υπογράφο, επί σειρά ετών αρχηγό της.

Υ.Γ. : Κύριε Δήμαρχε και λοιποί παράγοντες της Κόνιτσας, κάντε κάτι και ό,τι σωθεί από την Κ.

Για να μην έρθει ο καιρός που κάθε περαστικός από το χώρο αυτό θα διερωτάται αν κάπου εδώ ήταν η Κατασκηνωση...

Ντίνος Καραγιάννης

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

Οι πολίτες κάθε χώρας απαιτούν από την Πολιτεία να δρα και να κινείται στα πλαίσια ενός κράτους δικαίου, ευνομίας, πρόνοιας, ασφαλείας, λειτουργικών θεσμών και αληθινής δημοκρατίας, για να εξασφαλίζεται έτσι η κοινωνική συνοχή, η κοινωνική ειρήνη και η ποιότητα ζωής.

Στα καθ' ημάς, το ελληνικό κράτος από συστάσεώς του χαρακτηρίζεται από παθογένειες που το πολιτικό σύστημα εκτρέφει και συντηρεί γιατί εξυπηρετούν ιδιοτελείς επιδιώξεις και διαπλοκές συμφερόντων της ολιγαρχίας.

Οι συνέπειες γνωστές και επιζήμιες για τη χώρα. Στο πελατειακό κράτος ο νεποτισμός είναι διάχυτος και η στελέχωσή του δεν γίνεται με αξιολογικά κριτήρια. Στις θέσεις κλειδιά με καλές αποδοχές προωθούνται «οι κολλητοί», οι «οσφυοκάμπες», και οι κομματικοί φίλοι με ανταλλάγματα.

Η ψηφοθηρία είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο. Η ιδιοτέλεια υπονομεύει το δημόσιο συμφέρον. Η γραφειοκρατία ταλαιπωρεί τους πολίτες και η ευόδωση των υποθέσεων απαιτεί «το γρηγορόσημο» εκτός από το νόμιμο χαρτόσημο. Γνωστές ιστορίες που πιστοποιούν πικρές αλήθειες.

Οι απευθείας αναθέσεις δημοσίων έργων και σοβαρών μελετών και ο ανύπαρκτος έλεγχος των αρμοδίων και υπευθύνων για παραβάσεις και παραλείψεις ζημιώνουν το δημόσιο και αναστέλλουν την πρόοδο με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Ζούμε σ' αυτό το κράτος που συχνά ακούγεται: «Πού είναι το κράτος! Πνιγό-

μαστε, καιγόμαστε, βοήθεια, χανόμαστε!».

Πρόκειται για κραυγές αγωνίας των πολιτών που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο, μόνοι και απροστάτευτοι.

Τα βιωμένα γεγονότα στις πλημμύρες και στις πυρκαγιές με τις βιβλικές καταστροφές και τις εκατοντάδες νεκρών αποτελούν αψευδείς μάρτυρες των εγκλημάτων που οφείλονται στην ανεπάρκεια του κράτους, τη διαπλοκή συμφερόντων, τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, την έλλειψη εθνικού σχεδιασμού και του αυστηρού ελέγχου της λειτουργίας της κρατικής μηχανής.

Ζούμε σ' αυτό το κράτος και «όπου βγει» με τη βοήθεια του Θεού των Ελλήνων που τον επεκαλούμαστε κάθε ημέρα.

Χωρίς αξιοκρατία, διαφάνεια, δικαιοσύνη, και αληθινή δημοκρατία η χώρα βουλιάζει.

Οι ενεργοί πολίτες οφείλουν να συνειδητοποιήσουν ότι πέρα από τη συνέπεια στις υποχρεώσεις προς την Πολιτεία οφείλουν με την ψήφο τους στις όποιες εκλογές να καταδικάζουν τους καιροσκόπους, τους επίορκους και τους επαγγελματίες πολιτικούς που ενδιαφέρονται μόνο για το προσωπικό τους βόλεμα.

Σχετικά με το θέμα ο διακεκριμένος καθηγητής κ. Χρίστος Γιανναράς στην Εφημερίδα «Καθημερινή» 31-5-2011 γράφει:

«... Το κράτος το ζούμε καθημερινά σαν εχθρό και μιστό αντίπαλο. Κράτος που χαρατσώνει ληστρικά το μεγαλύτερο ποσό των εισοδημάτων του μόχθου μας,

κράτος που κλέβει σαν κοινός λωποδύτης την αποταμιευμένη εγγύηση αξιοπρέπειας των γηρατειών και της αρρώστιας. Κράτος ταυτισμένο με τους αργόμισθους της κομματικής πελατείας, σάπιο, διεφθαρμένο, έρμαιο της εκμετάλλευσης μιας σπείρας νταβατζήδων...».

Τελικά οι χρόνιες παθολογίες δεν αντιμετωπίζονται με τις διαπιστώσεις των κακώς κειμένων αλλά με συντονισμένη δράση των ενεργών πολιτών και όχι με την ελπίδα της εξ ύψους βοήθειας.

Οι πολιτικοί μας, όσοι άσκησαν εξουσία, κρίθηκαν και αξιολογήθηκαν κατ'επανάληψη αλλά οι παθολογίες του πολιτικού συστήματος παρέμειναν και με τη δική μας ευθύνη ως ψηφοφόρων.

Η προπαγάνδα, οι διαπλοκές συμφε-

ρόντων, τα ρουσφέτια και οι εμφύλιες διαμάχες αποδυναμώνουν το λαϊκό κίνημα για την ανατροπή του διεφθαρμένου κατεστημένου με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ο εφησυχασμός και οι ελπίδες δεν βοηθούν στη θεραπεία των κακώς κειμένων.

Χρειάζεται αφύπνιση και συναγερμός των προοδευτικών δυνάμεων προς τον συγκεκριμένο στόχο που οι ανάγκες επιβάλλουν.

Να βρούμε και να αναδείξουμε τους ικανούς, τους άξιους, τους άφθαρτους και γνήσιους πατριώτες για να αναλάβουν το ηράκλειο έργο για ανατροπές και τις αναγκαίες αλλαγές.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ
Πεύκη, 2024

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΤΙ ΘΕΛΩ

Είναι ένα ψυχικό φαινόμενο, που οι ψυχολόγοι το βάζουν ανάμεσα στην ορμή και τη βούληση.

Όμως η υπερβολική επιθυμία, η οίηση (μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μας) βλάπτει τον άνθρωπο όταν τα θέλει όλα δικά του, με το Εγώ είμαι και κανείς άλλος. Αυτό οδηγεί στην αλαζονεία.

Κανείς δεν είναι τέλειος, ει μη μόνον ο Θεός (Καινή Διαθήκη) «Γίνεσθε τέλειοι ως Θεός ημών», πότε όμως, τότε όταν κι αν κάνουμε το θέλημα του Θεού μας ως Χριστιανοί και Έλληνες.

Ωστόσο όμως ας συνεχίσουμε. Ο ποιητής και Ακαδημαϊκός Γ. Δροσίνης στο μικρό οκτάστηλο ποιηματάκι, μικρό μεν αλλά μεγάλη η αξία του, τονίζει.

ΤΙ ΘΕΛΩ

1) Δε θέλω του κισσού το πλάνο ψήλωμα, σε ξένα αναστηλώματα δεμένο.

Ας είμαι ένα καλάμι, ένα χαμόδεντρο, μα όσο ανεβαίνω, μόνος ν' ανεβαίνω.

2) Δε θέλω του γιαλού το λαμπρό φέγγισμα, που δείχνεται άστρο με του ηλιού τη χάρη.

Θέλω να δίνω φως από τη φλόγα μου, κι ας είμαι κι ένα ταπεινό λυχνάρι.

Υπέροχο και διδακτικό ποιηματάκι.

Ο ποιητής εδώ χρησιμοποιεί λέξεις.

α) Του κισσού το πλάνο ψήλωμα.

β) Ας είμαι ένα καλάμι ένα χαμόδεντρο= το καλάμι ή το χαμόδεντρο είναι χαμηλά αλλά δεν παρουσιάζονται με τη βοήθεια άλλων.

γ) Του γιαλού το λαμπροφέγγισμα.

Ο γιαλός δεχόμενος το φως του ήλιου λάμπει ως άστρο και εκπέμπει ακτίνες, οι οποίες δεν είναι δικές του, αλλά αντανακλώμενες του ήλιου.

Το αυτό συμβαίνει και με μερικούς ανθρώπους, οι οποίοι φαίνονται λαμπροί ως άστρα, ενώ το φως που εκπέμπουν δεν είναι δικό τους αλλά ξένο. Δηλαδή οι άνθρωποι αυτοί δεν είναι αυτόφωτοι, αλλ' ετερόφωτοι καθώς και μερικά αστέρια.

δ) Θέλω να δίνω φως από τη φλόγα μου κι εγώ είμαι ένα ταπεινό λυχνάρι.

Ο ποιητής στο στίχο αυτό εκφράζει την επιθυμία του να είναι ένα ταπεινό λυχνάρι αλλά το φως το οποίο θα εκπέμπει να είναι από τη φλόγα του κι όχι από τη φλόγα άλλου. Μ' άλλα λόγια προτιμάει να είναι μικρός και άσημος, αλλά αυτόφωτος κι όχι μεγάλος και επίσημος αλλ' ετερόφωτος.

Ο εκλεκτός ποιητής Γ.Δ. χρησιμοποιεί έναν πλούτο λέξεων και εκφράσεων, οι οποίες με την απέρριπτη λεπτότητα και άφατη χάρη, ομιλούν πάντα στα μύχια της ψυχής μας και προκαλούν θαυμασμό και φιλοσοφικό στοχασμό. Κάθε λέξη είναι τόσο επιδέξια διαλεγμένη και τόσο αρμονικά τοποθετημένη, ώστε ν' αποδίδει πλήρως, το βαθύ νόημα το οποίον περικλείει.

Γι' αυτό, όμως, χρειάζεται οι άνθρωποι νά'χουν σωστή παιδεία. Και καθώς έλεγε ο Λουκιανός (παιδεία γάρ χρόνον μακρού μαθεῖν, δαπάνης ου μικράς αλλά και τύχης αγαθής). Και κατέληγε:

«Χρημάτων πάντων ο άνθρωπος».

«Και παν μέτρον άριστον».

Σκιαγραφήσαμε και αναλύσαμε κατά το δυνατόν το μικρό αυτό οχτάστιχο ποιηματάκι του Γ. Δροσίνη.

Ο σκοπός μας ήταν και είναι η ανάλυση και η διδασκαλία αυτού του μικρού ποιήμα-

τος · συνίσταται στην καλλιέργεια του πνεύματος, της αυτοδημιουργίας, της αυτοτέλειας, της ανεξαρτησίας και της πνευματικής ανόδου ενός εκάστου από μας ώστε με τις ίδιες μας μικρές δυνάμεις, ικανότητές μας, να συντελέσαμε στην άνοδο των εξελίξεων και την πνευματικήν τάξιν και αξίαν της χώρας μας και ιδίως των νέων μας για την σωστή μελέτη και διαπαιδαγώγησή τους. Όστε η μικρή αλλά ένδοξη χώρα μας, που έδωσε το φως του πολιτισμού στον κόσμο, όχι μόνο να προκόψει, αλλά και να λάβει την υψηλή θέση που δικαιοματικά της ανήκει μέσα στη χορεία των ελευθέρων και Δημοκρατικών λαών.

Δεν είναι λόγια υπερήφανα αυτά, αλλά υποχρέωση όλων μας να τα γνωρίζουμε και να τα εφαρμόζουμε. Ασφαλώς τότε η χώρα μας θα πηγαίνει πάντα μπροστά. Και πάντοτε να στηριζόμαστε στις δικές μας δυνάμεις και όχι στις ξένες δυνάμεις, γιατί πάντοτε οι ξένοι τα δικά τους συμφέροντα επιδιώκουν.

Θα κλείσω το άρθρο μου αυτό, με δύο λόγια για τον ΓΕΩΡΓΙΟ ΔΡΟΣΙΝΗ.

Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου
τέως Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής

Σημείωση:

Ο Γεώργιος Δροσίνης, γεννήθηκε στην Αθήνα το 1859.

Σπούδασε στην Ελλάδα και μετά στη Γερμανία. Ποιητής, λογοτέχνης και μεγάλος διηγηματογράφος.

Έγραψε ποιήματα και πεζά. Τιμήθηκε με το αριστείο των Γραμμάτων κι εξελέγη ακαδημαϊκός. Πέθανε στην Αθήνα το 1952. Μέχρι τα βαθιά γεράματά του όλο έγραφε. Είναι η Τιμή και η δόξα των Γραμμάτων μας.

Σ. ΟΙΚ.

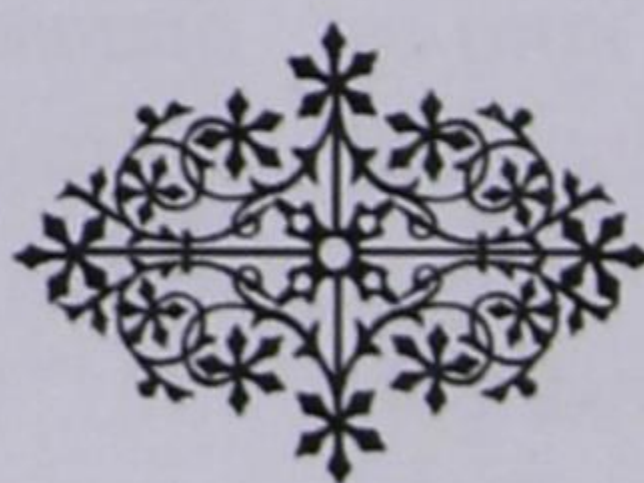
Οι Ήρωες που δεν γνωρίσαμε

Με αφορμή την μεγάλη μας επέτειο της 28ης Οκτωβρίου του 1940, θα αναφερθώ σε ένα επεισόδιο που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην νικηφόρο μάχη του Στρατού μας, όταν επιτέθηκαν οι Ιταλοί κατά της χώρας μας. Με την εισβολή κατέλαβαν το χωριό μας και συγκρούστηκαν με τον Στρατό μας.

Μου το διηγήθηκε η μητέρα μου όταν ήμουν 15 χρόνων και αφορά σε έναν αφανή ήρωα. Τον παππού μου τον Θεόδωρο Καρανίκα του Κώστα. Μαθαίνοντας ότι έρχονται Ιταλοί, οι χωριανοί με τις οικογένειές τους πήγαν να κρυφτούν στο βουνό, στην λεγόμενη Γουστερίτσα. Αργότερα ήρθε κάποιος από το χωριό και ειδοποίησε, πως έβγαλαν διαταγή οι Ιταλοί, όλοι οι κάτοικοι να επιστρέφουν στα σπίτια τους, αλλιώς θα τους φερθούν πολύ άσχημα. Γυρίζοντας σπίτι ο παππούς αντιλήφθηκε ότι ξεχάσανε στην καλύβα ένα σακί με καλά πράγματα, ζεστά ρούχα. Πριν ξημερώσει, κρυφά ο παππούς μου πήγε στην καλύβα. Στο γυρισμό συνάντησε τον ελληνικό στρατό, τρόμαξε στην αρχή αλλά του είπαν να μην φοβάται. Ζήτησαν πληροφορίες για τους Ιταλούς. Ο παππούς μου τους είπε το ακριβές σημείο που βρίσκονταν» και όσα γνώριζε. Του είπαν να κρύψει την οικο-

γένειά του στο σπίτι γιατί θα κάνουν επίθεση. Αυτά τα είχε ακούσει η μάνα μου η Ευανθία Καρανίκα, όταν γύρισε ο παππούς από την καλύβα και τα έλεγε στην γιαγιά μου την Αλεξάνδρα. Όλη μέρα γινόταν μάχη, προς το βράδυ, οι βροντές από τα όπλα σταμάτησαν, ο στρατός νίκησε. Είχαν αιχμαλώτους πολλούς. Έτσι με αυτή την πληροφορία που έδωσε ο παππούς μου στο στρατό η μάχη ολοκληρώθηκε με ελάχιστες απώλειες και με μεγάλη νίκη. Ψάχνοντας πρόσφατα για στοιχεία που θα επιβεβαίωναν την ιστορία αυτή, ρώτησα την θεία μου την Μαρία Καρανίκα που είναι μεγαλύτερη από την μάνα μου, και μου διηγήθηκε την ίδια ιστορία. Ο παππούς μου ο Θεόδωρος Καρανίκας του Κώστα δεν επεδίωξε και δεν έτυχε καμίας ιδιαίτερης προβολής και δεν κέρδισε τίποτα, παρά μόνο το δικαίωμα να απολαμβάνει την εσωτερική ηθική ικανοποίηση, πως έπραξε πάντα το προς την πατρίδα καθήκον του. Πιστεύω στην σημαντική συμβολή του παππού μου του Θεόδωρου Καρανίκα στην μάχη της Λυκόρραχης. Έβαλε κι ο παππούς μου το λιθαράκι σ' αυτή τη μεγάλη νίκη.

Νικηφόρος Λουλαξίδης

ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΒΟΥΝΑ

«Γιατί είναι μαύρα τα βουνά γιατί είναι βουρκωμένα δεν τα φοβίζουν οι βροχές οι μπόρες τα χαλάζια».

Η εκδήλωση για τις μουσικές των Βαλκανίων με τον τίτλο «γιατί είναι μαύρα τα βουνά», είναι ένας καθαρός συμβολισμός της ισκιάδας των βουνών μας φορτωμένα με το μοιρολόϊ του μυρωμένου ηπειρώτικου τραγουδιού. Μελέτησα με προσοχή το βιβλίο του καινούργιου συντοπίτη μου και με περίσσια συγκίνηση άκουσα τη συλλογή στο έργο του, των τραγουδιών μας. Τα βουνά, τα τραγούδια, η νοσταλγία, η πεθυμία που μένει απροσδιόριστη. Αυτά τα βουνά που νομίζει κάποιος πως στριμώνουν την όραση και τη σκέψη και κάνουν το μέρος πολύ μελαγχολικό πολύ πληκτικό είναι στην ψυχή του ηπειρώτη. Είναι η πάλλουσα καρδιά στα τραγούδια και στους χορούς του που καταδεικνύουν ό,τι πιο αυθεντικό στο ύφος στο περιεχόμενο και τις δομήσεις. Αυτό που εκπέμπει το κάθε τραγούδι, κύλησε μέσα στις φλέβες μας και μας βρήκε σε έκσταση στους «ζυγούς» στους χορούς μας, εκείνα τα δυνατά χρό-

νια. Τότε που όλοι μαζί οι οργανοπαίχτες αντάμα, γινόμασαν ένα σώμα μ' έναν υπέρτατο θαυμασμό γι' αυτά τα αιώνια ακούσματα. Τι ήταν αυτό, που έκανε την ψυχή να αναρριγιά; Η αγάπη για τον τόπο μας, το δέσιμο με τα χώματά μας. Οι αναμνήσεις απ' τις προηγούμενες γενιές που μας γαλούχησαν μ' έναν κώδικα

αξιών, τα παιδικά μας χρόνια, που σημάδεψαν και την κατοπινή πορεία. Τα δικά μας βουνά είναι τα άμετρα μεγάλο σαν μια αιώνια ιδέα που ο κάθε άνθρωπος όποιος κι αν είναι έχει απόλυτη ανάγκη να την προσκυνήσει αυτή την ιδέα. Γιατί όποιος χάνει το σύνδεσμό του με τη γη του είναι σαν να χάνει όλους του τους θεούς-σκοπούς. Η γη μας είναι αυτή που μας γνωστοποιεί τον εαυτό μας. Επειδή ακριβώς μας αντιστέκεται. Ο άνθρωπος ανακαλύπτει τον εαυτό του, μόλις έρθει αντιμέτωπος με το εμπόδιο. Μα για να ξεπεράσει το εμπόδιο αυτό, χρειάστηκε ένα εργαλείο, μια τσάπα, ένα αλέτρι κι εκεί που όργωνε αποσπούσε σιγά-σιγά απ' τη φύση ορισμένα μουσικά κι αποδέσμευε μια αλήθεια παγκόσμια «Να νοσταλγείς τον τόπο σου ζώντας στον τόπο σου, τίποτα δεν είναι πιο πικρό» μας υπενθυμίζει ο ποιητής μας Γιώργος Σεφέρης. Είναι ανάγκη να ανταμώσουμε και πάλι με τους όγκους: Την μεγαλωσύνη της Τύμφης, την ημεράδα του Σμόλικα, τους θρύλους και τους σπαραγμούς του Γράμμου. Κάθε κορφή χαιρετίζει το

θαύμα της συνείδησης. Η ουσία είναι να γνωρίσεις και να δεχτείς ποιος είσαι στην πραγματικότητα. Να εννοήσεις τη θέση σου στην ιστορία, να δημιουργήσεις στους λιγόψυχους καιρούς που ζούμε, να επιμείνεις στη μακρινή πορεία του λογισμού της πατρίδας μ' ένα μήνυμα που να δίνει έκφραση στην εποχή μας με ανανεωμένη δύναμη, γιατί στον τόπο που γεννήθηκες «γνωρίζεις τον αδερφό απ' τη σιωπή και το λόγο το διαφορούμενο» κατά τον ίδιο τον ποιητή μας. Όσο θα βλέπουμε τα βουνά μας θα αναπνέουμε και θα ζούμε μαζί του. Γιατί η ομορφιά είναι η αλήθεια κι η αλήθεια είναι ομορφιά που όλοι χρωστάμε να μάθουμε. Η πραγματική διάσταση του καθενός βρίσκεται σ' αυτά τα δασωμένα βουνά. Σαν κοίταζα την κορυφή του βουνού της «Γύφτισσας»-το στεφάνι της στο χωριό μας-, μια φεγγαρόφωτη βραδιά, η καρδιά μου γαλήνευε από μια παράξενη βεβαιότητα, εκεί στην αυλή του σπιτιού μου. Γιατί «Όταν τελικά επιστρέφεις στο πατρικό σου, διαπιστώνεις ότι δεν ήταν το σπίτι που είχες νοσταλγήσει, αλλά τα παιδικά σου χρόνια» -πάλι ο Σεφέρης μας-. Παίξαμε σ' όλους τους γύρω λόφους την ίδια μας τη ζωή, μια ζωή με γεύση ζεστής πέτρας και κώμα με πολύ κόπο σκαλισμένο που έφηβοι δουλεύαμε στα δασικά στα φοιτητικά μας καλοκαίρια, για την αναδάσωση. Όλα εκεί μας κρατούσαν ακέραιους στην ευτυχισμένη κούραση της κάθε μέρας, που δεν μετρούσε παρά η συμφωνία και η σιωπή της σκιάς του πεύκου και του έλατου, το θρόϊσμα του ανέμου, τα κελαηδίσματα των πουλιών.

Αυτή η πραγματική μας πατρίδα, η παιδική μας ηλικία, η ζωή στα μέτρα της

ομορφιάς μας έκανε και νιώθαμε όλοι μας τους δεσμούς με τη γη μας όσο ξέραμε ότι υπάρχει πάντα ένας τόπος όπου θα βρούμε τη συγχορδία μας και ένα σωρό βεβαιότητες για μια και μοναδική ανθρώπινη ζωή. Εμείς με τα βουνά μας, η πατρίδα της ψυχής. Όμως... «Οι ωραίες στιγμές είναι πάντα μελαγχολικές. Ξέρεις ότι είναι φευγαλέες, θέλεις να τις κρατήσεις, δεν μπορείς». Όσο κι αν κλεινόμαστε στον εαυτό μας συνειδητοποιούμε βαθύτερα κι εντονότερα αυτό που μας χωρίζει, που μας απομονώνει αλλά και μας διακρίνει. Η ιστορία του Ηπειρώτη είναι η ιστορία του ανθρώπου που αναζητά και ψαύει συνέχεια τις ρίζες του, την καταγωγή του. Ήταν ορφάνια και σκοτεινή συνείδηση η παραμονή του στην ξενιτιά, αποκοπή από το «Όλον», και η ακατάπαυστη αναζήτησή του ήταν φυγή κι επιστροφή, προσπάθεια να αποκαταστήσει τους δεσμούς που τον ένωναν με την πλάση. Τα βουνά μας αυτά τα βουνά δεν είναι μαύρα στην ιστορία τους, είναι τα ίδια αυτά η ιστορία. Οι πύλες της «ζωής» της δικής τους ήταν και είναι όλα αυτά που προασπίστηκαν σε καιρούς δύσκολους απ' το κενό ή το άνοιγμα της πληγής που ο άνθρωπος προκάλεσε στη συμπαγή σάρκα του κόσμου.

Οι επιλογές μας είναι μια διαρκής πάλη με τον εαυτό μας. Είναι έμφυτο στον άνθρωπο να αντιμετωπίζει κάθε τόσο νέες προκλήσεις αλλά και βαθειά χαραγμένο μέσα στα μύχια της ψυχής του, το συναίσθημα που φωτίζει τον κόσμο και τον κάνει πιο υποφερτό για τους δεσμούς μας μαζί του. Και κάποιος «Ρόβας» αγωγιάτης, θα μας οδηγήσει πάλι εκεί στο κατοπινό δέσιμο και στον τωρινό στοχα-

σμό σ' αυτά που έφυγαν και σε ό,τι έχει μείνει τόσο στο μικρό μας χωριό όσο και στην προστάτιδα πόλη μας με τις λίγες υπηρεσίες της πια και σ' όλα αυτά οι έρωτές μας, τα λάθη μας, οι αναμονές μας, οι προσδοκίες μας. Όλα εκεί καταχωρημένα ανάμεσα στα βουνά. Ήταν και είναι όμως και κάτι άλλο: Αυτοί που χάθηκαν πρόωρα, ή σε κάποια ηλικία αφήνοντάς μας μόνους πια, αλλά με το λόγο του ποιητή. «Κι αν ο αγέρας φυσά δε μας δροσίζει κι ο ίσκιος μένει στενός κάτω απ' τα κυπαρίσσια κι όλο τριγύρω ανήφορος στα βουνά».

Τότε σ' εκείνη τη στιγμή της θύμησής των, τα βουνά αναριγούν απ' τη «Μαριόλα» το ηπειρώτικο μοιρολόϊ που τραγούδησε τη ζωή τη γεμάτη πόνο του λαού της Ηπείρου, στην προσπάθειά του να επιβιώσει στον κάθε λογής κατακτητή. Κι η δύναμή τους... να παραμένουν ζωντανά μέσα στη φωτοσύνθεσή τους, όσους νταλκάδες κι αν πέρασαν. Εξ' άλλου κι η σεβνταλίνκα, είναι τα τραγούδια περιοχής των Βαλκανίων που έχουν μέσα τους το σεβντά.

Σεβντάς για μας είναι η αγάπη, όσο κι αν η λέξη στα αραβικά σημαίνει μαύρα σωθικά, μελαγχολία. Ο σεβντάς υπάρχει

παντού κι ο καθένας πορεύεται με τον τρόπο του. Και κατά πως το λέει η κρητική μαντινάδα, «Ταξιδευτή με κάνανε δυο θαλασσιές σταγόνες και το λιμάνι του σεβντά, ψάχνω να βρω αιώνες». Η πραγματική πατρίδα του ανθρώπου στην οποία πάντα επιστρέφει μετά από τις ιδεολογικές του περιπλανήσεις είναι αυτή η ενδιάμεση και γήϊνη περιοχή της ψυχής, αυτό το σπαραχτικό έδαφος που πάνω του ζούμε αγαπάμε κι υποφέρουμε.

Θάταν ίσως πιο ωφέλιμο η εκδήλωση να πραγματοποιείται σε μια χρονική στιγμή με περισσότερο κόσμο στον τόπο μας. Θάταν κι αυτό ένα αντέρεισμα -αντιστήριγμα-, στα τόσα άλλα που χρειάζεται να γίνουν για να είναι ζωντανή και εμπλουτισμένη η μικρή μας πόλη. Και μιας και ερχόμενη απ' την Κρήτη κουβαλώ και στοικεία της, ο κρητικός λέει: «Στα βάσανα είμαι πλούσιος και στη χαρά ζητιάνος μα σσι φουρτούνες της ζωής είμαι ο καπετάνιος». Και καπετάνιος στην Ήπειρο είναι τα περήφανα τα καταπράσινα βουνά της με τη σκέψη όλων μας, ακουμπισμένη πάνω τους.-

Αρετή Παπαχρήστου-Κελαϊδή

Παρακαλούμε τους συνεργάτες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύνιομοι μπορούν στα κείμενα που μας σιέλνουν και να αναφέρονται κυρίως στην ιστορία, παράδοση, προβλήματα της περιοχής μας κ.ά. Έτσι, θα δημοσιεύονται περισσότερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν το πολλώ το ευ...» και «το λακωνίζειν εσι φιλοσοφείν».

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΩΝ

Με την Αδελφοποίηση των Φιλαρμονικών Ορχηστρών «Ελευθ. Παγγές» του Δήμου Κόνιτσας και της Φιλαρμονικής Δήμου Λουτρακίου-Περαχώρας-Αγ. Θεοδώρων πραγματοποιήθηκε στην κεντρική πλατεία συναυλία το απόγευμα 6/7/24.

Η συναυλία ήταν αφιερωμένη στον αείμνηστο Αρχιμουσικό Ελευθέριο Χ. Παγγέ, ο οποίος διετέλεσε Αρχιμουσικός και στις δυο Φιλαρμονικές, στην Κόνιτσα την δεκαετία του 1960 και στο Λουτράκι την δεκαετία του 1970.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με την παρέλαση των δυο φιλαρμονικών στις 19:00 στους δρόμους της Κόνιτσας και κατέληξε στην κεντρική πλατεία δόθηκε συναυλία από την καθεμία ξεχωριστά με αποκορύφωμα την σύμπραξη και των δυο φιλαρμονικών στο τέλος της εκδήλωσης.

Το πρόγραμμα περιλάμβανε μουσική Ελλήνων και ξένων συνθετών Χατζηδάκι, Ξαρχάκο, όπερα και τραγούδια από τον ελληνικό και ξένο κινηματογράφο.

Την Φιλαρμονική του Δήμου Λουτρακίου - Περαχώρας- Αγίων Θεοδώρων διευθύνει ο Αρχιμουσικός Μαυρόπουλος Πελοπίδας και την φιλαρμονική του Δήμου Κόνιτσας «Ελ. Χ. Παγγές» ο Αρχιμουσικός Γεωργάνος Χρήστος. Παρουσιαστής στη διάρκεια της εκδήλωσης ήταν ο πασίγνωστος Αλέξης Κωστάλας.

Στο τέλος, ο Δήμαρχος συνεχάρη τους συντελεστές της Συναυλίας και οι παρευρισκόμενοι τους αντάμειψαν με παρατεταμένα χειροκροτήματα.

ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Γράφει ο **Δημήτρης Χ. Παπαλάμπρος**

Μέρος Α΄

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην προλόγηση, κάποια στοιχεία έναρξης του εμφυλίου πολέμου, το 1947, στα μέρη μας και της κατίσχυσης στα χωριά μας της πλευράς των ανταρτών έχουν ξαναγραφεί και σ' άλλα κείμενα, αλλά επαναλαμβάνονται κι εδώ γιατί, αφενός είναι απαραίτητα, για να γίνει εισαγωγή, στο κυρίως θέμα μας και αφετέρου, διότι, η επανάληψή τους ή η υπενθύμισή τους, πάντοτε είναι ωφέλιμη, αφού αποτελεί κι έχει καθιερωθεί, ως η μπτέρα της μάθησης.

Ήταν αρχές Ιουλίου του 1947, δηλαδή κατακαλόκαιρο, όταν πρωτομπήκαν οι Αντάρτες, ο μετέπειτα Δημοκρατικός Στρατός, στο χωριό μου, τη Μάλισσα.

Απ' τη μια μέρα, στην άλλη, το χωριό μου, άλλαξε στρατόπεδο κατοχής, χωρίς να πέσει ντουφεκιά, χωρίς, καν, ν' ανοίξει μύτη, γιατί οι χωροφύλακες, του τοπικού Σταθμού Χωροφυλακής, που το υπερασπίζονταν, απ' την πλευρά του Εθνικού Κράτους, προφανώς, ειδοποιημένοι και φοβούμενοι, μήπως περικυκλωθούν, άρον-άρον, το εγκατέλειψαν και κατέφυγαν στη γειτονική Κόνιτσα, η οποία δεν είχε καταληφθεί, απ' τις αντάρτικες δυνάμεις.

Αναφερόμαστε, όπως γίνεται αντιληπτό, στον επώδυνο εμφύλιο σπαραγμό του 1947 - 1948, που, στον τόπο μας, τότε, μόλις άρχιζε, ενώ, σε άλλα μέρη της χώρας μας, διάφορα αιματηρά περιστατικά και γε-

γονότα, είχαν ξεκινήσει και διαδραματιζόνταν, από πολύ νωρίτερα.

Εκείνη την εποχή, όλη η περιφέρειά μας, από την Κόνιτσα κι απάνω, είχε περιέλθει στην κυριαρχία των Ανταρτών, η οποία συγκροτούσε, τότε, το λεγόμενο «Κράτος του Γράμμου» και αποτελούσε το αναγκαίο έδαφος, τον ζωτικό χώρο, τόσο, απαραίτητο, για την πολιτική και στρατιωτική ανάπτυξή του.

Ολόκληρη η νευραλγική οδός της Βόρειας Πίνδου, ελεγχόταν απ' τους Αντάρτες, δεδομένου ότι ο Εθνικός Στρατός, η Χωροφυλακή, οι εξοπλισμένοι χωρικοί και οι διάφορες κρατικές ή παρακρατικές ομάδες, δεν ήταν σε θέση να κρατήσουν τις θέσεις τους και να υπερασπιστούν τα χωριά μας.

Οι εναπομείναντες, στα μέρη μας αγροτικοί πληθυσμοί, είχαν πλέον, πεισθεί, ότι, στη χώρα μας, οι εξουσίες, από δω και πέρα, ήταν δύο και πολύ διαφορετικές (I).

Η κατάσταση αυτή, της, ντε φάκτο, διχοτόμησης, στην ευρύτερη περιοχή της επαρχίας μας, διήρκεσε, περίπου, ένα χρόνο, απ' τον Ιούλιο του 1947, έως τον Ιούνιο του 1948 κι έτσι, όλα τα παιδιά των σχολικών ηλικιών, εκείνης της περιόδου, έχασαν, μια για πάντα, τη σχολική χρονιά 1947 - 1948.

Η σύγκρουση των δύο αντίπαλων παρατάξεων φαινόταν, πλέον, αναπόφευκτη και τον Ιούνιο του 1948, ύστερα, από πολλές αστοχίες και ταλαντεύσεις, ο Εθνικός Στρατός ξεκίνησε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, για την εκδίωξη των Ανταρτών και την ανακατάληψη της περιοχής του Γράμμου, θέτοντας σε εφαρμογή το σχέδιο «ΚΟΡΩΝΙΣ».

Στην περιοχή μας, οι επιχειρήσεις άρχισαν, από την Κόνιτσα, μέσω της κοιλάδας του Σαραντάπορου και το χωριό μας η Μάλισσα (φωτογραφίες 1-2, από τα πλησιέστερα χωριά, σ' αυτήν, (απέχει από την Κόνιτσα πάνω - κάτω 20 χιλιόμετρα), καταλήφτηκε, πολύ γρήγορα, από τον Εθνικό Στρατό, σε σύγκριση, με τ' άλλα, τα παραπάνω βορειότερα χωριά, τα εγγύς του Γράμμου, ήτοι τα Μαστοροχώρια.

1. Ορισμένα στοιχεία, που αναφέρθηκαν, αντλήθηκαν απ' το δίτομο έργο του καθηγητή Γιώργου Μαργαρίτη «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ 1946 - 1949».

2. ΣΧΟΛΕΙΟ

Οι μέρες, η μία μετά την άλλη, περνούσαν, γρήγορα, το καλοκαίρι, του 1948, έφευγε κι όλοι στο χωριό περίμεναν, πώς και πώς, να ξανανοίξει το Δημοτικό Σχολείο, ώστε, να μη πάει στράφι και η δευτε-

ρη, συνεχόμενη σχολική χρονιά 1948 - 1949 και μείνουν τα παιδιά, στην αγραμματοσύνη και την αμάθεια, η οποία, κατά τον Κώστα Κρυστάλλη, είναι μία, από τις δηλητηριώδεις οδύνες του βίου μας.

«Δουλεία και αμάθεια και Μητριά, τρεις είναι, αι δηλητηριάσασαι, τον βίον μου οδύναι», λέει, χαρακτηριστικά, ο συμπατριώτης ποιητής μας.

Μάταιος κόπος, όμως, η αναμονή, γιατί,

τριγύρω, ακόμα, η κατάσταση ήταν έκρυθμη και ρευστή και διότι η αργοκίνητη κρατική μηχανή, έδειχνε, για μια ακόμα φορά, τις αδυναμίες της - πήγαινε με τον αραμπά - κι έτσι, κάποια, σύντομη λύση, πάνω σ' αυτό το θέμα, δεν φαινόταν, πουθενά, στον ορίζοντα.

Όντας, έτσι τα πράγματα, αρκετοί γονείς των παιδιών, ιδίως εκείνων που πήγαιναν στις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, είχαν δεν είχαν, μπορούσαν δεν μπορούσαν, αναγκάστηκαν να τα στείλουν, παρακάτω, στα Δημοτικά Σχολεία της Κόνιτσας.

Έτσι, αρκετά, εντεκάχρονα και δωδεκάχρονα παιδάκια του Δημοτικού Σχολείου, μεταξύ των οποίων και η αφεντιά μου, όλα μικροκαμωμένα, καχεκτικά, κατατρεγμένα και φοβισμένα, κατηφορίσαμε για την Κό-

νισσα ξενιτευτήκαμε, ανώριμα, έστω κι αν ο τόπος της ξενιτιάς μας, ήταν λίγο πιο κάτω, απ' το χωριό μας και τα σπίτια μας και βρεθήκαμε, παρά τη θέλησή μας, ξεχωρισμένα και μακριά, απ' την οικογενειακή προστασία και θαλπωρή, προσπαθώντας μοναχά μας, παρά την αχάμια και τη μизέρια μας, να τα βγάλουμε πέρα, έχοντας αναμφισβήτητητα, συνέχεια, την αμέριστη στήριξη, φροντίδα και παρακολούθηση των δικών μας, οι οποίοι, κάθε λίγο και λιγάκι, κατέβαιναν, απ' το χωριό, μας επισκέπτονταν και μας τροφοδοτούσαν, με τα στοιχειώδη και τα, πλέον, απαραίτητα, για την πόρεψή μας, φαγώσιμα.

Παρά ταύτα, τον περισσότερο χρόνο τον περνούσαμε, μόνα μας, στη μοναξιά μας, το νοίκι και στα ξένα χέρια και σπίτια και σ' ένα περιβάλλον πολυθόρυβο, άγνωστο, ασυντρόφιαστο κι ακόμα, κάπως, εμφυλιοπολεμικό.

Σπάνια, απ' όσα θυμάμαι, τότε, έξω, συναντούσες ήσυχους, ευχάριστους και χαρούμενους ανθρώπους. Όλοι τους ήταν σκυθρωποί, σκεπτικοί κι απογοητευμένοι, απ' την άστατη, ακόμα, κατάσταση κι οι περισσότεροι, όντας, απ' τα γύρω χωριά, ως ανταρτόπληκτοι, στην Κόνιτσα, δεν περίμεναν τίποτε άλλο, απ' το να ηρεμήσουν τα πράγματα, να ξαναγυρίσουν στα σπίτια τους και ν' ανταμωθούν, με τους δικούς τους, διασπαρμένους, εδώ κι εκεί, ανθρώπους τους.

Ο τόπος μας, ακόμα κι εκείνη τη χρονιά, υπέφερε κι αιμορραγούσε. Όλα γύρω μας, στη μικρή πόλη της Κόνιτσας, πονούσαν.

Ο μέγιστος των ποιητών μας Κωστής

Παλαμάς, σε μια αποστροφή, ενός ποιήματος του, αναφέρει:

«Κανείς δεν ήθελε να πονάει, ζωή, νους, καρδιά, κορμί και ψυχή κανενός, κάτω, απ' τον Ουρανό», αλλά να έτσι, που είχαν φτάσει τα πράγματα, όλα, τα πάντα, γύρω μας, δημιουργούσαν θλίψη και πόνο.

Σαφής απόδειξη της αφάνταστης θλίψης των ανθρώπων ήταν το απέραντο, στρατιωτικό νεκροταφείο, με τους κατάλευκους και ομοιόμορφους τάφους και σταυρούς, των σκοτωμένων ελληνόπουλων, στρατιωτών και άλλων, που τότε, είχε διαμορφωθεί, ξέχωρα, λίγο έξω απ' την Κόνιτσα και λίγο, παρακάτω, απ' το εικόνισμα και τη βρύση του Άι Γιάννη.

Εμένα, εκείνη τη σχολική χρονιά, 1948 - 1949, ο πατέρας μου, μ' έγγραψε, στην ΣΤ' τάξη του Α' Δημοτικού Σχολείου της Κόνιτσας, που στεγαζόταν, στο δίπατο, περίοπο και μοναχικό κτήριο, κάτω, απ' το Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου και που δέσποζε, τότε, στον περιβάλλοντα χώρο του, αφού, γύρω - γύρω, απ' αυτό, ήταν, όλα, ελεύθερες αλάνες, νεροφαγώματα και καταπράσινα πλάγια και όχθες, απ' το παραδίπλα βαθύ χάσμα του λάκκου, που ξεκινούσε, από λίγο παραπάνω και χώριζε, τότε, σε δύο κομμάτια, τη μικρή πόλη της Κόνιτσας.

Δάσκαλός μας, στην τάξη ήταν ο Κονιτσιώτης Θωμάς Ζώνης, εξαιρετος εκπαιδευτικός, ένας πληθωρικός άνθρωπος, με πλούσια κόμη, πολύ νέος, τότε, γεμάτος όρεξη, διάθεση και ζωντάνια να διδάξει και να μεταδώσει τις γνώσεις του, κατανοητός στην παράδοση του μαθήματος, αλλά πολύ

απαιτητικός και σφόδρα αυστηρός, στην τήρηση της ησυχίας και της τάξης, μέσα στην τάξη, μη ανεχόμενος ν' ακούγεται η παραμικρή αταξία, κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Το μάθημα, μάθημα, το σέβας, σέβας, αλλά κι οι παιδικές μικροπαραεκτροπές κι αυτές, μέσα στο πρόγραμμα, αν και συγκρατημένες και αρκετά ή πολύ, φοβισμένες.

Φώναζε, μάλωνε, προσπαθούσε ο Δάσκαλος να συγκρατήσει τις αταξίες των μικρών μαθητών του, αλλά, όπως είναι φυσικό, υπήρχαν και περιπτώσεις, που γινόταν σκληρότερος και χρησιμοποιούσε και βαρύτερες τιμωρίες, όπως συνηθιζόταν, εκείνα τα χρόνια, στα Σχολεία.

Θυμάμαι, μια φορά, που κάποιος γνωστός του, του χτύπησε την πόρτα της αίθουσας, εκείνος κατευθύνθηκε προς τα κει, τη μισάνοιξε κι άρχισε να συνομιλεί, χαμηλόφωνα, με τον επισκέπτη του, ρίχνοντας, που και που και το βλέμμα του, στα παιδιά, κάνοντας συστάσεις, για ησυχία. Επειδή, όμως, τα παιδιά δεν έπαιρναν από λόγια κι έκαναν, όντως, φασαρία, όταν έδιωξε τον συνομιλητή του και επέστρεψε στην έδρα του, είχε γίνει μπαρούτι, είχε εντοπίσει τον πρωταίτιο ταραξία, τον έπιασε, απ' τον γιακά, τον σήκωσε, σχεδόν, όρθιο κι ενώ ήταν έτοιμος να τον χαστουκίσει, συγκρατήθηκε, οπισθοχώρησε και σε έξαλλη κατάσταση, όπως ήταν, κάθισε στη θέση του.

Η μεγαλύτερη, κάτω αίθουσα αυτού του Σχολείου, εκείνη τη χρονιά, ήταν τίγκα, από παιδιά, μαθητούδια, όχι μόνο, απ' την Κόνιτσα, αλλά κι απ' όλα τα γύρω χωριά της, αφού, ακόμα, οι κάτοικοί τους δεν εί-

χαν επιστρέφει σ' αυτά κι αποτελούσαν, στην Κόνιτσα, τους λεγομένους ανταρτόπληκτους ή συμμοριόπληκτους.

Πάρα πολλά μικρά παιδιά, λοιπόν, μέσα στη τάξη, τσιπωμένα και στριμωγμένα, μεταξύ τους, ξενοφερμένα και παρανταλιασμένα τα περισσότερα, βολοδέρναμε, χωρίς να υπάρχει, από πουθενά, παντοχή, για την καλύτερη των συνθηκών της εκπαίδευσής μας και της διαβίωσής μας.

Πού ν' ακουστούν τότε διαμαρτυρίες, ποιος να ξεσηκωθεί για να φωνάξει και να κάνει διαδηλώσεις και φασαρίες, ποιος να γράψει σχετικά άρθρα, για να παρθούν μέτρα, για ποιοτικότερα προγράμματα εκπαίδευσης, για λιγότερες ώρες διδασκαλίας, για μικρότερο αριθμό μαθητών, ανά τάξη, ή ανά τμήμα, για επιλογή μαθημάτων, για συσσίτια και προγεύματα για, για για, όπως γίνεται σήμερα, κάθε λίγο και λιγάκι, απ' όλους τους επαίοντες και τους προοδευτικούς ταγούς μας, χωρίς δυστυχώς καμιά προοπτική προς το καλύτερο και χωρίς καμιά πρόοδο του εκπαιδευτικού μας συστήματος;

Αν και τον παραπάνω εκπαιδευτικό, τον Θωμά Ζώνη, τον είχα δάσκαλό μου, μόνο μία χρονιά, αυτή του 1948 - 1949, ωστόσο, έκτοτε, όταν τον συναντούσα, έξω, να πηγαينوέρχεται στην πόλη, τον χαιρετούσα, με μεγάλο σεβασμό, όπως χαιρετούσα, πολύ αργότερα, και τη γυναίκα του, που είχε μείνει πίσω, μετά το θάνατό του.

Τώρα με καθυστέρηση, κάμποσων μηνών, επιτέλους, άρχισαν να λειτουργούν και τα Δημοτικά Σχολεία των χωριών μας (φωτογραφία 3), αλλά για τους γονείς, που

είχαν ήδη στείλει τα παιδιά τους παρακάτω, στην Κόνιτσα, ήταν αργά πια, για πειράματα και πισωγυρίσματα.

3. ΤΟΠΟΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Τα διαλείμματα, όλα τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, μαζί, παίζαμε, συνέχεια μπίλιες, ένα πολύ διαδεδομένο παιχνίδι, εκείνα τα χρόνια, έξω στις κωμάτινες αυλές και αλάνες του σχολείου, τις οποίες, ολοϋθε, τις είχαμε σκάψει, τις είχαμε σγκαρνέψει, φτιάχνοντας κάτι μικρές γούβες, συμμετρικές, σε απόσταση η μία από την άλλη, γιατί έτσι απαιτούσαν οι κανόνες του παιχνιδιού. Αυτές οι γυάλινες, μικρές, ποικιλόχρωμες, στρογγυλές μπαλίτσες, οι μπίλιες, φάνταζαν πολύ στα μάτια μας, τότε και βάζαμε, τα

δυνατά μας, στο παιχνίδι, να κερδίσουμε, όσο το δυνατόν περισσότερες, χωρίς, ποτέ, να περνάει, απ' το μυαλό μας, που ήταν ακόμα άγουρο, η ιδέα ότι, μπορεί να τις χάσουμε κιόλας κι όλη την υπόλοιπη μέρα, να μη μπορούμε να σταθούμε από τη στενοχώρια της χασούρας.

Μπερδεμένες κι όπως είναι φυσικό, ανώριμες σκέψεις, μέσα στο κούτελό μας, ως εκ της ηλικίας μας, αλλά όλα καλά κι

ωραία κι όλα τα παιδιά μεταξύ μας, κερδισμένα και χαμένα στο παιχνίδι, ήμασταν ανταμωμένα και παθιασμένα, για τις μπίλιες κι όποια τσέπη μας κι αν έψαχνε κάποιος, μόνο μπίλιες θάβρισκε και τίποτε άλλο.

Παρότι έσπασα το μυαλό μου, για να θυμηθώ, με ποιόν τρόπο, τα περισσότερα παιδιά που δεν είχαν δραχμούλα τσακιστή στην τσέπη τους, αποκτούσαν αυτές τις μπίλιες, δυστυχώς, δεν τα κατάφερα και κατέληξα στην άποψη ότι, για όλους και για όλα κάποια άλλη δύναμη φρόντιζε, για τις ισοροπίες, ώστε να μην μένει κανένα παιδί παραπονούμενο.

Τ' απογεύματα, μόνιμος τόπος παιχνιδιού ήταν, το απέναντι, απ' το σχολείο και το λάκκο «τζινέλπ», έτσι τα αποκαλούσαμε, τότε, μεταξύ μας, τα παιδιά, τα μισογκρεμισμένα, τούρκικα σεράγια, με τις απέραντες άπλες τους, στο οποίο μπαίναμε, μέσα, απ' την επάνω πλευρά του πανύψηλου περιγύρου του, απ' τις ανοιγμένες τρύπες και ρούγες, που άφηναν οι ξεχαρβαλωμένοι και γεμάτοι κισσούς και μούσκλια, μαντρότοιχοί του.

Πού να γνωρίζουμε εμείς, τότε, αλλά και ποιος από μας, σ' αυτή την ηλικία έδειχνε ενδιαφέρον να μάθει και να γνωρίσει, τι έκρυβαν, τι συμβόλιζαν και τι γίνονταν, εκεί μέσα, σ' αυτά τα μεγαλόπρεπα, άλλοτε, κτήρια, του Χουσεϊν Μπέν από κάτω και του Ζεϊνέλ Μπέν, από πάνω, στα χρόνια του Αλή Πασά και της μάνας του Χάμκως, «με τους πασάδες, τα χαρέμια, την αρχοντιά και το αίμα, αλλά κι αργότερα, μετά τις ιστορικές αναστατώσεις, τα παλάτια, τους στρατώνες, τις αποθήκες, τους στάβλους και τ' άλλα», όπως θαυμάσια το περιγράφει

ο Σωτήρης Τουφίδης, στο βιβλίο του «Η Κόνιτσα και τα χωριά της».

Εξ όσων θυμάμαι, όλα εκείνα τα χρόνια, παραμονής μας, στην Κόνιτσα, ποτέ κανένας, δεν σκέφτηκε, δεν ενδιαφέρθηκε και δεν έκανε τον κόπο, να κάτσει, να μας εξι-
στορήσει και να μας βάλει στο πνεύμα αυ-

τών των δύο παλιότερων αρχοντικών, που σήμερα, ύστερα από τόσα χρόνια, μονοπωλούν το ενδιαφέρον ντόπιων και ξένων και κοσμούν, ως ιστορικά μνημεία πλέον, το μητροπολιτικό κέντρο της επαρχίας μας, την Κόνιτσα.

(Συνεχίζεται)

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Αύγουστος 2024					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
26,0	41,2	15,2	68,4		ΝΔ
Αύγουστος 2023					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
23,8	36,5	12,6	68,0	6	BBA
Σεπτέμβριος 2024					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
19,3	34,3	9,4	96,0		BBA
Σεπτέμβριος 2023					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
21,3	35,0	11,8	76,4		BBA
Οκτώβριος 2024					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
15,2	26,7	5,1	57,4	11	BBA
Οκτώβριος 2023					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
17,0	29,3	7,7	87,2		BBA

Εύθυμα και σοβαρά

Ιστορίες τροφίμων παλαιότερων εποχών

Τα παλιά τα χρόνια κάποια φαγητά, ήταν η τροφή και το «φάρμακο» για μικρούς και μεγάλους. Φαγητά που μεγάλωσαν γενιές και γενιές στα δύσκολα χρόνια της Κατοχής, αλλά και σε εποχές φτώχειας.

Συνταγές που «σπύλωναν» τους άντρες όταν πήγαιναν στα χωράφια, «στόμωναν» τα παιδιά κατά την διάρκεια της ημέρας και κρατούσαν γενικά χορτάτες -όσο μπορούσαν- τις οικογένειες. Οι μεγάλοι σε ηλικία τα θυμούνται. Οι νεότεροι όχι, εκτός αν κάποιοι έχουν μεγαλώσει σε επαρχία ή ζούσε η γιαγιά τους σ' αυτή, πιθανόν να έχουν γευτεί κάποιες φορές από τις «λιχουδιές» εκείνες. Αυτές που σήμερα είτε δεν υπάρχουν, αφού χάθηκαν στη πορεία του χρόνου, είτε τις φτιάχνουν σε κάποιες περιοχές, αλλά η σκόνη της λησμονιάς είναι έτοιμη να τις καλύψει. Δεν θα ήταν άσχημο να κάναμε ένα restart (επανεκκίνηση) του μυαλού μας για να ξαναθυμηθούν οι παλαιότεροι και να μάθουν οι νεότεροι κάποια από τα φαγητά εκείνης της εποχής. Και ας ευχηθούμε να μην αλλάξουν τα πράγματα μελλοντικά, πέσει πείνα ή γίνουν άλλες καταστροφές και τα χρησιμοποιήσουμε πάλι.

Αρχίζουμε: α) **Μπομπότα**. Όλοι την έχουμε ακούσει και ίσως και να την έχουμε χρησιμοποιήσει σε διάφορες εκ-

φράσεις. Η «πίτα των φτωχών» όπως την αποκαλούσαν, είχε συνδεθεί με τα δύσκολα χρόνια της Κατοχής. Ήταν ένα είδος ψωμιού που υπήρχε σε όλα σχεδόν τα σπίτια (λίγα ήταν αυτά που είχαν σαρρένιο αλεύρι).

Ήταν ένας κυλός καλαμποκάλευρου με αλατισμένο νερό και λάδι. Τόσο απλό. Εάν ήθελαν βέβαια ή υπήρχε η δυνατότητα, μπορούσαν να προσθέσουν σ' αυτό το κυλό και ένα αυγό. Την έψηναν στη γωνιά του τζακιού ή στο φούρνο (όχι φυσικά στον ηλεκτρικό), αφού πρώτα την τύλιγαν με φύλλα κουτσουπιάς ή καρυδιάς και την σκέπαζαν με ζεστή στάχτη και θράκα.

β) **Τσιγαρίδες**. Στις παλαιότερες εποχές είναι γνωστό ότι κάθε οικογένεια είχε το δικό της γουρουνάκι, που «θυσιάζοταν» όμως κοντά στα Χριστούγεννα γιατί ήταν ένας καλός μεζές για τις γιορτινές μέρες. Βέβαια ο καλός μεζές είχε την «τιμητική» του και όταν έρχονταν κάποιος σημαντικός «μουσαφίρης» στο σπίτι ή και σε άλλες μέρες χαράς, όπως σε διάφορες γιορτές, γλέντια, γάμους κ.λπ. Όταν οι οικογένειες έτρωγαν τις τσιγαρίδες ήταν σαν να γεύονταν το «μπέικον» εκείνης της εποχής. Οι τσιγαρίδες ήταν μικρά κομματάκια του ζώου που γίνονταν με την εξής διαδικασία: Όταν έσφαζαν το χοιρινό, για να μην

πάει τίποτα χαμένο από το «αριστοκρατικό» αυτό κρέας, ό,τι μικρό κομμάτι περίσσευε από ξύγκι και λίπος το έβάζαν σε καζάνια με νερό και αλάτι και όλα μαζί τα έβραζαν. Κατόπιν αφού πάγωναν, τα αποθήκευαν σε σκιερό μέρος ώστε να μπορούν να καταναλωθούν από την οικογένεια καθ' όλη τη διάρκεια του επόμενου χρόνου, ακόμη και μέχρι τα επόμενα Χριστούγεννα. γ) **Ζαχαρόψωμο.** Ένα «διάσημο πρωινό», με μια πολύ απλή εκτέλεση. Έπαιρναν μια φέτα ψωμί, την έβρεχαν ελαφρώς με νερό και την πασπάλιζαν με ζάχαρη. Αυτή η διαδικασία ήταν η πιο γρήγορη και φυσικά η πιο οικονομική για να ξεκινήσουν τα παιδιά τη μέρα τους πριν φύγουν για το σχολείο. δ) **Πετιμέζι και θρεψίνη.** Κρέμες για να αλείφεις το ψωμί σου τα παλιά εκείνα χρόνια δεν υπήρχαν. Αν εξαιρέσουμε το βούτυρο (όταν και όπου υπήρχε), ως την δεκαετία του 60 -τότε που δεν υπήρχαν οι «πραλίνες φουντουκού», τα «σιρόπια σφενδάμου», τα «φυστικοβούτυρα», οι «μερέντες» κ.λπ.- οι φέτες ψωμιού αλείφονταν κατά κόρον με πετιμέζι ή θρεψίνη. Το πετιμέζι ήταν το παχύρρευστο προϊόν που έβγαινε από το μούστο των σταφυλιών. Η θρεψίνη -που κυκλοφορούσε στο εμπόριο σε κουτί με μια χαρακτηριστικότερη φωτογραφία ενός μικρού παιδιού- ήταν μια κρέμα που αποτελείτο επίσης από σταφύλια, τη σταφιδίνη. Ήταν ένα συνηθισμένο και θρεπτικό κολατσιό των παιδιών τις δεκαετίες του 50 και του 60. ε)

Μπλουγούρι και τραχανάς. Στην ύπαιθρο το μπλουγούρι, γνωστό πλέον ευρέως ως πλιγούρι και ο τραχανάς ήταν πάντα τα χειροποίητα και πιο διαδεδομένα ζυμαρικά μέχρι τη στιγμή που τους «έκλεψαν» τα ννία τα μακαρόνια και το ρύζι που μπήκαν τις τελευταίες δεκαετίες στην κουζίνα και κέρδισαν το μονοπώλιο των συνοδευτικών στα πιάτα. Το πλιγούρι ήταν ψιλό δημητριακό από αποξηραμένο σιτάρι. Ο τραχανάς είτε ξινός-είτε γλυκός, ήταν ζυμαρικό φτιαχμένο από αλεύρι και γάλα ή ακόμα πάνω και από γιαούρτι. Ευτυχώς στις μέρες μας τα δύο αυτά τρόφιμα (που μπορεί να χάθηκαν για λίγο κατά τη διάρκεια των χρόνων), επανήλθαν δριμύτερα. Το τελευταίο διάστημα τα βλέπουμε ακόμα και στις κουζίνες μεγάλων σεφ οι οποίοι αποφάσισαν να πρωτοτυπήσουν -με μια επιστροφή σε παλιές αξίες- κάνοντας τάση το «τραχανότο» ή βρίσκοντας στο πλιγούρι τη νέα υπερτροφή. Οι κοινότητες vegan το έχουν πολύ ψηλά στη διατροφή τους. στ) **Ρεβιθόψωμο.** Τα ρεβίθια στη Κατοχή ήταν χρήσιμα ακόμα και για την Παρασκευή υποκατάστατου ροφημάτων όπως ο καφές. Το ρεβιθόψωμο φτιαχνόταν με το συγκεκριμένο όσπριο (ρεβίθια), με λίγο αλεύρι και λάδι, και γέμιζε το τραπέζι σε εποχές ανέχειας. Όπως έλεγαν οι γιαγιάδες και οι παππούδες μας «με το ρεβιθόψωμο σπηλώνουμε στη Κατοχή». Που σημαίνει ότι ήταν ιδιαίτερα θρεπτικό και χορταστικό για όλη την οικογένεια. ζ) **Σταρόζουμο.** Παλαιότερα το στα-

ρόζουμο έκανε... θραύση. Όταν έφτιαχναν οι νοικοκυρές τους δίσκους με τα κόλλυβα για τα μνημόσυνα κ.λπ., το σάρι -που πάντα περίσσευε- το έπαιρναν και το έβραζαν ξανά μέχρι να γίνει μία πηχτή σούπα. Μετά το έβάζαν σε γαβάθες και πρόσθεταν ζάχαρη, λίγη κανέλλα (αν ήθελαν) και 2 με 3 κουταλιές της σούπας κόκκινο κρασί. η) **Βραστογαλιά ή βραστόγαλο.** Αυτό και αν έχει συνδεθεί με τα παιδικά χρόνια στο χωριό και όχι μόνο, το καλοκαίρι, αφού ήταν το πρωινό για πολλά παιδιά αλλά και για μεγάλους, πριν φύγουν για τις δουλειές τους. Η βραστογαλιά, λέγεται και παπάρα, ήταν βρασμένο κασικίσιο ή πρόβειο γάλα με αλάτι, το οποίο έριχνες σε μια γαβάθα και έτριβες σε αυτό μπόλικο ζυμαυτό ψωμί. Αυτά και άλλα πολλά ήταν τα «φτωχά» αλλά «δυναμωτικά» φαγητά της περιόδου εκείνης. Αυτά που μεγάλωσαν τις γενιές των γονιών μας αλλά και τις γενιές πριν απ' αυτούς.

2) Πραγματικότητα και... Νόμοι του Μέρφυ.

Υπάρχουν διάφοροι νόμοι, κρατικοί, φυσικοί, πνευματικοί, ηθικοί, επιστημονικοί κ.λπ. Ας δούμε και μερικούς Νόμους του Μέρφυ όπως ονομάζονται, για να χαλαρώσουμε, διασκεδάσουμε και... προβληματιστούμε. Φυσικά υπάρχουν στη ζωή θέματα που δεν εξηγούνται με κανένα νόμο, είτε γιατί δεν τα κατανοούμε, είτε γιατί δεν θέλουμε ή δεν μπορούμε να τα εξηγήσουμε με κάποια κατηγορία νόμων από τις πιο πάνω αναφερθεί-

σες κ.λπ. Υπάρχουν πάρα πολλοί νόμοι του Μέρφυ, έκανα μια επιλογή απ' αυτούς.

Αν κάτι μπορεί να πάει στραβά, θα πάει.

Το άθροισμα της ομορφιάς και της εξυπνάδας είναι πάντα σταθερό.

Το λάθος σ' ένα συλλογισμό θα εμφανιστεί στο συμπέρασμα.

Ακόμη και το νερό έχει απαίσια γεύση όταν το πίνεις με εντολή γιατρού.

Το ότι ο γιατρός σου μπορεί να δώσει ένα όνομα στην ασθένειά σου, δεν σημαίνει ότι ξέρει από τι πάσχεις.

Η γιαγιά που περνάει το δρόμο και έχει διανύσει τα τρία τέταρτα της διαδρομής, αν την πιάσει φανάρι, δεν συνεχίζει το δρόμο της αλλά γυρίζει πίσω.

Εξ' ορισμού όταν ερευνάς το άγνωστο, δεν ξέρεις ποτέ τι θα βρεις.

Χαμογελάστε... το αύριο θα είναι χειρότερο.

Όταν τα παιδιά είναι μικρά πιστεύουν ότι οι γονείς τους είναι οι «εξυπνότεροι άνθρωποι του κόσμου».

Όσο περισσότερο σιχαίνεσαι κάποιο συγκεκριμένο ρούχο ενός εφήβου, τόσο συχνότερα θα το φοράει.

Το μωρό θέλει αλλαγμα ακριβώς τη στιγμή που η μάνα του είναι ντυμένη και έτοιμη να φύγει για να πάει σε δεξίωση. Φυσικά θέλει και λεπτομερέστατο πλύσιμο γιατί δεν έχει... ξαναλερωθεί άλλη φορά έτσι.

Αν δεν σε νοιάζει που βρίσκεσαι, τότε δεν έχεις χαθεί.

Χρειάζεται περισσότερους χρόνους για να χάσεις κιλά, παρά για να πάρεις μερικά.

Για κάθε ενέργεια υπάρχει μια θετική και μια αρνητική κριτική.

Η ομαδική εργασία είναι απαραίτητη, γιατί σου δίνει τη δυνατότητα να ρίξεις την ευθύνη σε κάποιον άλλο.

Το δίλημμα του διαλόγου με τους έφηβους: Όταν θέλετε να τους μιλήσετε, είναι πολύ απασχολημένοι. Όταν θέλουν να σου μιλήσουν, είναι όταν είσαι στην πόρτα και έχεις αργήσει για τη δουλειά. Το θέμα για το οποίο θέλουν να σου μιλήσουν είναι το τι θέλουν να τους αγοράσεις γυρνώντας από τη δουλειά. Ο έφηβος είναι έτοιμος να συζητήσει μαζί σου όταν εσύ: είσαι στη τουαλέτα, μιλάς στο τηλέφωνο, προσπαθείς να φτιάξεις τη φορολογική του δήλωση, έχεις αποκοιμηθεί. Επίσης όταν τους ρωτάς κάτι δεν απαντάνε. Όταν τους απαντάς σε κάτι, ανταπαντάνε.

Είναι πολύ απλό να κάνεις τα πράγματα περίπλοκα, αλλά πολύ περίπλοκο

να τα κάνεις απλά.

Ποτέ μη θέτεις ένα πρόβλημα εάν δεν γνωρίζεις τη λύση του.

Να φυλάγεσαι από τους γιατρούς που καταφέρνουν να την βγάλουν πάντα καθαρή.

Όταν κάποιος γράφει μια εργασία για ένα θέμα που δεν καταλαβαίνει, την εργασία του θα την κατανοήσουν μόνο οι αναγνώστες που γνωρίζουν περισσότερα για το θέμα απ' ό,τι αυτός.

Ο ψαράς με τη μικρότερη πείρα πιάνει πάντα το μεγαλύτερο ψάρι.

Όταν η κατάσταση γίνεται παλαβή, οι παλαβοί γίνονται επαγγελματίες.

Πρώτα πες όχι και μετά διαπραγματεύσου.

Η αλαζονεία είναι πολύ συχνά ο σύντροφος της μετριότητας.

Ο βλάκας και τα λεφτά του εκλέγονται γρήγορα.

Όταν ο πολιτικός συλλαμβάνει μια ιδέα, συνήθως τη συλλαμβάνει λάθος.

Μαρίνος Σπηλιόπουλος

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών
 “Χορευτικές διαδρομές”

Ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία το διήμερο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών «Χορευτικές Διαδρομές» στην Κόνιτσα

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε το διήμερο Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών στην Κόνιτσα «Χορευτικές Διαδρομές» το Σάββατο 31 Αυγούστου 2024, κλείνοντας έτσι με τον καλύτερο τρόπο η αυλαία των θερινών πολιτιστικών εκδηλώσεων του Δήμου Κόνιτσας, ενός Δήμου με τεράστια πολιτιστική κληρονομιά.

Το Φεστιβάλ συνδιοργάνωσαν, ενώνοντας τις δυνάμεις τους, ο Δήμος Κόνιτσας, ο Χορευτικός Σύλλογος Κόνιτσας «Στα Βήματα της Παράδοσης», το Πολιτιστικό Εργαστήρι Κόνιτσας, ο Χορευτικός Όμιλος Κόνιτσας, ο Λαογραφικός Όμιλος «Ντόπιοι» Μαστοροχωρίων και

Κόνιτσας και ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας «Μυρτάλη». Στην όλη προσπάθεια συνέβαλαν καθοριστικά πολλοί εθελοντές, παράγοντες και αθλητές του ΑΜΣ «Πίνδος Κόνιτσας».

Στη μεγάλη αυτή γιορτή πολιτισμού και παράδοσης συμμετείχαν δεκατέσσερις (14) φορείς, που άφησαν το δικό τους ξεχωριστό αποτύπωμα και εντυπώσασαν το πολυπληθές κοινό. Η Αδελφότητα Σκλιβανιτών Ιωαννίνων, ο Επιμορφωτικός και Εξωραϊστικός Σύλλογος Πετσαλίου «Ο Άγιος Νικόλαος», ο Λαογραφικός Όμιλος «Ντόπιοι» Μαστοροχωρίων Κόνιτσας, ο Μικρασιατικός Πολιτιστικός Σύλλογος Νέας Σελεύκειας, ο Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος Κατοίκων Ηλιούπολης, ο Πολιτιστικός και Μορφωτικός Σύλλογος Περιφέρειας Άρ-

τας «Οι Μερακλήδες», ο Πολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Ποντίων Άρδασσας «Η Άρδασσα», ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Παραδοσιακοί Δρόμοι», ο Σύλλογος Γηγενών Μακεδόνων Θέρμης «Ο Μέγας Αλέξανδρος», ο Σύλλογος Γυναικών Αγ. Σαράντα «Ελπίδα», ο Σύλλογος Έρευνας & Διάδοσης της Κρητικής Παράδοσης «Ιδαία Γη», το Τμήμα Λαογραφίας ΚΕΠΑ Δήμου Βέροιας, το Χορευτικό Τμήμα Δήμου Ζίτσας και ο Χορευτικός Όμιλος Κόνιτσας. Το φεστιβάλ προλόγισε ο πολιτισμολόγος Παναγιώτης Τζόκας, ενώ συνόδευσε μουσικά η κομπανία του Αντώνη Κακούρη.

Ο Δήμος Κόνιτσας συγχαίρει και ευχαριστεί τους διοργανωτές και όλους τους συμμετέχοντες και ευελπιστεί να ανανεωθεί το πολιτιστικό ραντεβού και την επόμενη χρονιά.

Ένα διαφορετικό καλοκαίρι για την Οξυά

Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι η γενιά μας είναι η τελευταία με ενήλικες, που ως παιδιά φοίτησαν στο Δημοτικό Σχολείο Οξυάς. Επίσης κοινή είναι η διαπίστωση ότι αυτό που μας φέρνει έστω και για λίγες μέρες διακοπών στην αγαπημένη μας Οξυά είναι οι αναμνήσεις των παιδικών μας χρόνων.

Σε μία εποχή, λοιπόν, που τα χωριά ερημώνουν, το Δ.Σ. του Συνδέσμου Αδελφότητας Οξυάς της Ηπείρου «ο Άγιος Νικόλαος» (στο εξής «ο Σύλλογός μας») έχει διακηρύξει ως πρωταρχικό του στόχο τη δημιουργία αναμνήσεων στους νέους του χωριού μας. Στο πλαίσιο αυτό το Δ.Σ. του Συλλόγου μας διοργάνωσε τον φετινό Αύγουστο πολλές δραστηριότητες για μικρούς και μεγάλους. Δραστηριότητες που έκαναν το καλοκαίρι του 2024 ένα διαφορετικό καλοκαίρι για την Οξυά...

Δεδομένων των χρονικών περιορισμών που θέλουν το χωριό μας να γεμίζει για μία εβδομάδα γύρω από το Πάσχα του καλοκαιριού, το Δ.Σ. του Συλλόγου μας ανακοίνωσε από τις αρχές Ιουλίου εβδομάδα εκδηλώσεων : 12-19 Αυγούστου 2024.

Ξεκινήσαμε τη Δευτέρα, 12 Αυγούστου με μονοήμερη εκδρομή στα Ζαγοροχώρια. Σε συνεργασία με τον Χρήστο Μουρεχίδη από την Κόνιτσα οργανώσαμε ένα πολύ ωραίο πρόγραμμα που ξεκίνησε από το γεφύρι της Κλειδωνιάς, συνέχισε στην Αρίστη, στο Πάπιγκο με τις μοναδικές του οβίρες, στο χωριό Βίκος για τη θέα του ομώνυμου φαραγγιού, στο Μονοδένδρι και τη θέα της χαράδρας από τη θέση «Οξυά», στο χωριό Κήποι, που περιστοιχίζεται από υπέροχα γεφύρια του 18ου αιώνα και κλείσιμο στις δροσερές Πηγές Βελλά. Ήταν μία ημέρα που όσοι την έζησαν από κοντά αισθάνθηκαν τυχεροί.

Το πρωί της Τρίτης, 13 Αυγούστου, «η Οξυά άνοιξε φύλλο για πίτα». Αυτός ήταν ο τίτλος της εκδήλωσης που στόχο είχε την πα-

ράδοση της τέχνης του ανοίγματος φύλλου για πίτα στη νέα γενιά. Είχαμε τρεις υπέροχες κυρίες: την Όλγα Βαδάση, την Καλλιόπη Κέμμου-Βαβανάτσου και τη Δήμητρα Παπα-

χρήστου, οι οποίες άνοιξαν φύλλο και έφτιαξαν τρεις διαφορετικές πίτες στην πλατεία του χωριού, παραδίδοντας έτσι στις επόμενες γενιές την τέχνη της πίτας. Όταν οι πίτες έφυγαν για τον φούρνο, όσοι παρακολούθησαν τη διαδικασία είχαν την ευκαιρία να ανοίξουν τα δικά

τους φύλλα, φύλλα που αξιοποιήθηκαν σε άλλες πίτες που συμπλήρωσαν τον μεζέ στο Καφενείο της Οξυάς «Ζαϊρέ». Στη συγκεκριμένη εκδήλωση μας τίμησαν με την παρουσία τους και επισκέπτες από την Κόνιτσα και άλλα Μαστοροχώρια.

Στο χωριό μας έχουν ανοιχτεί δασικοί δρόμοι που δίνουν τη δυνατότητα στα αυτοκίνητα να φτάσουν σε όλα τα τοπόσημα της Οξυάς. Έτσι λοιπόν τα αντίστοιχα μονοπάτια αποτελούν μία παράδοση, που ως Δ.Σ. του Συλλόγου έχουμε βάλει σκοπό να διατηρήσουμε ζωντανή. Το απόγευμα της Τρίτης, 13 Αυγούστου, η πρόσκληση ήταν να επισκεφθούμε το Βρωμονέρι με πεζοπορία από το μονοπάτι, που είχαμε καθαρίσει εγκαίρως. Το πρωτότυπο σε αυτή τη βόλτα ήταν η επίσκεψη της παρέας στο ξωκλήσι του Αγ. Αθανασίου, μιας που φέτος καθαρίσαμε και το αντίστοιχο μονοπάτι.

Το απόγευμα της Τετάρτης, 14 Αυγούστου, από το μονοπάτι του Αγ. Χαραλάμπους μία παρέα από μικρούς και μεγάλους επι-

σκέφθηκαν το ξωκλήσι της Αγ. Τριάδας με την υπέροχη θέα στο σημείο που ο Βουρμπανίτικος συναντά τον Σαραντάπορο ποταμό. Η έκπληξη στη δραστηριότητα αυτή ήταν ότι η επιστροφή της παρέας πέρασε από το «Μπαλκόνι της Οξυάς» – το Κιόσκι – όπου το Δ.Σ. μας είχε οργανώσει πάρτι με μουσική, σνακ και αναψυκτικά.

Η Κοίμηση της Θεοτόκου βρήκε την Οξυά με 118 ψυχές στα σπίτια του οικισμού Οξυάς και 30 ψυχές στον οικισμό της Θεοτόκου. Ο θερινός πληθυσμός του χωριού μας σε σχέση με την ίδια ημέρα πέρυσι (15/8/2023) αυξήθηκε κατά 8% !

Το πρωί της Παρασκευής, 16 Αυγούστου διοργανώσαμε το 1ο Τουρνουά Τάβλι, το οποίο αν και δεν είχε πολλούς συμμετέχοντες αποτέλεσε την αφορμή για ένα ζευγάρι επισκεπτών της Κόνιτσας να επισκεφθεί το

χωριό μας και να χαρεί την ευγενή άμιλλα στο «Φεύγα», το «Πλακωτό» και τις «Πόρτες». Πρωταθλητής σε αυτό το 1ο Τουρνουά Τάβλι αναδείχθηκε ο Βασίλης Ζούκης από την Οξυά.

Και έφτασε η 17η Αυγούστου, η ημέρα της κορυφαίας εκδήλωσης του Συλλόγου μας: του Πανηγυριού για το αντάμωμα των Οξυωτών και των φίλων της Οξυάς... Μικροί και μεγάλοι εθελοντές βοήθησαν στο στήσιμο και στην οργάνωση του Πανηγυριού μας... Η κομπανία του Αντώνη Κακούρη «έντυσε» την εκδήλωσή μας μουσικά, ενώ γευστικά το Καφενείο «Ζαϊρέ» υπό τη διεύθυνση του Αλέξη Βαδάση κάλυψε το Πανηγύρι μας. Το νουμπέτι, με το οποίο πάντα ξεκινάμε το Πανηγύρι μας για να θυμόμαστε τους Οξυώτες που έφυγαν από κοντά μας, φέτος ήταν ιδιαίτερα αφιερωμένο στον Άγγελο Μπλέτσα, που παραμονές του Προφήτη Ηλία μας άφησε ξαφνικά...

Μετά το νουμπέτι – ωδή στους «απόντες» – ακολούθησε η ωδή στη ζωή όταν μια ομάδα κοριτσιών της Οξυάς, φορώντας παραδοσιακές στολές του Συλλόγου μας, άνοιξε τον χορό! Την επιμέλεια του χορευτικού είχε ο

Οξυώτης Δημήτρης Β. Ζούκης με τη σύζυγό του, Αναστασία, ενώ την επιμέλεια των παραδοσιακών φορεσιών είχε η Χαραλαμπία Τσίμα-Ζούκη. Το Πανηγύρι μας είχε μεγάλη προσέλευση και από άλλα Μαστοροχώρια, αν-

ταποκρινόμενο επάξια απέναντι στη δωρεάν συναυλία της Γλυκερίας το ίδιο βράδυ στην Κόνιτσα.

Παρά το γεγονός ότι είχαμε οργανώσει δραστηριότητες και για τις 18 και 19 Αυγούστου, η κακοκαιρία που ξεκίνησε από την επομένη του Πανηγυριού δεν επέτρεψε την πραγματοποίηση των εξορμήσεων αυτών.

Σε κάθε περίπτωση ο Αύγουστος του 2024 ήταν γεμάτος δραστηριότητες που ζωντάνεψαν το χωριό μας και βιώματα που έμειναν χαραγμένα στην καρδιά όσων τα έζησαν από κοντά... Γι' αυτό θεωρούμε ότι το καλοκαίρι του 2024 ήταν ένα διαφορετικό καλοκαίρι για την Οξυά...

Απευθύνουμε θερμές ευχαριστίες στους εθελοντές των εκδηλώσεών μας αλλά και σε όσους συμμετείχαν σε αυτές... Ευχόμαστε και του χρόνου με υγεία και ακόμη περισσότεροι!!!

Για το Δ.Σ. του Συνδέσμου Αδελφότητας
Οξυάς της Ηπείρου
«ο Άγιος Νικόλαος»

Απόστολος Αθανασόπουλος
Πρόεδρος.

Εκδήλωση στην Ηλιόρραχη

Κάτω από αντίξοες συνθήκες πραγματοποιήθηκε η δημοτική βραδιά, που διοργάνωσε, την Κυριακή 18 Αυγούστου 2024, ο Εκπολιτιστικός και Μορφωτικός Σύλλογος Ηλιόρραχης Κόνιτσας, στον προαύλιο χώρο του δημοτικού σχολείου.

Παρότι η Ηλιόρραχη γλίτωσε από το απογευματινό μπουρίνι που έπληξε την Κόνιτσα και τη γύρω περιοχή, χαριτολογώντας, «ΔΕΗ και δαίμονες» βάλθηκαν να μην πραγματοποιηθεί η εκδήλωση, αφού, από το μπουρίνι, έσπασε μία κολόνα του δικτύου της ΔΕΔ-ΔΗΕ και η Ηλιόρραχη έμεινε χωρίς ρεύμα.

Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των τεχνικών και τις αρχικές διαβεβαιώσεις των υπευθύνων, για σύντομη αποκατάσταση της βλάβης, το μέγεθος της ζημιάς ήταν τέτοιο ώστε η Ηλιόρραχη να τροφοδοτηθεί με ρεύμα στις 3:00. Παρόλα αυτά και ενώ άρχισε να νυχτώνει, πολύς κόσμος άρχισε να καταφθάνει μέσα στα σκοτάδια.

Ενόσω περιμέναμε την αποκατάσταση της βλάβης, μια παρότρυνση των τεχνικών του ήχου της ορχήστρας για ανεύρεση γεννήτριας, η οποία βρέθηκε και προσφέρθηκε άμεσα από συγχωριανό μας, μας έβγαλε από το δίλλημα αναβολής ή μη, της εκδήλωσης.

Έτσι η εκδήλωση ξεκίνησε έχοντας μόνο, ήχο η ορχήστρα και φώτα η πίστα, διότι η γεννήτρια δεν επαρκούσε για τον φωτισμό του χώρου και την λειτουργία των ψυγείων.

Η βραδιά άνοιξε από το χορευτικό του Χορευτικού Ομίλου Κόνιτσας, που χόρευε ντόπιους παραδοσιακούς χορούς, συνεχίστηκε με την απονομή αναμνηστικών πλακετών, στα επτά μέλη της προσωρινής διοικούσας επιτροπής, οι οποίοι συνέβαλαν στη σύ-

σταση του Συλλόγου, το έτος 1989 και έπειτα άρχισε το γλέντι για όλους.

Με αυτές τις δύσκολες συνθήκες πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση και όλα τα μέλη του Συλλόγου κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξυπηρέτηση των πολυάριθμων παρευρισκόμενων.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε:

- όλους αυτούς, συγχωριανούς, φίλους και επισκέπτες που στηρίζοντας τις δράσεις του Συλλόγου μας, μας τίμησαν με την παρουσία τους και ζητάμε την κατανόησή τους για τυχόν αβλεψίες ή παραλείψεις,

- τους χορηγούς μας, που ενίσχυσαν είτε οικονομικά είτε με δώρα την εκδήλωσή μας,

- τον Χορευτικό Όμιλο Κόνιτσας που συμμετείχε με το χορευτικό του στην εκδήλωση,

- την ορχήστρα του Γιώργου Γιαννακού και τους τραγουδιστές Δημήτρη Ευαγγέλου, Χρήστο Πότση και Μαρία Σιούτη, που σε συνθήκες πρωτόγνωρες γι αυτούς, μας χάρισαν μια υπέροχη βραδιά,

- τους συγχωριανούς μας, που μας προσέφεραν τις μπλούζες του Συλλόγου.

Το πιο μεγάλο ευχαριστώ όμως ανήκει σε όλα τα παιδιά του Συλλόγου που αφιλοκερδώς και κάτω από τις δύσκολες αυτές συνθήκες βοήθησαν να φέρουμε εις πέρας την εκδήλωση.

Ο Σύλλογός μας, αφήνοντας πίσω μια άτυχη στιγμή που στοίχησε βέβαια την κύρια πηγή εσόδων του, συνεχίζει την προσπάθεια και ανανεώνει το ραντεβού για τη χριστουγεννιάτικη εκδήλωσή του.

Ηλιόρραχη 30-8-2024
Το Δ.Σ. του Συλλόγου

Η Δοξασμένη Κοιλιάδα

(Η λεκάνη του Αώου. Η αρχαία Παραναΐα)

του **Ηλία Ε. Παπαζήση**
 συν/χου διδασκάλου.

(συνέχεια από τα προηγούμενα)

Επανερχόμεθα στους οροφύλακες στους οποίους η κατάργηση του θεσμού, δικαιολογημένα, έφερε αναταραχή και αναστάτωση. Έχασαν οι ορεσίβιοι εκείνοι άνθρωποι τον μηνιαίο μισθό των που αποτελούσε τον βασικό πόρο της ζωής των. Έπαυαν να έχουν πλέον την ιδιότητα του Κρατικού οργάνου. Παρά τούτα δεν απελπίσθηκαν. Πατροπαράδοτα κτηνοτρόφοι, αύξησαν τα ποίμνιά των. Και, επειδή η βοσκή των δεν ήτο δυνατή το χειμώνα στα βουνά, τα κατέβазαν τους χειμερινούς μήνες στις πεδιάδες της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας, της Αιτωλοκαρνανίας, της Νοτιοδυτικής Ηπείρου και αλλαχού. Έτσι εδημιούργησαν και στις πεδιάδες, που βοσκούσαν τα ποίμνιά των το χειμώνα, οικισμούς. Δεν εγκατέλειψαν όμως και τους ορεινούς οικισμούς στους οποίους επανήρχοντο το καλοκαίρι.

Άλλοι πάλι οροφύλακες παρέμειναν στα οροφυλάκιά των, ασχολούμενοι με την μικρογεωργοκτηνοτροφία. Άλλοι επανήλθαν στους οικισμούς, απ' τους οποίους κατήγοντο, και αρκετοί μετώκησαν στις παρυφές των ορέων, ασχολούμενοι με την γεωργία, κτηνοτροφία, κ.α.

Βαθμηδόν οι πληθυσμοί αυτοί, από το πρωτόγονο στάδιο της ποιμενικής ζωής, εξελίχθηκαν στην ανάπτυξη των κτηνοτροφικών κοινοπραξιών. Ανεπύχθηκαν στη βιομηχανία, βιοτεχνία, εμπόριο. Για τη μεταφορά των προϊόντων των σ' εποχή που οι συγκοινωνίες στην ξηρά και στη θάλασσα ήταν ανεπαρκείς, αυτοί ανέπτυξαν τον αγωγιατισμό. Τα καράβια, γράφει ο Τηλέμαχος Κατσουγιάννης στο βιβλίο του που αναφέραμε, σελίδα 61 «με την πάροδο του χρόνου πήραν μεγάλη σπουδαιότητα στις μεταφορές για μεγάλες αποστάσεις. Συνετέλεσαν στη δημιουργία πυκνού δικτύου κερσαίων μεταφορών και αναλογίαν πρακτορείων και πέραν των συνόρων της πατρίδας μας».

Έτσι εταξίδευσαν σε μέρη μακρινά, σε ξένες χώρες. Με την δραστηριότητα των εξελίχθηκαν σε επιχειρηματίες. Επλούτισαν. Δεν ελησμόνησαν την Ελλάδα την πατρίδα των. Αναδείχθηκαν μεγάλοι ευεργέτες. Υπεστήριξαν την ίδρυση ελληνικών σχολείων. Την ανέγερση μεγαλοπρεπών Ναών. Εδημιούργησαν ακμάζουσες και ανθηρότατες κοινότητες. Ανεδείχθηκαν στα γράμματα και ενεφάνησαν διαπρεπείς επιστήμο-

νας και Διδάσκαλοι του Γένους. Χαρακτηριστικά, ο Καθηγητής Κεραμόπουλος στη σελίδα 97 του βιβλίου του «Τι είναι οι Κουτσόβλαχοι», αναφέρει: «Κληρονόμοι όντες των πολεμικών αρετών πατροπαραδότως και εχθροί παντός ξένου οι οροφύλακες και οι απόγονοί των οι Βλάχοι, έγιναν φορείς του φιλελευθέρου επαναστατικού πνεύματος το οποίον εξεδηλώθη άμα τη εγκαταστάσει των Τούρκων στην Ελλάδα. Απόγονοι αυτών (Ζίδρος, Βλαχάβας, Κρυστάλλης, Σπύρος, Λάμπρος, Σίνας, Αβέρωφ, Στουρνάρας, Τοσίτσας, Ζάππας και άλλοι.»

Και στην Κοιλάδα του Αώου που είναι το κύριο θέμα της πραγματείας μας, οι οροφύλακες ήταν ντόπιοι, γηγενείς, Παραναίοι, Τυμφαίοι, Λυγγηστές. Με την κατάργηση του θεσμού των οροφυλάκων, γύρισαν οι περισσότεροι απ' αυτούς στους οικισμούς της Κοιλάδας του Αώου, απ' τους οποίους κατήγοντο, Επύκνωσαν αυτούς, εδημιούργησαν και άλλους οικισμούς μέσα στην Κοίλα=δα σε περιοχές καταλληλότερες για κατοίκηση. Έτσι με τις μετοικήσεις, τις μετακινήσεις αυτές, δημιουργήθηκαν τα σημερινά χωριά της Κοιλάδας του Αώου, οριστικοποιήθηκαν και οι κάτοικοι των αρχικά ασχολούνταν με την κτηνοτροφία, γεωργία, υλοτομία, αμπελουργία. Βαθμηδόν αναπτύχθηκε και εδώ ο αγωγιατισμός. Πολλοί εταξίδευσαν σ' άλλα μέρη της Ελλάδος, τη Θεσσαλία, τη Μακεδονία, τη Θράκη, Κων/πόλη, Αιτωλοακαρνανία. Άλλοι στα ξένα κράτη, Ρουμανία, Ρωσία, Βουλγαρία. Αγωγιατές

που εταξίδευσαν μακριά και ήταν ο σύνδεσμος ταξιδευμένων και οικογενειών των που διέμεναν στο χωριό των, εχημάτισαν ο Νίκος Πιπέρης και Μαράγκης από τους Πάδες, ο Γιάννης Βράκας απ' τα Άρματα και άλλοι. Αργότερα απλώθηκαν και στην Αμερική. Ανεδείχθησαν έμποροι, διανοούμενοι, επιστήμονες, ιατροί, δικηγόροι, επαγγελματίες άριστοι. Εδημιούργησαν ακμάζουσες κοινότητες που τις ελάτρευαν. Εκτός τούτου όπως θα δούμε, επρωτοστάτησαν και σε κάθε επαναστατική εκδήλωση κατά του Τούρκου κατακτητού, σε κάθε ξενική προπαγάνδα, που προσπαθούσε ν' αμφισβητήσει την ελληνικήν αυτών υπόσταση.

Τα χωριά αυτά της Κοιλάδος του Αώου, της Αρχαίας ως είπαμε, Παραναίας είναι: η Λαΐστα ή Λάκκα και Νιάκα (e). Το Παλαιοχώρι Λαΐστης που σήμερα δεν υπάρχει. Το Ηλιοχώρι (Τοπρίνοβο ή Ντομπρίνοβο). Το Βρυσοχώρι (Λεσινίτσα ή Νλεάσινιτξε (e). Το Παλαιοσέλλι (Μπαλιοσέλλι). Πάδες (ή Μπέτσι)-Άρματα (Αρμάτοβο). Δίσπρατο (ή Μπριάζα) Βριάζα.

Στην προφορά των ονομάτων των ανωτέρω χωριών, παρατηρούμε πρόσθεση αρκτικού γράμματος, σ' άλλα μεν του συμφώνου Ν, (Λάκκο (e), Ντομπρίνοβο. Νλεάσινιτξε (e), σ' άλλα δε του συμφώνου Μ, (Μπαλκοσέλλε, Μπέτζ (e), Μπριόζα). Απόδειξη ότι και στους κατοίκους της περιοχής αυτής υπήρχε γλωσσικό ιδίωμα.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας

Η αρχή του νέου έτους σηματοδότησε τη δημιουργία του νέου Συλλόγου Γυναικών Κόνιτσας με την επωνυμία «Μυρτάλη», που είναι το δεύτερο, και λιγότερο γνωστό, όνομα της Ηπειρώτισσας μητέρας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ευρέως γνωστή ως «Ολυμπιάδα».

Μετά την ίδρυσή του, ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας έκοψε συμβολικά την πίτα του στις 8 Μαρτίου, την Παγκόσμια ημέρα της Γυναίκας. Στο κάλεσμα του προσωρινού Διοικητικού Συμβουλίου της «Μυρτάλης» ανταποκρίθηκαν εκατοντάδες γυναίκες της Κόνιτσας και των γύρω χωριών, αποκαλύπτοντας, έτσι, τη μεγάλη δυναμική του νεοσύστατου συλλόγου.

Στις 19 Μαΐου 2024 ο νέος Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας πραγματοποίησε τις πρώτες του εκλογές για την ανάδειξη του πρώτου Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου. Σε μια πρώτη, μαζική, Γενική Συ-

νέλευση προσήλθαν και ψήφισαν τις υποψήφίες της επιλογής τους πάνω από 100 γυναίκες, εγγεγραμμένα μέλη της «Μυρτάλης». Σύμφωνα με τα επίσημα αποτελέσματα των εκλογών, έλαβαν:

Λεμονιά Μούρκα --> 86 ψήφοι
 Νατάσα Καραντάνου --> 32 ψήφοι
 Βασιλεία Χούσου --> 74 ψήφοι
 Ελένη Σπανού --> 49 ψήφοι
 Ελπίδα Μουλαΐδου --> 50 ψήφοι
 Χριστίνα Μικαλάκη --> 38 ψήφοι
 Μυρτώ Χατζνεφραιμίδου --> 50 ψήφοι
 Μαρία Γιαννούση --> 19 ψήφοι
 Χριστίνα Γιαννούση --> 31 ψήφοι

Η επταμελής επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου αποτελείται, έτσι, από τις:

Λεμονιά Μούρκα,
Πρόεδρος «Μυρτάλης»
 Βασιλεία Χούσου,

Αντιπρόεδρος «Μυρτάλης»

Ελπίδα Μουλαΐδου,

Γραμματέας «Μυρτάλης»

Νατάσα Καραντάνου,

Ταμίας «Μυρτάλης»

Μυρτώ Χατζηεφραιμίδου,

Ελένη Σπανού, Χριστίνα Μιχαλάκη,

μέλη του ΔΣ «Μυρτάλης».

Λίγες μέρες μετά τις εκλογές και στο πλαίσιο του αγώνα βουνού Konitsa Race 2024 που διοργανώθηκε στην Κόνιτσα την Κυριακή, 26 Μαΐου, οι γυναίκες του Συλλόγου, στην πρώτη τους δράση ως μέλη του Συλλόγου, συμμετείχαν ενεργά με διάφορους ρόλους: έφτιαξαν χειροποίητες, τοπικές πίτες για τους μικρούς και μεγάλους αθλητές και αθλήτριες που συμμετείχαν στον αγώνα, πρόσφεραν τοπικά εδέσματα στους αγωνιζόμενους, και έγιναν οι επίσημα πρώτες εθελόντριες της «Μυρτάλης», συμβάλλοντας στην επιτυχημένη διοργάνωση του αγώνα.

Κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης, τα μέλη της «Μυρτάλης» είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν την Πρέσβειρα του Ελληνικού αθλητισμού, Διευθύντρια του μουσείου μαραθωνίου δρόμου, πανελληνιονίκη, βαλκανιονίκη και πρώην πρωταθλήτρια δρόμων αντοχής, κ. Μαρία Πολύζου, που είναι ένα παράδειγμα δύναμης και πίστης, αλλά και πηγή έμπνευσης για όλες τις γυναίκες.

Από την πρώτη μέρα της δημιουργίας της η «Μυρτάλη» στοχεύει στην προώθηση συνεργασιών με άλλους Συλλόγους και φορείς που προωθούν τον πολιτισμό του τόπου μας. Σε αυτό το πλαίσιο, στις 13 Ιουνίου, ο Σύλλογος Γονέων του 3ου Δημοτικού Σχολείου Κόνιτσας ζήτησε τη συνδρομή της «Μυρτάλης» για την αναβίωση της γιορτής της Ανάληψης μετά τον εσπερινό, στο παρεκκλήσι του Αγίου Παϊσίου, δίπλα

στον Αώο, ένα τοπικό έθιμο που δεν είχε ζωντανέψει εδώ και πολλά χρόνια. Οι γυναίκες της «Μυρτάλης» ανταποκρίθηκαν αμέσως και, σύμφωνα με το έθιμο, έφτιαξαν τις παραδοσιακές γαλατόπιτες, αλλά και άλλα γλυκίσματα, τα οποία προσέφεραν στους παρευρισκόμενους, κάνοντας μικρούς και μεγάλους χαρούμενους!

Στη συνέχεια, την Πέμπτη, 27 Ιουνίου, το ΔΣ της «Μυρτάλης» ανταποκρίθηκε στην ευγενική πρόσκληση της Πόπης Στεφανίδη, ραδιοφωνικής παραγωγού στο «Δημοτικό Ραδιόφωνο Ιωαννίνων 98,7», και παραβρέθηκε στην εκπομπή «Συναντήσεις on air με την Πόπη Στεφανίδη». Η πρόεδρος της «Μυρτάλης», Λεμονιά Μούρκα, η Αντιπρόεδρος, Βασιλεία Χούσου, και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Ελένη Σπανού και Χριστίνα Μιχαλάκη, συμμετείχαν ζωντανά σε συζήτηση με την κ. Στεφανίδη στο στούντιο του σταθμού, σχετικά με το Σύλλογο Γυναικών Κόνιτσας, την ίδρυση της «Μυρτάλης», τις μέχρι τώρα δράσεις του Συλλόγου, αλλά και τα μελλοντικά σχέδια της «Μυρτάλης».

Ως επιστέγασμα της ολιγόμηνης, αλλά εντυπωσιακής πορείας του νέου Συλλόγου Γυναικών Κόνιτσας, το Κέντρο Προστασίας Παιδιού Ιωαννίνων - Παράρτημα Κόνιτσας, έκανε δεκτή τον Ιούνιο την αίτηση του ΔΣ της «Μυρτάλης», σηματοδοτώντας μια αγαστή συνεργασία μεταξύ των δύο οργανισμών, με την παραχώρηση χώρων στέγασης στη «Μυρτάλη» μέσα στο Κέντρο. Εκεί, ο Σύλλογος Γυναικών θα φιλοξενεί από εδώ και στο εξής εκδηλώσεις, επιμορφωτικά και ενημερωτικά σεμινάρια, συζητήσεις και άλλες δραστηριότητες, οι οποίες θα ανακοινώνονται μέσα από τις ψηφιακές πλατφόρμες της «Μυρτάλης», αλλά και τα έντυπα μέσα του τόπου μας.

Γράμμος - υψόμ. 2.520

Ο Γράμμος έχει πολλές βουνοκορφές. Ξεκινάνε από τις Αρρένες της Λυκόρραχης, πέρα στ' ανατολικά και προχωράνε στα βορειοδυτικά: Μούκα - πέτρα, Ρόζα - πέτρα, Μαύρη πέτρα, 2.160, 2.350 και άλλες κορφάδες ως την τελευταία και μεγαλύτερη του 2.520. Περπατείς, περπατείς και μοιάζεις - από μακριά - ασάλευτο ζουζούνι μες στο χάος. Ανεβαίνεις σε μια κορυφή - λες μέσα σου πως είναι η τελευταία - και ξάφνου άλλη

προβάλλει μπροστά σου, μετά άλλη κι άλλη. Κάποτε φθάνεις στην πιο ψηλή' εκεί είναι το σύνορο με την Αλβανία. Βλέπεις απέραντα βουνά, χαράδρες με αβυσσαλέα βάθη, λιμνούλες, ποτάμια. Δασωμένες οι πλαγιές προς το Πληκάτι και Αετομηλίτσα, γυμνές οι άλλες προς τη Γράμμουστα, όπου χάνεται το βλέμμα σου στην απεραντοσύνη.

Δεκάδες τα κοπάδια βόσκουν σκορπισμένα σ' όλη την περιοχή κι ασπρίζουν σαν μικροσκοπικά λιθάρια, από μακριά.

Πολυβολεία πέτρινα - απομεινάρια του αδερφοσπαραγμού - στέκουν σα γύπες στις βραχοκορφές και σου αναστατώνουν το στοχασμό. Αναλογίζεσαι τα τόσα και τόσα παλικάρια της Ρωμιοσύνης που μακελεύτηκαν σ' αυτά τα βράχια. Στοχάζεσαι πως χάθηκε μια γενιά, ποτίζοντας με το αγνό της αίμα τα βουνίσια αγριολούλουδα και σκόρπισε τα κόκκαλά της στους γκρεμούς και στα φαράγγια...

Ο Γράμμος είναι ένα μεγάλο βουνό για την απεραντοσύνη και τα ύψη του, ιστορικό για το παρελθόν του και όλο διδάγματα για το μέλλον της Ρωμιοσύνης.

(Αναδημοσίευση από "Κόνιτσα και τα χωριά της" Σ.Τ., Τρίτη έκδοση 1994)

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Δραστηριότητα του Ε.Ο.Σ. Κόνιτσας Άνοιξη - Καλοκαίρι 2024

14/4/2024

Καθαρισμός του παλιού μονοπατιού από το γεφύρι του Αώου προς την μονή Στομίου Εξόρμηση καθαρισμού, διάνοιξης και συντήρησης σημείων του παλιού περιπατητικού μονοπατιού που οδηγεί από το γεφύρι της Κόνιτσας προς την μονή Στομίου και τις ψηλότερες κορυφές της Τύμφης.

28/4/2024

Κόνιτσα - Πηγή (Πεκλάρι)

Από το γεφύρι της Τοπόλιτσας στην θέση Μπούση, διασχίσαμε το μονοπάτι πάνω από το φαράγγι της Κλεισούρας μέχρι το χωριό Πηγή.

Στάση στην πλατεία του χωριού και επιστροφή ακολουθώντας το ίδιο μονοπάτι.

12/5/2024

Κορυφή Αημηνάδια (υψ. 1655 m).

19/5/2024

Δροσοπηγή - Κορυφή Ταμπούρι (1.860μ)

Ανάβαση - διαμαρτυρία στο Ταμπούρι με τη συμμετοχή ορειβατικών συλλόγων της Βορειοδυτικής Ελλάδος ως διαμαρτυρία στην σχεδιαζόμενη εγκατάσταση γιγάντιων ανεμογεννητριών στην αλπική κορυφή του βουνού αλλά και αρκετών υδροηλεκτρικών έργων στα ρέματα του Γράμμου και του Σμόλικα.

26/5/2024

Υποστήριξη στον αγώνα ορεινού τρεξίματος Κόνιτσα 2024

Ο Ε.Ο.Σ. Κόνιτσας συμμετείχε εθε-

λοντικά στον αγώνα ορεινού τρεξίματος που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 26 Μαΐου 2024 στην χαράδρα του Αώου. Τα μέλη μας πρόσφεραν υπηρεσίες υποστήριξης σε 4 σημεία του αγώνα κυρίως στο παλιό μονοπάτι που καθαρίστηκε σε πρόσφατη δράση του συλλόγου.

Επίσης στον αγώνα συμμετείχαν και τερμάτισαν αρκετά μέλη του συλλόγου μας!!!

2/6/2024

Κορυφή Ροΐδοβούνι (1.977 μ.)

16/6/2024

Grammos Mountain Run

Στον αγώνα ορεινού τρεξίματος στο Πληκάτι συμμετείχαν και τερμάτισαν αρκετά μέλη του συλλόγου μας. Επίσης μέλη του συλλόγου πρόσφεραν υπηρεσίες υποστήριξης.

Εροφίλειο Έπαθλο 27^{ος} χρόνος

Την Κυριακή 1 «Σεπτεμβρίου 2024 σε μια σεμνή τελετή πραγματοποιήθηκε στο νεοϊδρυθέν Ίδρυμα Κων. Κούσιου & Εριφίλης Οικονομίδου-Κούσιου στην Κόνιτσα η απονομή του Εριφιλείου Επάθλου σε δύο μαθήτριες του Γενικού Λυκείου Κόνιτσας και του Επαγγελματικού Λυκείου Κόνιτσας που αρίστευσαν και διακρίθηκαν συγκεντρώνοντας το υψηλότερο σύνολο μορίων στις Πανελλαδικές Εξετάσεις του 2024.

Η βράβευση έγινε εις μνήμη της Εριφίλης Κούσιου από τον αθλοθέτη κ. Δημήτριο Κούσιο και οι δύο μαθήτριες που αρίστευσαν και έλαβαν το χρηματικό έπαθλο ήταν η Ζωή Καλλιακμάνη μαθήτρια του Γενικού Λυκείου Κόνιτσας που εισήχθη στην Ιατρική Σχολή και η Μελίνα Κίτσιου δευτέ-

ρη στην Σχολή Υπαξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας.

Στην εκδήλωση παρίστατο ο Δήμαρχος Κόνιτσας Ανδρέας Παπασπύρου, ο αθλοθέτης Δημήτριος Κούσιος, η διευθύντρια του ΓΕΛ Κόνιτσας Ειρήνη Γιαννίτση, ως εκπρόσωπος των εκπαιδευτικών του ΕΠΑΛ η εκπαιδευτικός Βασιλική Γούσια, εκπρόσωποι τοπικών φορέων, γονείς και μαθητές των σχολείων μας.

Πρόκειται για μια εξαιρετική πρωτοβουλία του αθλοθέτη κ. Κούσιου που στηρίζει την αριστεία και αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο για τους ακρίτες μαθητές να στοχεύουν όλο και περισσότερο στην κατάκτηση της γνώσης και στη διάκριση.

ΡΥΑΚΙΑ & ΧΕΙΜΑΡΡΟΙ

Στιγμή σταλμένη από ένα χέρι
 Που είχα τόσο αγαπήσει
 Με πρόφτασες ίσα στη δύση
 Σαν μαύρο περιστέρι

(Σεφέρης - Στροφή)

Ας μείνει τ' όνειρο

Στείλε τ' αγγέλου σου φτερά
 να με φτερώσουν
 ψηλά να ανέβω σε κορφές
 όπως παλιά
 με των ματιών τα πεταρίσματα
 και τ' ακραγγίγματα
 στην ελικόδρομη του Άι-Γιωργιού
 πλαγιά.

Μα αν τα χρώματα τελειώσανε,
 αν κλείσαν δρόμοι,
 αν κάθε σπίθα απ' τη φωτιά
 έχει πια σβήσει,
 ας μείνει τ' όνειρο για συντροφιά
 ανέσπερο
 μέχρι τη δύση.

I.T.

Οι νέοι είχαν μόλις ξεκινήσει
 Σημαίες και φλόμπουρα στα στήθια
 Χορευτές αλλοτινού πυρρίχιου χορού
 Τριαντάφυλλα και βελανιδιάς κορμοί
 Συντροφιά αγωνιστών της αγάπης
 Κορφές όπου το χιόνι υποχωρεί
 στην ομορφιά του δάσους της νιότης
 Λυγερόκορμα ρυάκια κι ορμητικοί
 χείμαρροι
 σ' αγωνιστικό αγκάλιασμα
 μ' ένα μεγάλο σύνθημα ζωής
 Αν δεν είχαμε ρυάκια και χείμαρρους
 δεν θα είχαμε ποτάμια
 να πέφτουν ορμητικά στη θάλασσα
 χαρίζοντάς της
 το εμβατήριο της ελπίδας

B. Κούσης

Ο Βασίλης Κούσης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1942. Τελείωσε το Δημοτικό σχολείο στο Αμερικανικό Κολλέγιο του Ψυχικού, και τις Γυμνασιακές του σπουδές στο « ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΛΥΚΕΙΟ » Λ. ΤΥΧΟΠΟΥΛΟΥ, ένα από τα καλλίτερα Ιδιωτικά Σχολεία εκείνης της εποχής.

Το 1959 μπήκε στη Νομική Σχολή του Παν/μίου της Αθήνας και πήρε το πτυχίο του το 1965. Από το 1969 άσκησε το λειτούργημα του Δικηγόρου στην Αθήνα και συνταξιοδοτήθηκε τον Οκτώβριο του 2018.

Παντρεύτηκε το 1972 με την Ουρανία Ζώνη, κόρη του αείμνηστου Θωμά Ζώνη και το 1977 γεννήθηκε ο γιός τους Κώστας, που εργάζεται τώρα στο Λονδίνο ως Μοριακός Βιολόγος.

Απονομή «Αριστείων Γραμμάτων» σε εφημερίδες και περιοδικά

Κύριε Διευθυντά,

Η ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ, το αρχαιότερο λογοτεχνικό σωματείο της χώρας μας, (έτος ίδρυσης 1930), με τη συμπλήρωση το 2025 των ενενήντα πέντε χρόνων (ενεργού) παρουσίας στο λογοτεχνικό χώρο, με πολυποίκιλες εκδηλώσεις και με τη συμπλήρωση σαράντα ένα χρόνων (41) συνεχούς κυκλοφορίας του λογοτεχνικού της περιοδικού «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ» (όργανο επικοινωνίας μελών της από το 1983 μέχρι σήμερα, θα πραγματοποιήσει εκδήλωση στο ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ.

Στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου το Σάββατο 21 Σεπτεμβρίου 2024, ώρα 12:00 αποφασίσθηκαν παμψηφεί τα ακόλουθα:

Α) Να βραβευθούν με «ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ», εφημερίδες και περιοδικά, Συλλόγων και φυσικών προσώπων, που ακόμη ανθίστανται κι αποτελούν «ανάχωμα» πολιτισμού στους χαλεπούς καιρούς που διανύουμε.

Β) Την ίδια μέρα θα γίνει η Απονομή των ετήσιων τιμητικών Βραβείων εκείνων που συμμετείχαν και απέσπασαν διάκριση στον Πανελλήνιο και Παγκύπριο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό 2024 (Ποίησης, Διηγήματος, Χρονικού Μαρτυρίας και Ολοκληρωμένου Έργου) που δημοσιεύθηκε στον Τύπο τον Απρίλιο του 2024

Η ΕΚΔΗΛΩΣΗ θα πραγματοποιηθεί

όπως προαναφέραμε στο

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

την Τετάρτη 27η Νοεμβρίου 2024 και ώρα 6 μ.μ. στην Αίθουσα «Γιάννης Μαρίνος»

του Συλλόγου «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»,

Σας ανακοινώνουμε ότι με πρόταση του Προέδρου του Σωματείου μας και με απόφαση του Δ.Σ. επιλεγήκατε ως ΜΜΕ προς βράβευση.

Θα παρακαλούσαμε ως την 31η Οκτωβρίου 2024 να μας ενημερώσετε αν θα παραστεί Εκπρόσωπός σας στην εκδήλωση για την παραλαβή τιμητικού διπλώματος

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση στο email: eel1930@gmail.com (και στα τηλέφωνα των γραφείων της ΕΕΛ, Τηλ.: 2103819571, του κ Προέδρου 6973801214 ή του Γραμματέως στο 6932495551) κι ελπίζουμε να σας έχουμε κοντά μας στην εκδήλωση αυτή.

Μετά τιμής

Για το Δ. Σ. της ΕΕΛ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ

Παρουσίαση βιβλίου

Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις “ΔΡΟΜΩΝ” το νέο βιβλίο του γνωστού και ήδη βετεράνου συγγραφέα Πάνου Δ. Λαζαρόπουλου, με 13 Διηγήματα και 2 Δοκίμια, με τίτλο: «Βραδιάζει...».

Ο τίτλος του βιβλίου είναι σχετικός με την πορεία του συγγραφέα στον χώρο της Τέχνης και του Λόγου· με τα στάδια που διάνυσε και με τα πολυποίκιλα αισθήματα που δοκίμασε από τη θερμή υποδοχή των έργων του από το αναγνωστικό κοινό, που ποτέ δεν τον άφησε αδιάφορο. Η θετική θέση και στάση του αναγνωστικού κοινού τον βοηθούσε, θα λέγαμε, να βρει και να ανακαλύψει τον πραγματικό, τον αυθεντικό εαυτό του. Δεν ένιωσε ποτέ άσχημα απέναντι στο

κοινό του που απ’ την αρχή τον συμπάθησε, τον εκτίμησε και πολύ τον αγάπησε, κάτι που συνυφάνθηκε και με τη δική του αντίδοση απέναντι τους.

Για τη γραφή του δεν θα πούμε πολλά. Με κύριο εφόδιο την τέλεια γλωσσική κατάρτιση, ο λόγος του έχει μια θαυμαστή ροή. Όπως το γάργαρο νερό που τρέχει απ’ την πηγή και το γλυκό του κελάρυσμα όμοιο με των απδονιών τις τρίλιες. Είναι λόγος λιτός, απέριπτος, γλαφυρός, εύσχημος και εύπεπτος. Λόγος που σε παρασύρει από σελίδα σε σελίδα και δεν σου επιτρέπει να αφήσεις το βιβλίο απ’ τα χέρια σου πριν φτάσεις στο τέλος του.

Όμως, κάθε αρχή έχει και το τέλος της, κι αυτό κανείς δεν μπόρεσε να το παραλλάξει. Αυτό ακριβώς θέλει να μας τονίσει ο φίλος μας συγγραφέας. Από εδώ και πέρα δεν θα έχει την ευχέρεια να μας προσφέρει καινούργιες χαρές και συγκινήσεις και τις ώρες μας να γεμίσει. Αν κάτι έχετε να του πείτε, ευχάριστα θα το δεχθεί. Ζητάει συγνώμη από τυχόν πικραμένους, γνωστούς ή αγνώστες, κι επιθυμεί να συγχωρέσει όσους τυχόν τον αδίκησαν ή άπρεπα του φέρθηκαν.

Και κλείνουμε με τα λόγια του ίδιου του συγγραφέα:

«Το “Βραδιάζει...” ας είναι το τελευταίο θύμημα από μένα γι’ αυτούς που με ένιωσαν και με αγάπησαν. Ευχαριστώ όσους κάποια βοήθεια μου πρόσφεραν ή κάτι, έστω ασήμαντο, μου χάρισαν».

Με την παράκληση δημοσίευσης

ΤΑΞΙΔΙ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ ΟΛΛΑΝΔΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Στα πλαίσια της συνεργασίας του Δήμου με την εταιρεία marketing CK Strategies, που υπεγράφη από την προηγούμενη Δημοτική Αρχή, ολοκληρώθηκε με επιτυχία η επίσκεψη Ολλανδών δημοσιογράφων και ταξιδιωτικών πρακτόρων (fam trip) στην Κόνιτσα στις 30 Σεπτεμβρίου και 1η Οκτωβρίου, με σκοπό την τουριστική προβολή του τόπου μας.

Την αποστολή υποδέχτηκε στη γέφυρα του Αώου ο Δήμαρχος Κόνιτσας, κ. Ανδρέας Παπασπύρου, συνοδευόμενος από τον Αντιδήμαρχο Τουρισμού – Πολιτισμού κ. Πέτρο Γ. Γκίκα και τον πρόεδρο της Τοπικής Κοινότητας Κόνιτσας

κ. Ντεντόπουλο Αριστοτέλη.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους τα μέλη της Ολλανδικής αποστολής περιηγήθηκαν στα τοπία της περιοχής χρησιμοποιώντας ηλεκτρικά ποδήλατα, συμμετείχαν σε υπαίθριες δραστηριότητες που προσφέρει ο τόπος μας (rafting, via ferrata), επισκέφτηκαν το μοναστήρι της Μολυβδοσκεπάστου, τη γραφική Πυρσόγιαννη και γεύτηκαν την πλούσια κουζίνα της περιοχής μας. Όλα τα μέλη της αποστολής δήλωσαν ενθουσιασμένα με τις ομορφιές του τόπου μας, αλλά και τις μοναδικές προοπτικές ανάπτυξης και προβολής του Δήμου μας.

Ευχαριστούμε θερμά τους επαγγελματίες της γαστρονομίας του τόπου μας που πρόσφεραν τα υπέροχα γεύματα στην αποστολή: τον κ. Σταύρο Γουσόπουλο, ιδιοκτήτη της Ταβέρνας «Μύλος», τον κ. Μιχάλη Γιαννούση, ιδιοκτήτη του εστιατορίου «Στου Γιαννούση», και τον κ. Γιώργο Ζυγούρη, ιδιοκτήτη του Ξενοδοχείου-Εστιατορίου «Αρμολόι» στην Πυρσόγιαννη Κόνιτσας. Επίσης, ευχαριστούμε τα ξενοδοχεία Rodovoli Hotel, Gefyri Hotel και Dentro Hotel για τη δωρεάν φιλοξενία της αποστολής.

Τέλος, ευχαριστούμε θερμά τους: Χρήστο Μουρεχίδη, ιδιοκτήτη του Dentro Outdoor Travel, για την παροχή της δωρεάν μετακίνησης της αποστολής, τον Ανδρέα Χατζνεφραιμίδη για την προσφορά οίνου και τσίπουρου, τον Λευτέ-

ρη Α. Φατέ (Bikewise) για την παροχή των ηλεκτρικών ποδηλάτων, τον Αλέξανδρο Νικολόπουλο (Mountain Vein) για την περιήγηση με τα ποδήλατα, τον Γιάννη Σταθόπουλο, τον Νίκο Κυρίτση (No Limits) για την προσφορά των υπαίθριων δραστηριοτήτων και την κ. Λεμονιά Μούρκα για την πολύτιμη βοήθειά της.

Στην αποστολή προσφέρθηκαν τοπικοί χάρτες, αλλά και τοπικά προϊόντα, ευγενική χορηγία επαγγελματιών της Κόνιτσας: του κ. Χρήστου Παπαμιχαήλ

«Συνάντησις», της κ. Παναγιώτας Πορφύρη «Νέκταρ» και της κ. Άννας Σπίνου «Μαρμελωδία», τους οποίους ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Ο Δήμος Κόνιτσας, με στρατηγικές επιλογές συνεργατών, στοχεύει να ενισχύσει και να προωθήσει το πλούσιο τουριστικό προϊόν του τόπου μας και σε νέες αγορές, με σκοπό να υπάρξει ενισχυμένη προβολή της περιοχής μας, αλλά και θετικός οικονομικός αντίκτυπος στους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τόπο μας.

Επιτυχόντες Πανελλαδικών Εξετάσεων 2024

ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΑΤΡΙΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΜΟΤΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΟΜΙΚΗ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
ΝΤΕΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΧΟΛΗ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ
ΤΟΛΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΑΘΗΝΑ-ΠΑΔΑ
ΤΣΑΓΚΑΛΙΔΟΥ ΝΙΚΗ ΤΟΥ ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΜΑΡΘΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΛΕΞΙΟΣ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Προς τους/τις μαθητές/τριες του ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Την Πέμπτη 25 Ιουλίου 2024, με την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων, ο αγώνας δικαιώνεται και ένας δύσκολος δρόμος φτάνει στο τέρμα του. Και αυτό το τέρμα μεταφράζεται σε μία θέση στην Ιατρική, στη Νομική, στην Μηχανική, στην Σχολή Αστυφυλάκων, στην Φιλολογία, στην Κοινωνική Ερ-

γασία, κ.λπ.

Αγαπητά μας παιδιά, μας κάνετε ιδιαίτερα χαρούμενους και περήφανους!

Εμάς τους καθηγητές σας, τους γονείς και κηδεμόνες σας, τους φίλους σας, την κοινωνία της μικρής επαρχιακής μας πόλης. Μας κάνετε χαρούμενους και περήφανους γιατί με την επιτυχία σας αποδείξατε ότι όλα είναι δυνατά, αρκεί να υπάρχει πίστη στο στόχο και θέληση. Μας κάνετε χαρούμενους και περήφανους γιατί με την

επιτυχία σας διαψεύσατε εκείνους, αν υπήρξαν, που αμφισβήτησαν ότι ένα μικρό σχολείο μπορεί να δώσει στην κοινωνία έναν γιατρό, έναν νομικό, έναν αστυνομικό, έναν μηχανικό, ένα φιλόλογο, έναν κοινωνικό λειτουργό.

Γιατί με την επιτυχία σας δικαιώσατε εκείνους που πίστεψαν σε εσάς. Γιατί με την επιτυχία σας αποδείξατε περίτρανα ότι τα όνειρα πρέπει και μπορούν να γίνουν πραγματικότητα. Σας συγχαίρουμε θερμά και σας ευχόμαστε να έχετε υγεία, καλές σπουδές και μια λαμπρή σταδιοδρομία.

Είμαστε βέβαιοι ότι θα διαπρέψετε με το ήθος σας, την ταπεινότητα που σας διακρίνει και την πεποίθηση ότι στον υπερφίαλο και θορυβώδη κόσμο μας, εκείνοι που πραγματικά αξίζουν θα ξεχωρίσουν.

Όσο για τις αγαπητές μας μαθήτριες και τους αγαπητούς μας μαθητές που το αποτέλεσμα των πανελλαδικών εξετάσεων δεν ήταν το επιθυμητό, τους υπενθυμίζουμε ότι το σχολείο τους είναι εδώ για να κάνει για άλλη μια φορά το χρέος του... να τους ενθαρρύνει να τολμήσουν ξανά...

Αξίζει τον κόπο να δώσουν στον εαυτό τους μία ακόμα ευκαιρία...

Η Δ/τρια του Γ.Ε.Λ. Κόνιτσας

Ειρήνη Στ. Γιαννίση

Εκπ/κός ΠΕ06, Β.Α., Μ.Εδ., Μ.Σc.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία και κυρίως για την υποστήριξη του έργου των σχολείων της πόλης μας.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση,

Επιτυχόντες ΕΠΑΛ Κόνιτσας

- ΒΟΥΡΔΟΥΚΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
- ΒΡΕΝΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ (ΑΡΤΑ)
- ΓΑΪΤΑΝΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)
- ΓΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ
- ΓΚΟΝΤΟΥΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΧΙΟΣ)
- ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
- ΚΙΤΣΙΟΥ ΜΕΛΙΝΑ
ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΕΣ)
- ΜΟΥΡΑ ΜΙΧΑΗΛΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
ΑΝΩΤΕΡΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΡΟΔΟΥ (ΑΣΤΕΡ)
- ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ ΕΡΙΕΤΤΑ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ)
- ΡΟΥΣΗ ΔΑΝΑΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
- ΣΙΒΒΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
- ΣΚΑΡΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)
- ΣΠΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (ΑΡΤΑ)
- ΤΕΛΙΟΓΛΑΝΙΔΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑ
ΜΟΝΙΜΩΝ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ (ΣΜΥΑ) - ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Αισιόδοξη στάση ζωής

Ως εργαζόμενη σε συνοικιακό σούπερ μάρκετ έχω την τύχη ή την ατυχία (αναλόγως όπως το δει κανείς!) να έρχομαι σε καθημερινή επαφή με αρκετούς από τους πελάτες. Έτσι μπαίνω στη διαδικασία -τις πιο πολλές φορές αυτόματα μάλιστα- να παρατηρώ διάφορα ως προς τη γενικότερη συμπεριφορά τους.

Για παράδειγμα, λένε «καλημέρα» ή όχι; Έχουν καλή και χαλαρή διάθεση; Έρχονται μήπως μες στη φούρια ή, ακόμα χειρότερα, λες και κάνουν κάποιο καταναγκαστικό έργο; Είναι ευγενικοί ή δεν μπαίνουν καν στη διαδικασία να σε κοιτάξουν κατάματα; Μέσα σε αυτά, ποια απάντηση δίνουν όταν κάποιος τους κάνει την πλέον κλασική, και πολύ συχνά τυπική, ερώτηση «Τι κάνεις;» Η πλειονότητα απαντάει κάπως μηχανικά με ένα «Καλά. Εσύ;» Κάπου εκεί σταματάει πιθανότατα η σιχομυθία με μια ίσως αντίστοιχη απάντηση του τύπου: «Καλά κι εγώ». Πρόκειται δηλαδή για ένα διάλογο μικρό τόσο σε έκταση όσο και σε σημασία. Προφανώς οι περισσότεροι από μας απαντάμε κατ' αυτόν τον τρόπο κυρίως από συνήθεια ή για να... ξεμπερδεύουμε, ακόμα κι αν τη δεδομένη στιγμή μόνο «καλά» δε νιώθουμε. Ή ίσως αισθανόμαστε πως δεν έχει νόημα να πούμε κάτι παραπάνω, αφού ο συνομιλητής μας μάς έκανε την ερώτηση αυτή επειδή είθισται, επειδή ήταν ευγενικός ή γιατί πολύ απλά πρόκειται για ένα είδος χαιρετισμού και τίποτα άλλο.

Από την άλλη, βέβαια, υπάρχουν και οι απαντήσεις εκείνες που μπορεί να ξεφεύγουν από την προαναφερόμενη... τυπικύρα και να μοιάζουν αυθεντικότερες και πιο

αληθινές. Όχι όμως και ιδιαίτερα αισιόδοξες. Κάποιες από τις ατάκες που συχνά πυκνά τυγχάνει να φτάνουν στα αυτιά μου είναι οι ακόλουθες:

«Τι να κάνω; Υπομονή!»

«Να, εδώ! Στον αγώνα!»

«Στο τρέξιμο είμαι να τα προλάβω όλα!»

«Τα ίδια και τα ίδια!»

«Το παλεύω!»

«Ε, ας λέμε καλά!», και πάει λέγοντας.

Ακούγοντας επαναλαμβανόμενα τέτοιες φρασεολογίες δεν είναι φυσικό και επόμενο να αισθάνεσαι πως οι άνθρωποι γύρω σου συνεχώς τρέχουν (και δεν φτάνουν), είναι σχεδόν μόνιμα στρεσαρισμένοι, απογοητευμένοι, μπουχτισμένοι από την καθημερινότητα ή, ακόμα χειρότερα, ότι αισθάνονται πως βασανίζονται από την ίδια τη ζωή; Ότι απλά παλεύουν για να επιβιώσουν; Πράγμα τραγικό στα σίγουρα.

Και αναρωτιέται μετά κανείς... Είναι τα πράγματα άραγε τόσο μαύρα και άραχλα; Ζούμε σε εποχές τόσο χάλια όντως; Σαφώς και υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες στην καθημερινότητα του καθενός, όπως είναι -καλή ώρα!- και η ακρίβεια στα προϊόντα πρώτης ανάγκης (την οποία σίγουρα θα θυμηθείς όταν πλησιάζεις το ταμείο του σούπερ μάρκετ!). Παρόλα αυτά έχω την αίσθηση πως οι περισσότεροι από μας πιο εύκολα θα επικεντρωθούμε στα αρνητικά της ζωής παρά στα θετικά αυτής. Είναι σαν να το έχουμε και λίγο σε κακό να πούμε πως ναι, είμαστε εντάξει! Λες και άμα το ξεστομίσουμε, στη συνέχεια κάποια συμφορά θα μας βρει!...

Προφανώς δεν εννοώ πως το να λέει κά-

ποιος ότι είναι καλά χωρίς να το πιστεύει είναι και το ζητούμενο. Πόσο πολύ χαίρομαι όμως εκείνους τους ανθρώπους που θα πουν πως είναι «μια χαρά» και θα το εννοούν και αυτό θα φαίνεται από το χαμόγελό τους, την έκφραση του προσώπου τους, το βλέμμα τους, τη γλώσσα του σώματός τους. Που δε θα μπουν στη διαδικασία να γκριιάξουν με το παραμικρό για όλα τα στραβά και ανάποδα που συμβαίνουν γύρω μας. Που μπορούν και επικεντρώνονται στα όμορφα της ζωής και να είναι ευγνώμονες για τα όσα

έχουν ήδη. Και όχι γιατί ζούνε σε ένα ροζ συννεφάκι με μονόκερους και ουράνια τόξα, αλλά γιατί αντιλαμβάνονται πως μια πιο αισιόδοξη στάση ζωής έχει περισσότερα οφέλη από μια αντίστοιχη μίζερν.

Υποθέτω πως αυτή η μερίδα ανθρώπων αποτελεί και τη μειονότητα. Ευχής έργον θα ήταν όλο και περισσότεροι από μας να μπορέσουμε να τους μοιάσουμε κάποια στιγμή. Για το καλό όλων μας τελικά!...

Φωτεινή Τσάνη

Για την ιστορία...

Πως κυκλοφορούσαμε στην περιοχή μας πριν από την μεταπολίτευση του 1974 (πτώση της Δικτατορίας). Εκτός από την κανονική μας ταυτότητα, για την παραμεθόριο περιοχή είχαμε το παρακάτω δελτίο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΧΗ
- 1832 -

ΑΤΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Επώνυμον ΤΟΥΦΙΔΗΣ
Όνομα ΣΩΤΗΡΙΟΣ
Όνομα πατρός ΠΑΝΤΑΣΗΣ
Όνομα μητρός ΒΕΡΓΙΝΗ
Όνομα συζύγου /
Το γένος /
Αριθ. κανονικής ταύτ)τος 2.453.953
Εκδούσα Αρχή Α.Τ. Κονίτσης
Τόπος μον. έγκαταστ. ΚΟΝΙΤΣΑ
Επάγγελμα ΧΡΥΣΟΧΟΟΣ

Εις τόν ανωτέρω βάσει του παρόντος επιτρέπεται ή έλευθέρη κυκλοφορία εις άκτινα 30 χιλιομέτρων από του τόπου μονίμου έγκαταστάσεώς του.

Εν Κονίτση τῆ 9-9-1970
Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

• Συνάντηση εργασίας για τα Ιαματικά Λουτρά Κόνιτσας.

Η πορεία των έργων που υλοποιούνται μέσω του Προγράμματος Interreg και ο ευρύτερος σχεδιασμός για τα Ιαματικά Λουτρά του Δήμου Κόνιτσας, εξετάστηκαν σε συνάντηση εργασίας που πραγματοποιήθηκε σήμερα στην Περιφέρεια μετά από πρόσκληση του Περιφερειάρχη κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη και με τη συμμετοχή του Δημάρχου κ. Ανδρέα Παπασπύρου, Αντιπεριφερειάρχων, Αντιδημάρχων και υπηρεσιακών παραγόντων.

Συγκεκριμένα έγινε αναλυτική παρουσίαση των έργων και των προγραμματιζόμενων δράσεων και ευρεία συζήτηση για τις προοπτικές που δημιουργούνται για την ακριτική περιοχή μέσω της αξιοποίησης των ιαματικών λουτρών Καβασίλων, Αμαράντου και Πυξαρίας, με χρηματοδοτικό «όχημα» την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ).

Ο Περιφερειάρχης κ. Αλεξ. Καχριμάνης, αναλύοντας τον προγραμματισμό της Περιφέρειας, εξήγησε ότι επιδίωξη είναι να ενοποιηθεί ο χώρος των Ιαματικών Λουτρών και παράλληλα να υποστηριχθεί η ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής των Μαστοροχωριών.

Δεν έκρυψε ότι πρόκειται για ένα μεγαλεπήβολο σχέδιο που έχει αρκετές δυσκολίες, παρά τούτα όμως η Περιφέρεια θα εξαντλήσει κάθε δυνατότητα ώστε να υλοποιηθεί και να καταστεί έτσι η περιοχή της Κόνιτσας, ως το μεγαλύτερο κέντρο ιαματικών λουτρών στα Βαλκάνια.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Ανδρέας Παπασπύρου τόνισε ότι είναι αυτονόητη η συνεργασία και η στήριξη του Δήμου στις πρωτοβουλίες της Περιφέρειας Ηπείρου, εκφράζοντας και αυτός με τη σειρά του την πίστη του, πως η πραγματοποίηση του φιλόδοξου σχεδιασμού θα προσδώσει προοπτική ανάπτυξης στην ακριτική περιοχή, ενισχύοντας την τοπική οικονομία και δημιουργώντας θέσεις εργασίας.

• Δήμος Κόνιτσας και 70 Εθελοντές Συνεργάζονται για την Προστασία και Ανάδειξη της Περιοχής μέσω του Προγράμματος ΑΙΝΤΑ

Ο Δήμαρχος της Κόνιτσας ο κ. Ανδρέας Παπασπύρου υποδέχθηκε την οργάνωση νέων System and G, η οποία απαρτίζεται από 70 εθελοντές και τους ξενάγησε στην περιοχή της Κόνιτσας και στο Γεφύρι της Κόνιτσας, με σκοπό την υλοποίηση δράσεων καθαριότητας στο πλαίσιο του προγράμματος ΑΙΝΤΑ.

Το πρόγραμμα αυτό έχει εγκριθεί και χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και συγκεκριμένα από την πρωτοβουλία ESC High Risk Areas.

Η επίσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 25 Ιουλίου και αποτέλεσε μια σημαντική ευκαιρία για τους εθελοντές να έρθουν σε επαφή με τους τοπικούς φορείς και να ενημερωθούν για τα περιβαλλοντικά ζητήματα που αφορούν την περιοχή σχετικά με την αξία του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και την προστασία και διατήρησή του. Στα πλαίσια της επίσκεψης, διοργανώθηκε μία δράση καθαρισμού εντός του χώρου και στις όχθες του ποταμού Αώου με στόχο την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του

φυσικού πλούτου της περιοχής.

Ο κ. Παπασπύρου εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη του προς την οργάνωση System and G και τους εθελοντές, δήλωσε: «Η συμμετοχή των νέων σε τέτοιου είδους πρωτοβουλίες είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία και την προώθηση της περιοχής μας. Είμαστε ευγνώμονες για τη συμβολή τους και ελπίζουμε να συνεχίσουμε τη συνεργασία μας στο μέλλον».

Η συνεργασία ανάμεσα στο Δήμο Κόνιτσας και την ομάδα εθελοντών της οργάνωσης System and G, προήγαγε τη σημασία των κοινοτικών προσπαθειών για την προστασία και προώθηση της τοπικής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς. Το πρόγραμμα AINTA αποτελεί μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που στοχεύει στην ενίσχυση των περιοχών υψηλού κινδύνου μέσω της εθελοντικής δράσης και της ενεργής συμμετοχής των νέων.

- Ο Δήμος Κόνιτσας μετά από συντονισμένες ενέργειες της Αντιδημαρχίας Κοινωνικής Προστασίας ανακοινώνει την ένταξή του στην πράξη «Ίδρυση Κέντρου Κοινότητας στο Δήμο Κόνιτσας» στο Πρόγραμμα «Ήπειρος 2021-2027»

Τα Κέντρα Κοινότητας είναι δομές που σχεδιάστηκαν από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ιδρύθηκαν σε Δήμους και χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ.

Το Κέντρο Κοινότητας είναι το πρώτο σημείο επαφής του πολίτη με την κοινωνική υπηρεσία του κάθε Δήμου. Από εκεί ο πολίτης ενημερώνεται για όλα τα επιδόματα που δικαιούται, όλους τους φορείς, υπηρεσίες και προγράμματα που του παρέχουν κοινω-

νική φροντίδα οποιασδήποτε μορφής, σε επίπεδο Δήμου, Περιφέρειας ή επικράτειας.

Στο Κέντρο Κοινότητας του κάθε Δήμου μπορούν να απευθύνονται όλοι οι πολίτες της περιοχής οι οποίοι αντιμετωπίζουν κάποιο κοινωνικό πρόβλημα οι ίδιοι ή μέλη της οικογένειάς τους (ανεργία, οικονομική αδυναμία, έλλειψη στέγης, προβλήματα διαβίωσης λόγω αναπηρίας ή γήρατος) και χρειάζονται τη συνδρομή της Πολιτείας.

Συγχρόνως τα Κέντρα Κοινότητας παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής υποστήριξης σε θέματα όπως η προσέγγιση της τοπικής αγοράς για εύρεση εργασίας, η δημιουργία ευκαιριών για νέους ώστε να ξεκινήσουν την επαγγελματική τους ζωή, προβλήματα ενδοοικογενειακής βίας η οικογενειακών δυσαρμονιών, ζητήματα νομικού χαρακτήρα, μαθησιακή στήριξη παιδιών και εφήβων, διοργάνωση τοπικών εκδηλώσεων με επιμορφωτικό, ενημερωτικό και κοινωνικό περιεχόμενο.

- Ο Δήμαρχος Κόνιτσας Ανδρέας Παπασπύρου και το Δημοτικό Συμβούλιο εκφράζουν τα θερμά συγχαρητήριά τους για τη διάκρισή τους στους δικούς μας αθλητές, τον Ολυμπιονίκη **Απόστολο Χρήστου** για την κατάκτηση του ασημένιου μεταλλίου στα 200μ. στο ύπιο ανδρών στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Παρισιού, του πρώτου μεταλλίου σε Ολυμπιακούς Αγώνες στην ιστορία της ελληνικής κολύμβησης και στον Παγκόσμιο Πρωταθλητή στο Δυναμικό Τρίαθλο **Βασίλη Καρακατσάνη**, τον πρώτο Έλληνα που έγινε παγκόσμιος Πρωταθλητής στην Junior Classic & Equipped Powerlifting Championships (under 23), που διεξάγεται 28 Αυγούστου - 8 Σεπτεμβρίου 2024 στη Μάλτα

και σημείωσε Πανερωπαϊκό ρεκόρ στο σύνολο και Παγκόσμιο στον πάγκο.

Τέτοιες ύψιστες διακρίσεις μας γεμίζουν χαρά και περηφάνεια. Και οι δύο αθλητές αποτελούν πρότυπο και πηγή έμπνευσης κυρίως για τους νέους. Η συνέπεια, το πείσμα, το πάθος, η στοχοπροσήλωση και η σκληρή δουλειά τους οδήγησαν στην κατάκτηση των δικών τους κορυφών.

Θερμά συγχαρητήρια και εγκάρδιες ευχές για πολλές επιτυχίες και για μια διαρκή ανοδική πορεία σε κάθε τομέα της ζωής τους.

• Προσφορά απινιδωτή από τον Α.Π.Σ.Ι. «Πίνδος»

προς το Δήμο Κόνιτσας

Το απόγευμα της Δευτέρας 16 Σεπτεμβρίου 2024 πραγματοποιήθηκε στα Ιωάννινα μια λιτή τελετή για την παράδοση είκοσι (20) αυτόματων εξωτερικών απινιδωτών από τον Αγροτικό Πτηνοτροφικό Συνεταιρισμό Ιωαννίνων «Πίνδος» προς τοπικές Κοινότητες Δήμων του Νομού Ιωαννίνων, μεταξύ των οποίων και ο Δήμος Κόνιτσας. Ο απινιδωτής παραδόθηκε στον Δήμαρχο Ανδρέα Παπασπύρου, ο οποίος ευχαρίστησε τον Πρόεδρο του ΑΠΣΙ «Πίνδος» για την ευγενική χορηγία που σώζει ανθρώπινες ζωές.

Ο Δήμος Κόνιτσας εκφράζει θερμές ευχαριστίες προς τον Α.Π.Σ.Ι. «Πίνδος» για την εξαιρετική πρωτοβουλία αλληλεγγύης και στήριξης του κοινωνικού συνόλου της παραμεθορίου περιοχής του Δήμου Κόνιτσας.

Τέτοιες ενέργειες στις δύσκολες οικονομικά εποχές που διανύουμε, αποτελούν παράδειγμα μίμησης και προσφοράς με ουσιαστικό και έμπρακτο τρόπο προς τους συνανθρώπους μας, συντείνουν στη βελτίωση της

ποιότητας ζωής των πολιτών, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν το κοινωνικό πρόσωπο του εν λόγω Συνεταιρισμού.

Σ.Σ.

Θεωρούμε πολύ καλή την προσφορά και χρήσιμη. Πιστεύουμε ότι ο Δήμος θα φροντίζει για την εκπαίδευση 2-3 υπαλλήλων ώστε να είναι έτοιμοι ανά πάσα στιγμή για την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών σώζοντας ζωές.

• Νέα από το ΚΑΠΗ

Μετά από 4 χρόνια πραγματοποιήθηκαν τα θερινά μπάνια του ΚΑΠΗ του Δήμου μας, στο Δρέπανο Ηγουμενίτσας και στην Καστροσυκιά Πρεβέζης, τα οποία χάρηκαν ιδιαίτερα τα μέλη του ΚΑΠΗ.

Ο Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Προστασίας

Παιδείας και Αθλητισμού
Τσιούτσιος Φ. Απόστολος

ΣΧΟΛΙΑ

• Πολλά παράξενα συμβαίνουν στην χώρα μας. Αφού τόσα χρόνια δεν μπορέσαμε να λύσουμε τα προβλήματα που προκαλούνται από πυρκαγιές, πλημμύρες, άναρχη οικοδόμηση σε πόλεις κ.λ. τώρα η δράση μας ανέβηκε και στα κορφοβούνια...

SOS φωνάζουν από την Πελοπόννησο για τον Ταΰγετο ν' αποτρέψουν την τοποθέτηση ανεμογεννητριών, το ίδιο και σ' άλλες περιοχές που διαμαρτύρονται για ζημιογόνες δράσεις στα βουνά μας.

Ξαφνικά είδαμε και εμείς μπουλντόζες να ισοπεδώνουν πλαγιές και κορφογραμ-

μές του Γράμμου, ανοίγοντας δρόμους.

Ας μας εξηγήσουν οι αρμόδιοι: αυτή η επέμβαση σε τι αποβλέπει; Δεν αναλογίζονται την καταστροφή αυτού του πανέμορφου και ιστορικού βουνού; Άσε με τις νεροκατεβασιές και τις χαλικάριές του χειμώνα ο δρόμος θα καταστρέφεται κάθε χρόνο...

Ας αφήσουμε, τέλος πάντων και κανένα βουνό ανέγγιχτο να το χαίρονται οι απόγονοί μας!...

Σ.Τ.

- Ας υποθέσουμε ότι ένας εξωγήινος αγνάντευε από το φεγγάρι ή από κάποιο άλλο αστέρι, με ισχυρό τηλεσκόπιο, τον πλανήτη μας.

Τι ιδέα θα σχημάτιζε απ' αυτά που θα 'βλεπε να γίνονται στη γη μας;

Βλέποντας πόλεις, με τεράστια κτήρια να γίνονται ερείπια και μετά να ξαναχτίζονται τα γκρεμισμένα, σίγουρα θα διερωτόνταν: τι σόι ανόητα όντα κατοικούν σ' αυτόν τον όμορφο πλανήτη; Θα τρόμαζε και αν είχε σκοπό να κατοικήσει εδώ, σίγουρα θα έκανε μεταβολή για κανέναν πλανήτη με λογικά όντα!...

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Με προσέλευση πλήθους προσκυνητών γιορτάστηκε στις 7 Αυγούστου η μνήμη του Οσίου Νικάνορος στο Μοναστήρι του χωριού που φέρει το όνομά του. Το βράδυ της παραμονής τελέστηκε Εσπερινός με αρτοκλασία με τη συμμετοχή του Μητροπολίτη μας κ. Ανδρέα, του αρχιμ. Αρσένιου Μάιπα, του αρχιμ. Εφραίμ Κουκέση, ο οποίος μίλη-

σε για τη ζωή του Οσίου και πολλών ιερέων.

Το πρωί (7/8) τελέστηκε όρθρος, θεία λειτουργία και κήρυγμα από τον αρχιμ. Αλέξανδρο Κορέτση. Παρευρέθησαν και η πρ. Υφυπουργός Αλ. Κεφάλα, ο δήμαρχος κ. Ανδρέας Παπασπύρου, ο πρώην δήμαρχος κ. Εξάρχου κ.ά.

- Στη μεγάλη γιορτή του Δεκαπενταύγουστου με πολλά πανηγύρια σε πολλά χωριά της επαρχίας, οι Κονιτσιώτες γιόρτασαν στο εκκλησάκι της Παναγιάς, όπως κάθε χρόνο με συμμετοχή μόνιμων κατοίκων και επισκεπτών.

- Στις 17/8/24 χιλιάδες ακροατών κατέκλεισαν το χώρο έξω από τη Γεωργική Σχολή για να απολαύσουν τα τραγούδια της Γλυκερίας και των άλλων συνεργατών της. Πρωτοφανής συγκέντρωση αυτοκινήτων και κόσμου!

- Στις 24 γιορτάστηκε η μνήμη του Αγίου και Εθνομάρτυρα Αγ. Κοσμά με την αρμόζουσα μεγαλοπρέπεια, αρχίζοντας με τον Εσπερινό την παραμονή και τη λιτανεία ως την κεντρική πλατεία με επιστροφή στον ομώνυμο Ι. Ναό, συνοδεία της Φιλαρμονικής Στρατού.

- Στην αίθουσα του παλιού Δημαρχείου ο Κερασοβίτης Σπύρος Νάκος παρουσίασε έναν αριθμό πινάκων από το Ζωγραφικό έργο του.

- Ο Δήμος Κόνιτσας και το ΚΑΠΗ του Δ. Κόνιτσας σε συνεργασία με το Κέντρο Ημέρας Ιωαννίνων διενήργησαν τεστ για την «ΑΝΟΙΑ», στις 09/07/2024 και στις 17/07/2024.

- Με εσπερινό την παραμονή και λειτουργία το πρωί 8/9 γιορτάστηκε η Παναγία

στο Μοναστήρι του Στομίου και στο Μοναστήρι Καβασίλων. Είναι από τις τελευταίες γιορτές μετά το καλοκαίρι καθώς βαδίζουμε στο Φθινόπωρο.

- Επιτέλους άνοιξαν οι ουρανοί και έριξαν την ποθητή βροχή στον κατάξερο τόπο. Η φετινή ανομβρία με τον παρατεταμένο καύσωνα ταλαιπώρησε ανθρώπους, ζώα και βλάστηση.

- Στις 11/9, με τον καθιερωμένο Αγιασμό, άνοιξαν τα Σχολεία για τη νέα σχολική χρονιά.

- Στις 16/9 έγινε η έναρξη του πατροπαράδοτου «Παζαρόπουλου» στην πλατεία Φριζή.

Για μια εβδομάδα κόσμος πηγαινοέρχονταν από τα χωριά αλλά και από τα Γιάννινα ακόμα με λεωφορείο που είχε διατεθεί για την δωρεά μετακίνησή του.

- Στις 23 η Κόνιτσα γιόρτασε τη μνήμη του Αγίου Ιωάννη με λειτουργία στο Ναό του Αγ. Κοσμά και δεξίωση στο Δημαρχείο.

- Ο Σεπτέμβριος είναι ο μήνας του τρυγητού. Η φετινή χρονιά ήταν πολύ καλή για τα σταφύλια που λόγω του θερμού καλοκαιριού ωρίμασαν και γρηγορότερα. Τα βαρέλια σφραγίστηκαν για να ανοιχτούν το Νοέμβρη για την απόσταξη του τσίπουρου.

• Εκδήλωση «Νόστου»

Με αφορμή τη φετινή Παγκόσμια Ημέρα Ψυχικής Υγείας, το Οικοτροφείο «Νόστος» της Ε.Ψ.Ε.Π., σε συνεργασία με τον Σύλλογο Γυναικών Κόνιτσας «Μυρτάλη» και το «Καλλιτεχνείο Κόνιτσας», διοργάνωσαν στις 11 Οκτωβρίου 2024, στις 18:00, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου Κόνιτσας εκδήλωση η οποία περιλάμβανε ένα σύντομο θεατρικό (σκετς) από το «Καλλιτεχνείο

Κόνιτσας» με τίτλο «Το πρώτο βήμα», προβολή ταινίας μικρού μήκους για μικρούς και μεγάλους, ενώ στο τέλος ακολούθησε ελεύθερη συζήτηση με το κοινό, για θέματα ψυχικής υγείας.

Ήταν μια ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, συμβάλλοντας ενεργά στην προαγωγή της ψυχικής υγείας και στην καταπολέμηση του στίγματος.

Όλοι μαζί μπορούμε να προάγουμε την αξία και σημασία της ψυχικής υγείας, ενισχύοντας ενημερωτικά και υποστηρικτικά όσους τη χρειάζονται.

- Ο Δήμαρχος και το Δ.Σ. εκφράζει τα συγχαρητήρια στον αθλητή Βασίλη Καρακατσάνη για την επιτυχία του στους αγώνες που διοργανώθηκαν στο Πίλσεν της Τσεχίας στις 9/10/2024

Ειδικότερα, κατέκτησε την πρώτη θέση στο Πανερωπαϊκό Πρωτάθλημα Παίδων Εφήβων Δυναμικού Τριάθλου. Οι αγώνες ολοκληρώθηκαν με Παγκόσμιο ρεκόρ 139.5 στις πιέσεις στήθους στον πάγκο, που είναι αυτόματα και εθνικό ρεκόρ και νέο Πανερωπαϊκό ρεκόρ στο σύνολο των ασκήσεων.

- Με αφορμή δημοσιεύματα στα ΜΜΕ και σχόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σχετικά με τις πρόσφατες εργασίες στην περιοχή του Γράμμου, ανακοινώνουμε ότι ο Δήμος μας δεν έχει καμία ανάμειξη, καθόσον η περιοχή στην οποία πραγματοποιήθηκαν είναι δημόσια έκταση, δασικού χαρακτήρα και ως εκ τούτου δεν υφίσταται αρμοδιότητα του Δήμου προβλεπόμενη εκ του νόμου.

• Επιστημονική διάλεξη στον Δήμο

Ο Δήμος Κόνιτσας διοργάνωσε επιστημονική διάλεξη με θέμα «Υπόγεια Θειούχα Βιοποικιλότητα στο Φαράγγι του Σαραντάπο-

ρου», το Σάββατο, 12 Οκτωβρίου, στις 18:30, στην Αίθουσα Εκδηλώσεων του Δήμου.

Ο DR SERBAN SARBU, Βιοσπηλαιολόγος του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας μαζί με τους Έλληνες συνεργάτες του, Μαρία Φωτιάδη, Αρχαιολόγο Βυθού, και DR Μάρκο Βαξεβανόπουλο, Διδάκτορα Γεωλογίας Α.Π.Θ., μας ξενάγησαν στο μοναδικής ομορφιάς και γεωλογικής αξίας, ιδιαίτερα για την περιοχή μας, «Θειούχο Σπήλαιο» (ή «Σπήλαιο Θείο»).

Με γλώσσα απλή και κατανοητή μας παρουσίασαν τα μοναδικά χαρακτηριστικά του συναρπαστικού αυτού, αλλά και άγνωστου για τους περισσότερους, γεωλογικού σχηματισμού που βρίσκεται στο Φαράγγι του Σαραντάπορου.

- Το Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Κόνιτσας, στις 16 & 17 Οκτωβρίου 2024 πραγματοποίησε την 80η διανομή διαφόρων προϊόντων στους ωφελούμενους του. Τα προϊόντα που διανεμήθηκαν συγκεντρώθηκαν με την ευγενική χορηγία του μη κερδοσκοπικού οργανισμού:

“ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ”

- Την Παρασκευή 18 Οκτωβρίου 2024 πραγματοποιήθηκε από τον Όμιλο Eurobank μια λαμπρή τελετή στο Ξενοδοχείο Du Lac στα Ιωάννινα για τη βράβευση των αριστούχων μαθητών που διακρίθηκαν και αρίστευσαν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις για το σχολικό έτος 2023- 2024.

Η βράβευση έγινε στο πλαίσιο του Προγράμματος «Μπροστά για την Παιδεία» και αφορούσε τους αριστούχους των Εκπαιδευτι-

κών Περιφερειών Ηπείρου & Ιονίων Νήσων.

Από τα σχολεία της Κόνιτσας βραβεύτηκαν δύο μαθήτριες. Η Ζωή Καλλιακμάνη από το Γενικό Λύκειο Κόνιτσας, πρωτοετής πλέον φοιτήτρια της Ιατρικής Σχολής και η Μελίνα Κίτσιου πρωτοετής φοιτήτρια της Σχολής Υπαξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας.

- Ι. Μ. Στομίου

Με την ευλογία του Θεού, ήρθε και εγκαταστάθηκε για να μονάσει ο Ιερομόναχος Αρχ/της π. Μάξιμος. Ευχόμαστε ολόψυχα, όπως ο Θεός και η Παναγία η Στομιώτισσα χαρίζει υγεία, μακρογέρευση και Πνευματική διαύγεια, ώστε και επική ημερών του να γνωρίζει το μοναστήρι λαμπρές ημέρες.

Μαξίμου Ιεροτάτου και Θεοπροβλήτου.
Πολλά τα έτη. Πάντα Άξιος. Αμήν

Ε. Ευαγγελίδης, Κόνιτσα

- Πολλοί ήταν οι επισκέπτες στην Κόνιτσα και γενικά στην περιοχή. Σ' αυτό βοήθησε και η καλοκαιρία. Κατά την παροιμία, «Άι Δημήτρης μου , μικρό καλοκαιράκι» .

Εκτός αυτού, επειδή είναι η εποχή της απόσταξης του τσίπουρου, πολλοί το συνδύασαν 3ήμερο με τα «ρακοκάζανα» που δούλεψαν στα περισσότερα χωριά εφαρμόζοντας το «τερπνόν μετά του ωφελίμου» .

Είναι πατροπαράδοτο έθιμο στον τόπο μας να γίνεται η διαδικασία της απόσταξης με μικρό γλεντοκόπι, ανταμώματα ενόψει του επερχόμενου χειμώνα που τα χωριά μας ερημώνουν και ο κόσμος απομονώνεται...

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΗ:

- Στις 27 Σεπτεμβρίου 2024, ο Πανταζής Τουφίδης και η Φωτεινή Τσάνη απόκτησαν κοριτσάκι στα Γιάννενα.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ:

- Στις 13/7/24 ο Χαράλαμπος Μπλιθικιώτης και η Μαρίκα Παγωνιά βάπτισαν το αγοράκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα Κωνσταντίνος. Ανάδοχος: Ιωάννης Τσάμης.
- Στις 23/6/24 ο Φώτιος Νάτσιας και η Αντωνία Κυριζόγλου βάπτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους. Όνομα: Δημήτριος. Ανάδοχος: Πολυξένη Βάκκα.
- Στις 29/6/24 ο Κων/νος Σιάρκος και η Ιφιγένεια Κέντρου βάπτισαν στην Κλειδωνιά το αγοράκι τους. Όνομα: Απόστολος. Ανάδοχος: Ιφιγένεια Κέντρου.
- Στις 3/10/24 ο Δημήτριος Μπέτζιος και η Χρυσούλα Μπουργάνη βάπτισαν το αγοράκι τους στη Κόνιτσα. Όνομα: Ευάγγελος. Ανάδοχος Απόστολος Κυριζόγλου.

ΓΑΜΟΙ:

- Στις 7/9/24 Σπανός Δημήτριος και Ιφιγένεια Κέντρου στην Πηγή
- Αγόρου Νικόλαος – Λάππα Βαρβάρα Καλόβρυση 28/9/24
- Σπανός Κων/νος – Μπέτση Χριστίνα Κόνιτσα 6/10/24

ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ:

- 1/7/24 Κεραμάρη Όλγα ετών 72 Κόνιτσα
- 8/7/24 Ντίνος Δημήτριος ετών 83 Καλλιθέα
- 8/7/24 Παπασπύρου Ευανθία ετών 92 Αετόπετρα

- 8/8/2024 Γκότζου Αικ., ετών 89, Αθήνα
- 14/7/24 Νίτσας Αντώνιος ετών 53 Κόνιτσα
- 30/7/24 Ξάνθου Ουρανία ετών 99 Γαναδιό
- 1/8/24 Χρήστου Σταύρος ετών 85 Μολυβδοσκεπάστο
- 4/8/24 Γκόγκος Κων/νος ετών 89 Καλλιθέα
- 15/8/24 Παπακώστα Αναστασία ετών 92 Ελεύθερο
- 20/8/24 Γαϊτανίδου Κυριακούλα ετών 79 Κόνιτσα
- 22/8/24 Μιχοπούλου Πηνελόπη ετών 91 Νικάνορας
- 23/8/24 Παναγιώτου Πασχάλης ετών 80 Κλειδωνιά
- 25/8/24 Δάλλας Ιωάννης ετών 88 Ελεύθερο
- 28/8/24 Κουκούμη Πανάγιω ετών 93 Αγ. Παρασκευή
- 8/9/24 Κεφτερίδης Νικόλαος ετών 89 Κόνιτσα
- 11/9/24 Καλτοσύνης Αλέξιος ετών 101 Κλειδωνιά
- 16/9/24 Ρούβαλης Σπυρίδων ετών 78 Ελεύθερο
- 19/9/24 Παπαχριστοδούλου Χρήστος ετών 64 Πύργος
- 19/9/24 Δημητρίου Αιμιλία ετών 94 Πουρνιά
- 23/9/24 Γεώργιος Νικολόπουλος ετών 68 Κόνιτσα
- 28/9/24 Κορτσινόγλου Ιορδάνης ετών 88 Κόνιτσα
- 22/10/24 Κορέτση Μαρίκα ετών 87 στην Κόνιτσα
- Ο Κωνσταντίνος Αθανασόπουλος ετών 81 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό του Οξυά.
- 29/10/2024 Κωνσταντίνος Σίββας, ετών 89 στην Κλειδωνιά

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

† ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ (1944-2024)

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2024, έφυγε από κοντά μας ο πολυαγαπημένος μου αδελφός Χριστόδουλος (Λάκης) Αρχιμανδρίτης, γιός του ήρωα του Ελληνοϊταλικού πολέμου Βασιλείου

Αρχιμανδρίτη και της παπαδοκόρης Ελένης Αρχιμανδρίτου.

Γεννήθηκε στον Ψηλόβραχο Αιτωλοακαρνανίας το 1944, εκεί όπου πρωτοδιορίστηκε ο πατέρας του δάσκαλος.

Τελείωσε το Γυμνάσιο στην Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και μετά από εξετάσεις επιτυχείς πέρασε στην Οδοντιατρική Σχο-

λή Αθηνών. Μετά το πέρας των σπουδών του πήρε και το πτυχίο της Ιατρικής Σχολής Αθηνών. Άσκησε το επάγγελμα του ιατρού επιτυχώς στην Αθήνα. Απλός, Πράος, σπλαχνικός σε όσους είχαν ανάγκη, ανεξίκακος παρέμεινε μέχρι το τέλος της ζωής, παρότι βαθεία πικραμένος.

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του τα πέρασε στην πατρίδα του τα Ιωάννινα με την σύζυγό του Άρτεμη Λοφίτου. Απέκτησε μια κόρη. Ας είναι ελαφρύ το κώμα του Παπίγκου που σε σκεπάζει αδελφέ μου.

Η αδελφή σου

Πηλελόπη

Παρλαβάντζα-Αρχιμανδρίτου

† Δημήτριος Σπυρ. Στάικος (1937-2024)

Στις 16/10/24 έφυγε από τη ζωή στα Γιάννινα ο αγαπητός μας Δημήτρης σε ηλικία 87 ετών. Γεννήθηκε στο Πάμφιο Τριωνίδας Αιτωλοακαρνανίας. Σπούδασε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών και διορίστηκε στο δημόσιο το 1966. Υπηρέτησε σε υψηλόβαθμες θέσεις στη Νομαρχία Ιωαννίνων. Το 1969 παντρεύτηκε την Αικατερίνη Κρακλή με την οποία απέκτησε τρεις κόρες τις οποίες σπούδασαν και χάρηκαν και εγγόνια.

Ηταν υπόδειγμα οικογενειάρχη και υπαλλήλου με σεβασμό και εκτίμηση στο κοινωνικό περιβάλλον.

Ο πράος χαρακτήρας, η εντιμότητα και η συνέπεια τον έκαναν αγαπητό σε όσους τον γνώρισαν.

Ο ξαφνικός θάνατος μας γέμισε θλίψη γιατί δεν θα τον ξαναδούμε στο χωριό μας -το χωριό της Ειρήνης- που το αγάπησαν να είχε γεννηθεί κι ο ίδιος σ' αυτό.

Συγγενείς και φίλοι παρευρεθήκαμε για τον τελευταίο χαιρετισμό στην εξόδιο ακολουθία στο κοιμητήριο του Αγ. Νικολάου στα Γιάννινα να συμπαρασταθούμε στην οικογένειά του.

310

Ευχόμαστε να είναι ελαφρύ το κώμα της Γιαννιώτικης γης που τον φιλοξένησε και στην αξιαγάπητη οικογένειά του, για

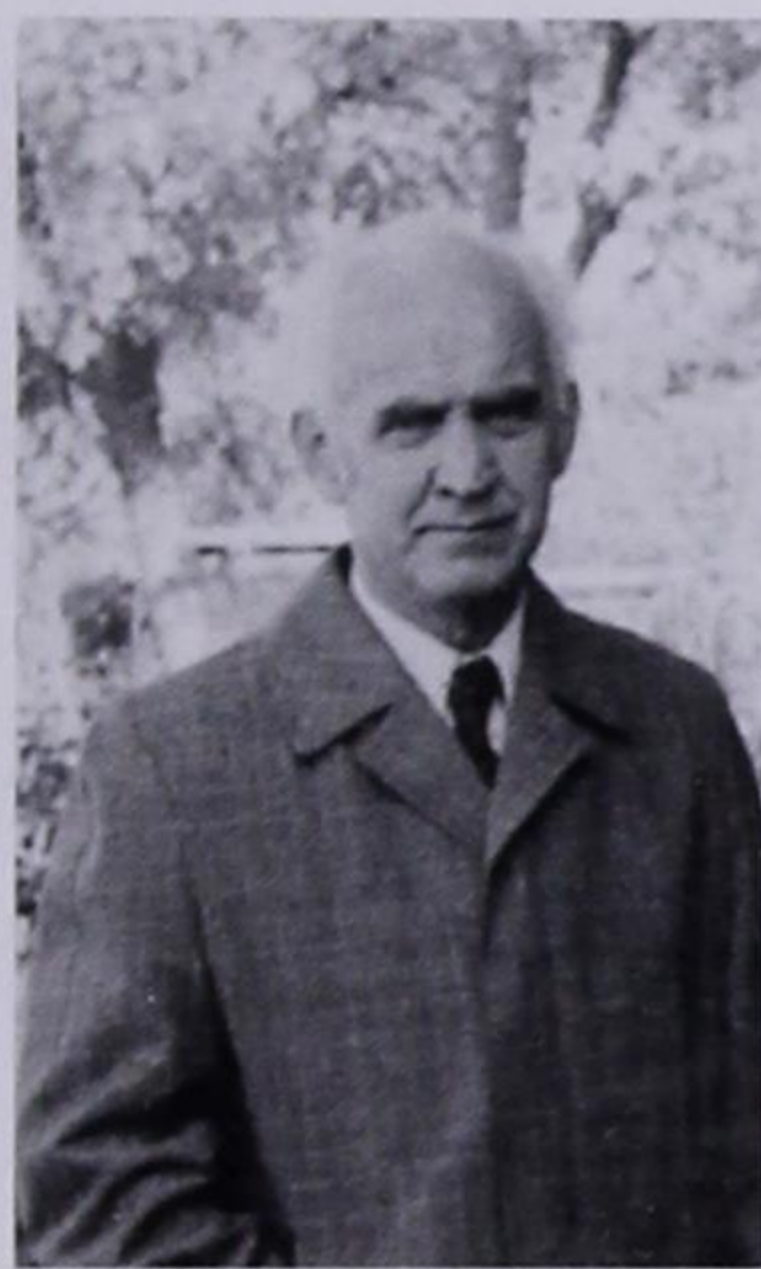
το βαρύ πένθος, ΚΟΥΡΑΓΙΟ.

Θα τον θυμούμαστε όλοι.

Σ. Τ.

ΜΝΗΜΕΣ

• Στις 15/7/2024 έφυγε από τη ζωή στην Αθήνα ο **Βασίλειος Χαρισιάδης** ετών 92. Η εξόδιος ακολουθία έγινε στις 18/7 στο χωριό του, Πουρνιά με τη συμμετοχή συγγενών και φίλων. Στη μνήμη του η οικογένειά του προσφέρει 50 ευρώ στο περιοδικό μας που ήταν φίλος και συνδρομητής από την αρχή έκδοσής του.

• Ο Στέργιος Παπαγγέλης, στη μνήμη της συζύγου του Ευαγγελίας και του αλησμόνητου δασκάλου και **ΑΝΘΡΩΠΟΥ** Διονύση Βαρδάκη στο Ορφανοτροφείο Κόνιτσας, προσφέρει στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 50 ευρώ.

Το βιβλίο

Η ΠΛΗΡΩΜΗ του Μιχ. Α. Μηλιώνη

Με τον παραπάνω τίτλο κυκλοφόρησε πρόσφατα το βιβλίο του Μιχ. Μηλιώνη. Ο Μ. Μ. είναι γνωστός στην Κόνιτσα γιατί υπηρέτησε παλιότερα ως δ/ντής στο Υποκατάστημα της Εθν. Τράπεζας.

Στο βιβλίο διαβάζουμε την περιπέτεια τριών γυναικών που έφταναν από τα χωριά της Μουργκάνας στον κάμπο της Θεσπρωτίας να ξενοδολεύουν στα τσιφλίκια των Αλβανοτσάμηδων για μια «χαψιά» ψωμί την εποχή της Γερμανικής κατοχής.

Με τον ευχάριστο τρόπο γραφής ο Μιχάλης ξαναθυμίζει στους παλιότερους και ενημερώνει τους νεότερους τον αγώνα επιβίωσης του κοσμάκη στα ζοφερά χρόνια εκείνης της εποχής.

Το διάβασμά του χρήσιμο για όλους...

Σ.Τ.

Σ.

Τηλεφ. συγγρ. 6973985007

Συνδρομές

Εζνεπίδη Μαρία, Αθήνα.....	40	Μπότσιου Βασιλική, Αθήνα.....	20
Μήτσικας Δημ., Αθήνα.....	15	Μπισμπίκη Χαρούλα, Αθήνα.....	20
Σακελλαρίου Ελένη, Αθήνα.....	30	Βλάχος Ανδρέας, Αθήνα.....	20
Χαβά Ελένη, Αθήνα.....	20	Συργιάννη Αθηνά, Αθήνα.....	20
Ζήσης Φώτιος, Αθήνα.....	40	Πίσπας Μιχ., Αθήνα.....	20
Σχοινάς Νίκος, Αθήνα.....	50	Παπαγεωργίου Βεατρίκη, Αθήνα.....	20
Ζών-Κούση Ουρανία, Αθήνα.....	50	Καρπούζης Κώστας, Αθήνα.....	20
Ραπακούσιος Παν., Αθήνα.....	40	Τσούκα Ουρανία, Αθήνα.....	20
Τέλλης Δημ., Αθήνα.....	20	Πολίτης Αγαθ., Αθήνα.....	20
Τρομπούκης Αντ. Καναδάς.....	100 Δολ.	Λέτσιος Νίκος Αθήνα.....	60
Τρομπούκης Δημ. Καναδάς.....	100 Δολ.	Παπαχρήστου Αρετή, Αθήνα.....	20
Πορφυριάδη Αφροδίτη Γαλλία.....	100 €	Λιάτσης Νίκος, Αθήνα.....	20
Κοτσίνας Βασ., Γερμανία.....	30	Παπαλάμπρου Αλίκη, Αθήνα.....	30
Τζέγκας Ευαγγ., Γερμανία.....	50	Κίτσιος Κώστας, Αθήνα.....	60
Μπακόλας Σωτ., U.S.A.....	200	Κώστα Άννα.....	20
Νάτσης Χρ., U.S.A.....	150	Στεφάνου Αναστασία, Αθήνα.....	20
Peter Dallas, U.S.A.....	30	Στεφάνου Δημ., Αθήνα.....	30
Paul Kefalas, Καναδάς.....	50	Χαραλαμπίδου Σοφία, Αθήνα.....	50
Στέρτσου Δήμητρα, Γερμανία.....	30	Στεργίου Γεωργ., Αθήνα.....	20
LEKKAS HARRY, U.S.A.....	50	Μπούσμπουλας Σταύρος, Αθήνα.....	50
John Dimitriou Αυστραλία.....	120	Φασούλης Δημ., Αθήνα.....	20
Καραγιάννη Χριστίνα, Αθήνα.....	20	Παπασπύρου Ελένη, Αθήνα.....	50
Γκούτσιος Αντ., Αθήνα.....	20	Τσούκας Κων., Αθήνα.....	20
Λασπονίκος Βασ. Γεώργ., Αθήνα.....	20	Κούσιος Δημ., Αθήνα.....	50
Λασπονίκου Λουκία, Αθήνα.....	20	Παπαδιαμάντης Κων., Αθήνα.....	20
Μπίσα Χαρά, Αθήνα.....	40	Ζούκης Χρήστος, Αθήνα.....	20
Σπανός Σπυρ., Αθήνα.....	20	Αθανασόπουλος Κων., Αθήνα.....	20
Οικονόμου Ελευθ., Αθήνα.....	30	Αθανασόπουλος Αποστ., Αθήνα.....	20
Σουφλέρης Ιωάν., Αθήνα.....	50	Κοκοβές Παναγ., Αθήνα.....	20
Πολίτης Γεωργ., Αθήνα.....	20	Κωτόπουλος Σταύρος, Αθήνα.....	60
Παναγιώτου Θωμάς, Αθήνα.....	60	Τσαρτσάλης Γεωργ., Αθήνα.....	25
Λάζος Κων/νος, Αθήνα.....	60	Παπαμιχαήλ Παν., Αθήνα.....	20
Καλτσούνης Χάρης, Αθήνα.....	90	Πανάγιου Μαρίνα, Αθήνα.....	20
Λέτσιος Γεώργ., Αθήνα.....	20	Λούδας Παύλος, Αθήνα.....	20
Μπάρκης Δημ., Αθήνα.....	20		

Σωτήρος Νίκος, Αθήνα.....	20	Πηγαδά Χαρίκλεια, Λαμία.....	-25
Πορφύρης Σπύρος, Αθήνα.....	20	Σουφλέρης Κων., Χαλκίδα.....	-50
Κίτσιος Δημ., Αθήνα.....	60	Πρίντζος Δημ., Σαλαμίνα.....	-20
Πορφύρης Νίκος, Αθήνα.....	-20	Γιάκας Γεώργ., Λάρισα.....	20
Ντίνη Μαρία, Αθήνα.....	100	Οικονόμου Βασ., Κομοτηνή.....	20
Ντίνης Πέτρος, Αθήνα.....	-50	Φασούλης Κώστας, Πάτρα.....	20
Στέρτσος Ναπ., Αθήνα.....	40	Μηλιώνη Τάνια, Αλεξανδρούπολη.....	20
Ιωάννου Θωμάς, Αθήνα.....	50	Πάντου Ελευθερία, Κέρκυρα.....	20
Παπανώτης Πέτρος, Αθήνα.....	60	Παπαχρήστος Ευαγ., Ρίο.....	50
Μπλιθικιώτη Κυράτσω, Αθήνα.....	20	Μπλιάγκας Γεωργ., Ξάνθη.....	20
Μπισμπίλη Χαρά, Αθήνα.....	20	Κώσικου Ευανθία, Ελευσίνα.....	20
Μπουτσάκης Εμμ., Αθήνα.....	80	Τζιάτζου Ανθούλα, Κορωπί.....	20
Τσόγκας Σπύρος, Αθήνα.....	-50	Τσιλίφης Απόστ., Αίγιο.....	20
Ταμπάκης Αλέξ., Αθήνα.....	20	Μπελθικιώτης Παν., Αμύνταιο.....	45
Φασούλης Θωμάς, Θεσσαλονίκη.....	60	Καλογήρου Πηνελόπη, Λάρισα.....	50
Σπανός Αποστ., Θεσσαλονίκη.....	20	Σακκά Βάσω, Άμφισσα.....	60
Μηλιώνη Αικατ., Θεσσαλονίκη.....	60	Καφετζή Ράνια, Κόνιτσα.....	20
Ξεφτέρη Πηνελόπη, Θεσσαλονίκη.....	15	Νικολόπουλος Παναγ., Κόνιτσα.....	-50
Βλάχου Βασιλική, Θεσσαλονίκη.....	20	Λαζογιάννης Ιωάν., Κόνιτσα.....	20
Σταυρίδη Σωτηρία, Θεσσαλονίκη.....	20	Λώλος Θεοφ., Κόνιτσα.....	20
Χριστοδούλου Ελευθ., Γιάννινα.....	-20	Κυρίσης Σωτ., Κόνιτσα.....	50
Συργιάννης Νικ., Γιάννινα.....	20	Χατζηρούμπης Νίκος, Κόνιτσα.....	-20
Φασούλη Μυρτώ, Γιάννινα.....	60	Λάμπας Θωμάς, Κόνιτσα.....	50
Κισάτης Σπύρος, Γιάννινα.....	60	Γαργάλας Κων., Κόνιτσα.....	20
Σάλτα-Μούσιου Μαρία, Γιάννινα.....	-60	Μήτσιου Ελένη, Κόνιτσα.....	50
Στάικος Δημ., Γιάννινα.....	20	Ντάφλης Ιωάν. Κόνιτσα.....	50
Δελημήτρου Όλγα, Γιάννινα.....	20	Τζίμα Βασιλική, Κόνιτσα.....	50
Φωλίδη Ασπασία, Γιάννινα.....	30	Φασούλης Γ. Χρήστος, Κεφαλοχώρι.....	20
Πούλιος Παναγ., Γιάννινα.....	70	Παπαδημητρίου Κων., Δροσοπηγή.....	20
Κοτύλιας Γεωργ., Γιάννινα.....	20	Σακκάς Ζήσης, Ελεύθερο.....	20
Κυργιάνη Πόπη, Γιάννινα.....	50	Πάντου Βασιλική, Ελεύθερο.....	20
Σάλτας Εμμ., Γιάννινα.....	20	Πασχάλης Αθαν., Καλλιθέα.....	20
Γώγος Γεώργ., Θεσσαλονίκη.....	20	Τσίος Κώστας, Κεφαλοχώρι.....	20
Γώγος Κων/νος, Θεσσαλονίκη.....	20	Βουρδούκας Αθαν. Πηγή.....	40
Παππά Μαγδαληνή Θεσ/νίκη.....	100	Κουλαξίδης Νικηφ., Κεφαλοχώρι.....	20
Σταυρίδου Κασσιανή, Γιάννινα.....	20	Μάιπας Αθ. Νίκ. Δίστρατο.....	20
Παπακώστα Ρίτσα, Κοζάνη.....	20		

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν πάντα
τις απόψεις αυτών που τα υπογράφουν.

Η λίμνη Γκίστοβα, στον Γράμμο.

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐	Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐	Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐	Refusé
Απεβίωσε	☐	Décédé
Συνωνυμία	☐	Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐	Adresse illisible
Αζήτητο	☐	Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐	Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

